

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**TÜRK FUTBOLUNDA ÖZERKLİK DÖNEMİ
KURUMSALLAŞMA SÜRECİNİN ETKİNLİĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sertaç ERDEM

Enstitü Ana Bilim Dalı: Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Gülten HERGÜNER

HAZİRAN-2010

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

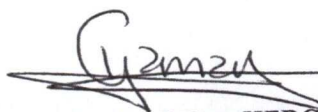
TÜRK FUTBOLUNDA ÖZERKLİK DÖNEMİ
KURUMSALLAŞMA SÜRECİNİN ETKİNLİĞİ

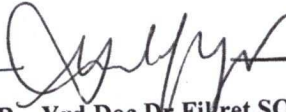
YÜKSEK LİSANS TEZİ

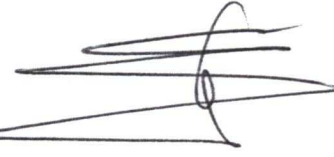
Sertaç ERDEM

Enstitü Ana Bilim Dalı: Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği

Bu tez 18 / 06 / 2010 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.

Yrd.Doç.Dr.Gülten HERGÜNER

Yrd.Doç.Dr.Filiz SOYER

Yrd.Doç.Dr.Gazanfer GÜL

Jüri Başkanı

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Jüri üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Jüri üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Sertaç ERDEM

28.05.2010

ÖNSÖZ

“Türk Futbolunda kurumsal yapılanma süreci ve değişimlerinin incelenmesi” amacı ile yapılan bu çalışmanın her aşamasında görüş ve önerilerini benden esirgemeyen, çalışmanın yürütülmesinde sabırlı ve anlayışlı tutumuyla motivasyonumu arttıran, desteğini hiç eksik etmeyen, değerli tez danışmanım Yrd.Doç.Dr.Gülten HERGÜNER’e teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim. Bana çalışkanlığı, üretkenliği ve özellikle hayata bakış açısıyla örnek olan sevgili hocam Prof.Dr.İbrahim YILDIRAN’a ve bu günlere ulaşmamda emeklerini hiçbir zaman ödeyemeyeceğim aileme de şükranlarımı sunarım. Çalışmamın her aşamasında desteğini benden esirgemeyen değerli mesai arkadaşım Dr.Mehmet EFE’ye ve yetişmemde katkıları olan tüm hocalarıma da minnettar olduğumu ifade etmek isterim.

Sertaç ERDEM

18.06.2010

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	iv
TABLolar LİSTESİ.....	v
ÖZET.....	vi
SUMMARY.....	vii
GİRİŞ.....	1
BÖLÜM 1: DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE FUTBOL TARİHİNE GENEL BAKIŞ.....	5
1.1. Dünya'da Futbol.....	5
1.2. Avrupa'da Futbol.....	6
1.3. Türkiye'de Futbol.....	9
1.3.1. İlk Türk Takımları.....	10
1.3.2. Futbolun Örgütlenmesi.....	13
1.3.3. Türk Futbolu Yükseliyor.....	16
BÖLÜM 2: TÜRKİYE'DE FUTBOLUN DEĞİŞİM SÜRECİ.....	20
2.1. Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı (T.İ.C.İ.) Öncesi (1903-1922).....	20
2.1.1. Futbol Kulüpleri Birlikleri (1903-1920).....	20
2.1.2. İdman İttifakı Heyet-i Muvakkatesi (1920-1922).....	23
2.2. Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı (T.İ.C.İ.) Dönemi (1922-1936).....	23

2.2.1. Kuruluş Amaçları.....	25
2.2.2. Görevleri.....	26
2.3. Türk Spor Kurumu (T.S.K.) Dönemi (1936-1938).....	28
2.3.1. Prensipleri.....	29
2.3.2. Görevleri.....	30
2.4. Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü (BTGM) Dönemi (1938-1986).....	30
2.4.1. Kuruluş Amacı.....	34
2.4.2. Görevleri.....	34
2.5. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (GSGM) Dönemi (1986-....).....	35

BÖLÜM 3: TÜRK FUTBOLUNDA ÖZERK YÖNETİM UYGULAMALARI.....39

3.1. Özerklik.....	39
3.2. TFF ve Özerklik.....	39
3.3. Özerk TFF Dönemleri.....	42
3.3.1. 3461 Sayılı Yasa Dönemi (1988-1989).....	43
3.3.2. 3524 Sayılı Yasa Dönemi (1989-1992).....	45
3.3.3. 3813 Sayılı Yasa Dönemi (1992 -2000).....	46
3.3.4. 4563 Sayılı Yasa Dönemi (2000-2004).....	49
3.3.5. 5175 Sayılı Yasa Dönemi (2004-2007).....	49
3.3.6. 5719 Sayılı Yasa Dönemi (2007).....	51

BÖLÜM 4: YÖNTEM.....	55
4.1. Araştırma Modeli.....	55
4.2. Amaç.....	55
4.3. Sınırlılıklar.....	55
4.4. Varsayımlar.....	55
TARTIŞMA VE SONUÇ.....	56
KAYNAKLAR.....	70
EKLER.....	76
ÖZGEÇMİŞ.....	105

KISALTMALAR

BTGM	:	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü
BTK	:	Beden Terbiyesi Kanunu
CFL	:	Cuma Futbol Ligi
FİFA	:	Federation Internationale de Football Association
GSGM	:	Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
İFB	:	İstanbul Futbol Birliğı
İFKL	:	İstanbul Futbol Kulüpleri Ligi
R.G.	:	Resmi Gazete
TFF	:	Türkiye Futbol Federasyonu
TİCİ	:	Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı
TDK	:	Türk Dil Kurumu
TSK	:	Türk Spor Kurumu
UEFA	:	Union of European Football Associations

TABLÖLÄR LİSTESİ

Tablo 1: Devlet Bütçesinden Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'na Ayrılan Ödenekler

Tablo 2: Devlet Bütçesinden Türk Spor Kurumuna Ayrılan Ödenekler

Tablo 3: Devlet Bütçesinden BTGM'ye Ayrılan Ödenekler (1939-1970)

Tezin Başlığı: ‘Türk Futbolunda Özerklik Dönemi Kurumsallaşma Sürecinin Etkinliği’	
Tezin Yazarı: Sertaç ERDEM	Danışman: Yrd. Doç.Dr. Gülten HERGÜNER
Kabul Tarihi: 18.06.2010	Sayfa Sayısı: vii(ön kısım) +78 (tez)+ 2(ekler)
Anabilimdalı: Beden Eğt. ve Spor Öğrt.	Bilimdalı: Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği
<p>Bu çalışma, günümüz Türk futbol yönetimine gelinceye kadar geçen süreçte yaşanan kurumsal değişiklikleri, özerklik uygulamaları dahilinde inceleyerek, Türk futbol yönetiminin gelişiminin nasıl bir süreç izlediğini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.</p> <p>Türk futbol yönetiminin gelişim aşamalarını belirlemek için yapılan bu çalışmada literatür tarama yönteminden yararlanılmış, konuyla ilgili tarihi nitelikteki kaynaklar ile ilgili kanun ve yönetmelikler incelenmiş ve değerlendirilmiştir.</p> <p>Osmanlı döneminde ilk spor örgütlenmeleri 1903 yılında futbola dayalı olarak başlamış ve 1922’ye kadar süren dönemde futbol kulüplerinin kurdukları birliklerle sürdürülmesinden itibaren Türkiye’de futbol, birçok yapısal değişime uğramıştır. Osmanlı ve sonrasında Türkiye Cumhuriyetindeki futbol dahil, diğer spor federasyonlarının bağlandığı üst yapılaşma; 1922’deki özerk örgütlenmeyle başlamış, 1929 sonrasındaki siyasi ve ekonomik etkilerle, 1936’da yarı-merkezi, 1938’de merkezi hale getirilmiştir. Ancak, tek partili dönem sonrasında 1951’den itibaren dünyadaki gelişmeler ve Türk futbolundaki profesyonelleşmenin oluşturduğu baskılarla merkezi yapılanma sorunlarına kısmi çözümler bulunmuştur. Türkiye’de 1983 sonrasındaki ekonomik ve politik gelişmeler neticesinde, 1988 yılında çıkarılan bir kanunla profesyonel futbol bağlı bulunduğu üst kuruluştan bağımsız örgütlenmiştir. Liberalleşme olarak anılan bu süreçte, futbolda özerkleşme, bu gelişmelerin yanı sıra ortaya çıkan yeni ihtiyaçları karşılamak amacıyla, 1989, 1992, 2000, 2005 ve 2007 yıllarında hukuki değişikliklere gidilmiştir.</p>	
Anahtar Kelimeler: Futbol, Özerklik, Türkiye Futbol Federasyonu	

Title of the Thesis: 'Turkish Soccer Event in the Process of Institutional Autonomy Period'	
Author: Sertaç ERDEM	Supervisor: Asst.Prof. Gülten HERGÜNER
Date: 18.06.2010	Number Of pages: vii(pre text) +78(main body)+2(appendices)
Department: Physical Education and Sports	
<p>This study, until the last day of Turkish Football management experience in the process of institutional change, autonomy within applications by examining how the development of Turkish Football management follow a process that has been done to reveal.</p> <p>To determine the stage of the development of Turkish Football management made in this study were used for this literature, relevant laws and regulations related to job qualifications and the resources were reviewed and evaluated.</p> <p>In the Ottoman period, the first sports organization started in 1903 based on football and football clubs in the period up until 1922 they continued with troops from the date of football in Turkey, has undergone many structural changes. After the Ottoman Empire and the Republic of Turkey, including the football, other sports federations is connected to the upper level of construction, began in 1922 autonomous organizations, political and economic effects in 1929 after the 1936 half-center, the center has been made in 1938. However, starting from 1951 after the single-party era of Turkish football in the world and the professional development center pressures created by the partial solutions to problems were found. The economic and political developments in Turkey after 1983 as a result, a law issued in 1988 and are affiliated with the professional soccer organization that was independent of the parent organization. Referred to as the liberalization process, autonomy in football, as well as these developments in order to meet emerging needs, 1989, 1992, 2000, legal changes were made in 2005 and 2007.</p>	
Keywords: Football, Autonomy, Turkish Football Association	

GİRİŞ

Tarihin en eski dönemlerinden bugüne kadar toplumlarda büyük yer edinen futbol sosyal yaşamın içinde büyük bir yere sahiptir. Genelde toplumlarda boş zamanları değerlendirme faaliyeti olarak görülen futbolun dünyada ve ülkemizdeki gelişim süreçlerini göz önüne aldığımızda açıkça görebiliriz ki futbol yalnızca bir eğlence aracı değil aynı zamanda toplumsal, hukuksal ve ekonomik yönden de değerlendirilmesi gereken bir etkinliktir.

Dünya milletlerinin büyük bir bölümünde olduğu gibi, yurdumuzda da toplumun tamamına yakınının ilgi alanına giren futbol, milyonları peşinden sürüklemeye devam etmektedir.

Futbol her geçen gün gelişmelere açık olan, profesyonel bir uğraşı, bilimsel bir araştırma konusu, seyredenler açısından heyecan verici bir gösteri, toplum bilimi açısından beş kıtada olağanüstü boyutlara ulaşan ticari bir faaliyet durumundadır. Toplumsal gelişmede küçümsenmeyecek bir yere sahip bulunan futbol, sektörel anlamda da önemli sayılabilecek bir yapı sergilemektedir. Bütün bu gelişmelere karşın, futbolu herkesin aktif olarak katılımında bulunabildiği bir spor dalı haline getirebilmek için, böyle bir potansiyeli, dengeli bir düzeyde geliştirip benimsetmek futbol yönetimi ile ilgilidir.

Türk spor sisteminin ve özellikle futbol sektörünün yönetiminin sosyal, ekonomik ve kültürel boyutlar içeren kapsamlı ve karmaşık sorunlarla karşı karşıya bulunduğu bilinmektedir. Bu nedenle spor yönetimi ile ilgili kuruluşların da sosyal, ekonomik, siyasal ve kültürel kurumlara benzer şekilde yapılandırılması gerekmektedir. Sözü edilen bu kuruluşların ise etkili ve verimli çalışabilmeleri için öncelikle yönetimlerinin iyileştirilmeleri zorunludur.

Ülkemizde, sporun tarihsel gelişimi incelendiğinde, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kuruluşundan önceki dönemde, kişilerin yoğun ilgisinin o dönemlerde geleneksel spora yöneldiği görülmektedir. 20. Yüzyılın başlarına gelindiğinde ise futbol tüm dünya ve ülkemizde büyük ilgi görmeye başladı. Osmanlı döneminde futbol, Anadolu'da siyasal ve kültürel nedenlerle yasaklanmıştır. Ülkemizde futbol Cumhuriyet öncesinde daha çok azınlıklar ve ülkemizdeki yabancılar tarafından sürdürülen bir faaliyettir. Bu nedenle

Ülkemizde kurulan ilk futbol takımları yabancı kökenlidir. Zaman geçtikçe İngiliz ve Rumların, Kuşdili ve Bakla tarlası çayırlarında oynadıkları futbol maçları Kadıköy ve çevresinde oturan Türk gençlerinin ilgisini çekmeye başlamıştır (Fişek, 1998:265).

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurulmasıyla birlikte, Cumhuriyet ncesi dönemde "Cemiyetler Kanunu" hükümleri uyarınca hukuksal varlık kazanmış olan spor kulüpleri, bir araya gelerek yeni ve ilk kez bir spor rgt-birliği kurmuşlardır. Türk spor yönetiminin bir bütün olarak ilk kez hukuksal bir varlık biçiminde ortaya çıkışı kabul edilen "Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı" döneminden başlayarak, "Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü" ve "Türkiye Futbol Federasyonu" (ve daha sonra öteki federasyonlar) döneminde kadar geçen süreçte, Türk spor yönetimi, değişik hukuksal görünümler altında örgütlenmiştir.

Tez konusunu, Türk spor tarihinde yer edinmiş ve daha sonra hukuksal yaşamlarına son verilen spor örgütleri ile günümüz Türk futbol yönetim yapısının incelenmesi oluşturmaktadır. Bu araştırma  bölümden oluşmuştur:

Birinci bölümde, Dünya'da ve Türkiye'de futbol geçmişten günümüze incelenmiş, Türk futbolunda yer alan ilkler (ilk Türk takımları, ilk federe örgütlenmeler v.s.), ulusal ve kulüp takımlarımızın elde ettikleri başarılar ele alınmıştır.

İkinci bölümde, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin ilk resmi spor rgt olan "Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'nın 1923 yılında kurulmasından önceki ve sonraki dönem ayırımına gidilmiş ve bu doğrultuda 1923 yılından önce kurulan spor birlikleri-yönetimleri tek tek incelenmiştir. Ardından, "Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı", "Türk Spor Kurumu", "Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü" ve son olarak "Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü" dönemleri ayrı başlıklarda ele alınmıştır. Sözü edilen spor örgütlerinin incelenmesinde, örgütlerin, kuruluş amaçları, görev ve yetkileri ile örgüt yapıları ele alınmıştır.

Çalışmamızın nc bölümünde ise Türk Futbolundaki zerk Yönetim Uygulamaları incelenerek, "Türkiye Futbol Federasyonu'nun kanunla örgütlenme süreci ve yapısal değişiminin nasıl gerekleşiğinden söz edilmiş, sorunlarıyla yönetim sistemi ele alınmıştır.

Problem Cümlesi

Özerklik, Türk futbolundaki kurumsal yapılanma sürecini ve buna bağlı değişimleri olumlu yönde etkilemiş midir?

Alt Problemler

1. Özerklik, Türk futbolundaki kurumsal değişimleri olumlu yönde etkilemiş midir?
2. Özerklik, Türk futbolunun uluslararası arenada başarılarına ulaşabilmesine katkıda bulunmuş mudur?
3. Özerkleşme, Türk Futbolu için başlı başına bir çözüm müdür?

Hipotezler

1. Özerklik, Türk Futbolunun kurumsal değişim ve gelişimine yarar sağlamıştır.
2. Özerklik, Türk Futbolunun uluslararası arenada başarı kazanmasında etkili olmuştur.
3. Özerkleşme, Türk futbolu açısından tek başına yeterli bir çözüm yolu değildir.

Araştırmanın Amacı

Tez çalışmasındaki amaç, günümüz Türk futbol yönetimine gelinceye kadar geçen süreçte yer alan spor örgütlerini, özerklik uygulamaları dahilinde hukuksal açıdan ve kurumsal yönden inceleyerek, Türk futbolunda özerklik döneminin kurumsallaşma sürecine etkinliğini ortaya koymaktır.

Araştırmanın Önemi

Araştırma temel amacına ulaşarak Türk futbol yönetiminin günümüze gelene kadar hangi aşamalardan geçtiğini ve özerkleşme çabaları sonucunda olumlu ve olumsuz ne gibi değişikliklere uğradığını gösterecektir. Aynı zamanda bu çalışma bundan sonra yapılacak çalışmalar için kaynak niteliği taşıyacaktır.

Varsayımlar

1. İncelenen literatürün doğru tespitlerde bulunduğu varsayılmıştır.
2. Yararlanılan tarihsel bilgilerin doğru olduğu varsayılmıştır.

3. Araştırmada konusu ile ilgili ulaşılabilen kaynaklardan edinilen bilgilerin objektifliği yansıttığı varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

1. Araştırma futbol branşı ile sınırlıdır.
2. Ulaşılabilen kaynaklar ve araştırmacının yeterliliği ile sınırlıdır.
3. Yüksek lisans için ayrılan süre ile sınırlıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM: DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE FUTBOL TARİHİNE GENEL BAKIŞ

1.1. Dünya'da Futbol

Futbol tarih boyunca değişik yerlerde ortaya çıkmış ve büyük mücadelelere sahne olmuştur. Futbolun ortaya çıktığı bölge hakkında kesin bir belge olmamakla birlikte bu konuda çeşitli tartışmalar da yaşanmaktadır. Milattan önce ayakla ve/veya topla oynanan oyunlar için belgelendirilebilen çeşitli efsane, mit ve rivayetler arasında, bugünkü futbol kökeni olarak Eski Yunan'da "Episkyros, eski Roma'da Harpastum ve Pila paganika ya da eski Çin'de Tsuh-küh gibi oyunlar gösterilmekte, Türk boylarının da bu oyunlarda maharetli olduğu zikredilmekte, Kaşgarlı Mahmud'un XI. Yüzyıla ait Divanü Lûgat-it Türk adlı eserinde tepük, çögen, top, yuvarlaşmak gibi oyun ve oyun kavramlarından bahsedilmektedir (Yıldıran, 1997:54-62).

Günümüz futbol sporuna esas teşkil eden ve halen oynanmakta olan futbola benzer bir görünüm ortaya koyan top oyunları ile ilgili bilgilere yer veren ve tarih içerisinde günümüze aktaran birçok eser mevcuttur. Bu eserlere dayanarak ortaya çıkan futbol kronolojisini şu şekilde sıralayabiliriz;

- Ayakla oynanan top oyununa tarih içerisinde ilk kez Sümer Türklerinde rastlanıldığından,
- M.Ö. 2500 yıllarında, Çin İmparatoru Huang-Ti' nin askerlerine, yere kakılmış iki direk arasından bir topun geçirilmesi esasına dayanan oyun ile çeviklik idmanı yaptırdığından,
- Çinli yazar Huan' ın 'La Tartaria' adlı eserinde Orta Asya Türklerinin bu günün futboluna benzer bir oyunu tapınakların avlularında kızlı erkekli oynandığından,
- Çinli yazar Song Wen' e göre, gene Türk'lerin Orta Asya'da bulunan ve 'Kıvışka' denilen yerde üç gün üç gece süren şenliklerini seyrederken top oyunları oynadıklarından,

- Kaşgarlı Mahmut' un 'Divan-ı Lügat-i Türk' adlı eserinin birinci cildinde Türklerin, Orta Asya' da günümüz futbol oyununa çok benzeyen bir oyunu 'Tepük' adı altında oynadıklarından,
- 'Tarih-i Timur' adlı eserde Türk İmparatoru Timurlenk döneminde tepük isimli oyunun kuzu derilerinin içinin havayla doldurulması ile elde edilen ve tulum haline getirilerek top olarak kullanıldığından ve el değdirmeden kafa ve ayak ile vurularak oynanıldığından,
- Seyit Ali Ekber' in yaklaşık beş asır önce yazdığı 'Hitayetname' adlı eserinde el kullanmadan ayakları ile vurarak oynadıkları tepük isimli top oyununun, Türklerin en eski sporlarından olduğu,
- Yunan şairi Homeros'un M.Ö. 100 yıllarında yazdığı 'Odise' isimli eserinde günümüz futbolunu andıran bir oyunu Sparta'da askerlerin belirli kurallarla oynadıklarından ve adının da 'Episkyres' olduğundan bahsedilmektedir.
- Bir başka iddia ise, İ.Ö. Roma' da askerlerin 'Haspastum' isimli ve el topu anlamına gelen bir top oyununu ayakla oynadıkları şeklindedir (İnal, 1998:21).

Tüm bu bilgilere rağmen futbolun tarih içerisinde ilk olarak ne zaman ve nerede oynandığı hakkında net bir fikre sahip olmak oldukça zordur. Zamanımıza kadar uzanan bazı tarihi buluntulardan çıkarılan sonuçlara göre, futbolun geçmişi M.Ö. 3000 yıllarına kadar dayanır. Asya'da, Türklerin yaşadığı Orta Asya, Çin, Japonya, Hindistan; Afrika'da Mısır; Amerika'da Meksika; Avrupa'da Yunanistan, İtalya, Fransa ve İngiltere, değişik kaynaklara göre futbolun ilk oynandığı bölgelerdir (Apaydın, 2000:2).

1.2. Avrupa'da Futbol

Günümüzde kitleleri peşinden sürükleyen futbolun İngiltere'de ortaya çıkışı ise büyük bir tartışma konusudur. Fransızlar, futbolun atası sayılan La Soule'ü akıncı Normanlar ile İngiltere'ye götürdüklerini iddia etmişlerdir. İngilizler ise, Normanlar'dan önce kendilerinin bu oyunu oynadığını ileri sürmektedir. Yakın tarihimiz içinde Dünya'nın en büyük sömürge imparatorluğunu kurmuş olan İngilizlerin, futbol benzeri oyunları görmeleri ve benimsemeleri yanında, gittikleri her yerde de beğendikleri bu oyunu

oyunmaları, futbol oyununun Dünya'ya yayılmasında büyük rol oynadığı iddia edilmektedir (İnal, 1998:22).

İngiltere'de 17. yüzyılda gerek halk, gerekse soylular arasında ilgi gören futbol, Britanya Adalarında hızla yayılırken, 19. yüzyıla kadar çeşitli olgunlaşma aşamalarından geçerek bugünkü halini almıştır. Bu aşamaları kronolojik açıdan şöyle sıralayabiliriz:

1841 – Futbol topunun tam bir küre biçiminde olmasının kabulü.

1848 – Tüm futbol kurallarının 'Cambridge Kuralları' adı altında birleştirilerek, tüm İngiltere'de aynı standartta futbol oynanmasının sağlanması ve bu kurallara göre Cambridge'de öğrenciler arasında ilk futbol maçının oynanması.

1855 – Bir İngiliz futbol takımının (üniversite karması) futbol maçı oynamak üzere ilk kez İngiltere adalarının dışına çıkması ve Almanya'ya giderek orada yaptığı maçlarla Almanya'da futbolun ilk tohumlarını atması.

1857 – İngiltere'de ilk futbol kulübü Sheffield Club'ün kuruluşu.

1863 – Futbolun İngiltere'de uyandırdığı büyük ilgi karşısında 11 kulüp temsilcisinin Londra'da, Great Queen Street' teki Lincoln Hanı altındaki bir birahane de toplanıp futbol dünyasının ilk federasyonu olan İngiltere Futbol Federasyonu 'Football Association' u kurmaları (26 Ekim 1863). Bu tarih, modern futbolun doğuş tarihi olarak kabul edilmektedir.

1870 – Lizbon' da oturan İngilizlerin futbolu Portekiz'de oynamaya ve yaymaya başlamaları.

1871 – Dünya futbolunun ilk büyük organizasyonu olan ve 'Kral Kupası' adıyla da anılan 'İngiltere Federasyon Kupası' maçlarının başlaması ve Kennington Park'ta yapılan final maçında Royal Engineers' i 1-0 yenen Wanderers takımının ilk kupayı kazanması.

1872 – Glasgow' da, İngiltere ile İskoçya arasında, futbol tarihinin ilk milli maçının oynanması ve bu maçın 0-0 berabere sonuçlanması (30 Kasım 1872).

1875 – ‘Football Association’ un kalelere üst direk konulmasını kabulü ve topa kafayla da vurulabilmesine izin vermesi.

1876 – Kornerin futbol kuralları içine konulması.

1879 – Glasgow’ dan Darwen’ e, para ve parlak iş teklifleriyle futbolcu getirtilerek futbolda profesyonellik yolunda ilk adımın atılması.

1882 – İngiltere, İskoçya, Galler ve Kuzey İrlanda futbol federasyonları temsilcilerinin, futbol kurallarında değişiklikler yapmaya selâhiyetli ‘International Board’ u kurmaları (6 Aralık 1882).

1885 – Futbolda profesyonelliğin, İngiltere Futbol Federasyonu tarafından resmen kabulü.

1886 – Ofsaytın futbol kuralları içine alınması.

1889 – Futbolun İngiltere adalarından taşıp Avrupa’ ya yayılmaya başlaması karşısında Danimarka ve Hollanda’da ilk futbol federasyonlarının kuruluşu.

1890 – Futbol maçlarında tam salâhiyetin hakemlere verilmesi.

1891 – Penaltının futbol kuralları içine alınması.

1893 – Amerika kıtasında ilk futbol federasyonunun Arjantin’de kurulması.

1895 – İngiltere’de, bayanlardan kurulu takımlar arasında ilk futbol maçının oynanması.

1899 – Maç süresinin 90 dakika, futbol alanı ölçülerinin 118.4 x 91.4 metre olarak belirlenmesi.

1901 – Bir futbol maçının, tarihte ilk kez 100 bin kişi üzerinde seyirci toplaması ve Sheffield United ile Tottenham takımları arasındaki ‘Federasyon Kupası’ final maçını 110.802 kişinin izlemesi.

1902 – Avrupa kıtasında oynanan ilk milli futbol maçında Avusturya’nın Macaristan’ı 5-0 yenışı (Viyana, 12 Ekim 1902).

1903 – Futbolda ‘averaj’ın kabulü.

1904 – Paris’te toplanan Fransa, Belçika, Danimarka, Hollanda, İspanya, İsveç ve İsviçre futbol federasyonları temsilcilerinin yaptıkları uzun görüşmeler sonunda ‘Uluslar arası Futbol Federasyonu’ olan FIFA’ yı resmen kurmaları (21 Mayıs 1904). FIFA günümüzde, futbolu yöneten en büyük kuruluştur (Emek, 1977:11)

1906 – Kıtalar arasında yapılan ilk milli futbol maçında Güney Afrika’nın Brezilya’ yı Sao Paulo’ da 5-0 yenışı.

1907 – Kendi sahasında bulunan bir futbolcunun ofsayt sayılmamasının kabulü.

1908 – Londra Olimpiyat Oyunları ile futbolun ilk kez Olimpiyat Oyunları’nda yer alması ve İngiltere’ nin şampiyon oluşu (T.F.F., 1992:10).

1863’de en önemli olaylardan biri olarak, İngiliz Futbol Birliği’nin kurulmasıyla futbol, Britanya Adaları’nda adeta resmi bir halk sporu olmaya başlamıştı. İngiliz tacirleri, gemicileri ve sömürgecileri her yönü ile geliştirdikleri bu oyunu, gittikleri memleketlerin halk kesimlerine öğretmeye, yaymaya başladılar(Somalı, 1989:10). Sırasıyla, 1874’de Almanya, 1875’de Hollanda, 1876’da Danimarka, 1882’de İsviçre, 1890’da Çekoslovakya, 1894’de Avusturya, 1895’de Macaristan’da milli federasyonların kurulmaları, uluslararası müsabakalar dönemine girilmesine neden olmuştur. Uluslararası müsabakaların artması, bir örgüt yapısını zorunlu hale getirmiştir. Tüm bu gelişmelerin sonucu olarak, 1904 yılında Uluslararası Futbol Federasyonu (Federation Internationale de Football Associations – FİFA) kurulmuştur. Belçika, Danimarka, Hollanda, Fransa, İspanya, İsviçre ve İsveç tarafından kurulan FİFA’ nın bugün 203 adet ülke ulusal federasyonu üyesi mevcuttur. Merkezi Zürih’tedir. FİFA dünya futbolunu yönlendiren en yetkili ve etkili organdır (Apaydın, 2000:10).

1.3. Türkiye’de Futbol

20. yüzyılın başlarında dünya o güne kadar görülmemiş bir kargaşanın içindedir. Bir yanda Fransız İhtilali ile gelen yeni anlayış ve görüşler siyasal ve sosyal hayatta büyük değişiklikler yaratmakta, milliyetçilik akımı bütün ağırlığıyla etkisini göstermektedir. Öte yandan ise İngilizler, Sanayi Devrimi’yle bütün ekonomik dengeleri değiştirmektedirler. Sanayileşme, sonuç olarak sömürgeciliği doğurmuş, büyük devletlerin çıkar çatışmaları Afrika ve Uzakdoğu’ya kadar yayılmıştır. Hammadde ve pazar arayışı hızlanmış, dolayısıyla büyük devletler sömürge yarışına girmişlerdir.

Ekonomik alandaki liderliklerini kullanarak dünya çapında bir egemenlik kuran İngilizler sömürgeciliğin de lideri olmuşlardır. İşte bu durum futbolun dünya üzerinde yayılmasında büyük bir etkiye sahip olmuştur. İngilizler gittikleri ülkelere kendi kültürlerini götürmüşler, zor kullanılmasa da ülkeler arasındaki etkileşim bir süre sonra sömürge ülkelerin kültürlerinin değişimlerine de neden olmuştur. O dönemde çöküş sürecini yaşayan Osmanlı Devleti, sömürge arayışının ilk hedeflerinden biridir. Dolayısıyla Türkiye topraklarının futbolla tanışmasına, sömürge arayışındaki İngilizler neden olmuşlardır (Bozköylü, 2007:39).

1.3.1. İlk Türk Takımları

Türkiye’de futbol oyunu 1890 tarihinde İzmir’de yerleşmiş birkaç İngiliz ailesinin gençleri tarafından hem eğlenmek, hem de spor yapmak için aralarındaki oyunlar ile başlamıştır. İzmir’de ikamet eden Lafontaine ailelerinin ileri gelenleri diğer İngiliz gençlerini de aralarına alarak 1894 yılında Bornova’da ‘Football and Rugby Club’ ismiyle bir kulüp kurmuşlardır. İzmir’de oturmakta olan bazı İngiliz aileleri iş icabı İstanbul’a taşınmışlar ve İngiliz sefarethanesindeki bazı memurları da aralarına alarak Moda çayırında 1895’de futbol oynamaya başlamışlardır. İzmir’den İstanbul’a gelen futbolcularla beraber İngiliz sefarethanesindeki personellerden bazılarının iştiraki ile ve onlara uygulanan dokunulmazlıktan da istifade ederek ‘Moda Futbol ve Ragbi Kulübü 1896’da kurulmuştur (Bölükbaşı, 2006:11). İzmir ve İstanbul’da bulunan İngiliz aileleri 1897 tarihinden itibaren her sene bir yerde yapılmak üzere beş sene futbol ve ragbi maçları tertip etmişlerdir (Ertuğ, 1997:8).

İngiliz denizcilerin de etkisiyle, özellikle Kadıköy ve Moda semtlerinde futbol çok tutulmuştur. Kadıköy, 1897 yılında Kadıköy Futbol-Association adı ile kurulan ilk futbol takımına da ev sahipliği yapmıştır. Takımın oyuncularını İngiliz, Rum ve Ermeni gençlerle İstanbul’a sefere gelen İngiliz denizciler oluşturmuş ve her akşamüstü Kadıköy çayırlarında yapılan maçlar büyük bir izleyici kitlesi toplamaya başlamıştır. Kısa sürede oluşan bu yoğun ilgi şehirlerarası karşılaşmaların da önünü açmış ve iki yıl içinde Football Association İzmir Karması’yla karşı karşıya gelmiştir. Daha sonra birer yıl arayla Moda Football Club ve Rum Elpis futbol kulüpleri kurulmuştur (Akşar ve Merih, 2006:71).

Ardından, İzmir’de 1900’de Rumlar tarafından Panionios ve Apollon, Ermeniler tarafından Pelops takımları kurularak, kulüp sayıları bu yıllarda hızla çoğalmaya başlamıştır (Apaydın, 2000:16). Bu arada Türk gençlerinin de ilgisini çeken, ancak yasaklamalar sebebiyle adını bile söylemekten çekindikleri futbol, bir hayal olmaktan ileriye gidememişti. Tüm bu kısıtlamalara rağmen Bahriye öğrencisi Fuat Hüsni (Kayacan) ve Hariciye Nezareti’nde görevli Reşat Bey’in (Danyal) girişimleri sonucu 1899 yılında Türkler tarafından ilk kez gayri resmi olarak Black Stockings (Siyah Çoraplılar) Futbol Takımı, 1901 yılında ise bütün oyuncuları Türk olan yine gayri resmi olarak Kadıköy Futbol Kulübü kuruldu (Okay, 2002). Black Stockings takımı ilk maçını Kadıköy Rum takımı ile yaptı ve 5-1 yenildi. Maç sona erdiğinde Black Stockings takımı oyuncularının aslında Türk olduğunu anlayan saray hafiyeleri oyuncuları yakalatarak sürgüne gönderdiler. Ancak, Fuat Hüsni kaçmayı başardı. 1901’de kurulan Kadıköy adlı Türk takımı da aynı şekilde iki ay içinde kapatılıp takımın tüm futbolcuları dağıtılmıştır (Türk Futbol Tarihi, 1992:13).

Ardından, Kadıköy Futbol Kulübü’ nün kurucularından olan James Lafontaine’ in girişimleri ile 17 Mayıs 1903’te oluşturulan İstanbul Futbol Birliği Türkiye’deki ilk lig temelli organizasyon olmuştur (Aktükün, 2005:11). “İstanbul Futbol Ligi” adı ile kurulan bu lig, pazar günleri oynanmak üzere kuruldu. Henry Pears de İngiltere’den değerli bir gümüş kupa getirterek, bunu 10 yıl devam edecek lig sonunda en fazla şampiyonluk kazanan takıma vermeyi vaat etti. Maçlar, Papazın çayırı denen ve bugün Fenerbahçe Stadi’nin bulunduğu yerde ve “Pazar Ligi” adı altında 1915 yılı ortalarına kadar devam etti. Bu lig organizasyonu için İngiltere’den Constantinople Football League (İstanbul Futbol Ligi) adını taşıyan bir şilte getirtilmiştir. Üzerinde on küçük gümüş levha çakılı olan bu şilte, şampiyonluğu kazanan takımların adlarının yazılması ve on yıl içinde bu şilte en fazla adını yazdıran takımın bu değerli ve anlamlı armağanın sahibi olması kararlaştırılmıştır (Talimciler, 2006:11). 1904 de ilk Pazar Ligi şampiyonluğunu İmogene takımı, 1905 de ise Kadıköy takımı kazandılar (Güler, 1996:7).

Türk gençleri, İngilizlerin ve azınlıkların serbestçe oynadıkları bu spora, içleri yanarak seyirci kalmaya uzun süre dayanamadılar. 1905 yılında Galatasaray Sultanisi’nin öğrencilerinden Ali Sami (Yen), ilk resmi anlamda takım kurma girişiminde

bulunmuştur. Kadıköy’de İngilizlerin ve azınlıkların kendi aralarında yaptıkları maçları sınıf arkadaşlarına anlattıktan sonra tamamen Türklerden Kurulu bir futbol takımı kurmuştur. Kurulan bu takımla, Ali Sami (Yen) ve arkadaşları kenar ve uzak semtlerde kendi aralarında top oynamaya başlamışlardır. İlk maçta adları bile bulunmayan bu takıma oyuncularının hepsi Galatasaray Sultanisi öğrencileri olduğundan izleyiciler tarafından “Galatasaray” adı verilmiştir. Böylece Galatasaray, 1905 yılında ilk maçlarını yaparak İstanbul’un ve Türkiye’nin ilk resmi futbol kulübü oldu ve bunu 1907 yılında kurulan Fenerbahçe kulübü izledi.

1908 yılında İkinci Meşrutiyet’in ilanı ile derneklerle birlikte kulüp kurma hakkının da resmen tanınması, futbol kulüplerinin sayısının bir anda artmasına sebep olmuştur. Bunun sonucu 1908 yılında Vefa ve Beykoz kulüpleri kurulmuş, ardından 1903 yılında kurulmuş olan Beşiktaş Jimnastik Kulübü, 1910 yılında futbolu da faaliyetleri arasında alarak, futbol için yeni bir kulüp oluşturmuştur. İzmir’de 1912’de kurulan ilk Türk resmi futbol kulübü Karşıyaka kulübüdür. Daha sonra bunu 1914 yılında Altay kulübü takip etmiştir. Bu iki kulüple birlikte Midilli ve Trablusgarp takımlarının da katılımlarıyla İzmir Ligi tertip edilmiştir. Bu arada yurt dışında maç yapan ilk Türk takımı, 1911 yılında Macaristan’la oynayan Galatasaray’dır (Apaydın, 2000:18).

Osmanlı’da 1908’e (I. Meşrutiyetin ilânı) kadar futbol yabancıların tekelindeydi. Yabancıların örgütlenme açısından sorunları yok iken, o dönemde Türklerin bir araya gelmeleri, kulüp, dernek kurmaları devlet tarafından yasaklanmıştı. Bu kulüplerin kurucuları genellikle yabancılardan oluşmaktaydı. Türkiye’deki bu ilk “federe” spor örgütleri, kiminle, ne zaman, nerede karşılaşacağını oyuncular tarafından saptandığı özyönetim modelleriydi. Kendi aralarında kulübün işlerini yönetmek amacıyla başkan, genel sekreter, genel kaptan ve üyelerden oluşan iş bölümünü yaparlardı (Soyer, 2004:217)

1908 yılında İstanbul’da lig organizasyonu farklılaşmaya başlamıştır. Bu dönemde İstanbul’daki kulüp sayısı artmış ve bu kulüpler İstanbul Futbol Birliği (İFB)’nin organize ettiği ligde mücadele etmek istemişler, ancak İFB bu takımların çoğunu lige kabul etmemiştir. Bu durum, kabul edilmeyen takımların da kendi aralarında örgütlenmelerine neden olmuştur. 12 Kasım 1910 tarihinde, Galatasaray, Kadıköy, Fenerbahçe, Strugglers ve Progress takımlarının katılımı ile İstanbul Futbol Kulüpleri

Ligi (İFKL) kurulmuştur (Talimciler, 2006:12). İFKL, 1910-1914 yılları arasında futbolun belirli kurallarla oynanmasını sağlamasına karşın ülkenin içinde bulunduğu savaş nedeniyle etkili olamamıştır. Öte yanda İFKL'ye katılmaları kabul edilmeyen Anadolu Spor, İstanbul Jimnastik, Darülfünun Terbiye-i Bedeniye, Sehremini Mümaresat-ı Bedeniye, Sanayi Mektebi ile Fenerbahçe kulüpleri tarafından 1913 yılında Cuma Futbol Ligi kurulmasıyla, Cuma ve Pazar ligleri oynanmasının getirdiği karışıklık, 1913-1920 yılları arasında sürmüştür (Bozköylü, 2007:36).

1.3.2. Futbolun Örgütlenmesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 23 Nisan 1920'de faaliyete geçmesiyle birlikte Türk futbolu ve Türk sporu için önemli adımlar atılmıştır. İsviçre'de iken 1922'de tahsilden dönen Galatasaray futbolcularından Yusuf Ziya Öniş, beraberinde getirdiği İsviçre Spor Teşkilatı Tüzüğünü Ali Sami Yen, Burhanettin Felek ve Nasuhi Baydar beylerle beraber tercüme ederek, 20 maddelik bir tüzük oluşturulmasıyla, Cumhuriyet dönemi ilk Türk spor teşkilatı, "Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı(TİCİ)" kurulmuş ve ilk başkanlığına Ali Sami Yen getirilmiştir. Bu arada İstiklâl Savaşı da kazanılmış olduğundan, hemen hemen yalnız İstanbul göz önüne alınarak hazırlanan tüzüğün bütün yurt ihtiyaçlarına uygun olarak değiştirilmesi zorunluluğu doğmuş; 1923 yılında daha uygun bir tüzük hazırlanmıştır. Türkiye Futbol Federasyonu (TFF), o günkü adıyla "Türkiye Futbol Heyet-i Müttehidesi" 13 Nisan 1923 yılında TİCİ'ye bağlı olarak resmen kurulmuştur (Hiçyılmaz, 1995:8).

Futbol Heyet-i Müttehidesi, 21 Mayıs 1923 tarihinde, Uluslararası Futbol Federasyonu'na (FİFA) üyelik başvurusunda bulunmuş ve üyeliğe kabul edilmiştir (Tut, 2006:133).

Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı' (TİCİ)nin resmen oluşumu ile 21 Eylül 1923'te iki devreli İstanbul Amatör Ligi başlamış ve olimpiyatlar sebebiyle yarım kalan ve yapılamayan 4 yıl ile birlikte bu lig, İstanbul bölgesi profesyonel lig maçlarının başladığı 1952 yılına kadar devam etmiştir. Yine Ankara ve İzmir Amatör Ligleri de 1923 yılında başlamıştır. Bu her iki ilimizde başlayan amatör ligler, 1955 yılına kadar devam etmiştir. Trabzon'da ise amatör lig, 1922 yılında başlamış, Trabzonspor'un kurulduğu 1966 yılına kadar devam etmiştir (Apaydın, 2000:21).

Türk futbolunun, FİFA'ya kabul edilmesinin ardından, modern bir görünüm kazanması, uluslararası alanda tanınmasının başlangıcını oluşturmuştur. 1923 yılında oluşturulan Türk Milli Futbol Takımı, ilk milli maçını 26 Ekim 1923'te İstanbul Taksim Stadı'nda Romanya ile yapmış ve 2-2 berabere kalmıştır(tr.wikipedia.org). Millî Futbol Takımımız, bir yıl sonra 1924 Paris Olimpiyat Oyunları elemelerine katılmıştır. Olimpiyat oyunlarında Atatürk'ün emir ve direktifleriyle Türk sporcuların hazırlanması için İskoçya'dan Billy Hunter isminde değerli bir antrenörün getirilmesiyle Türk futbolcuları çağdaş çalışmayı tanımak imkan ve fırsatını bulmuşlardır. Billy Hunter, Türk futboluna çağdaş futbolu getiren ve Türk futbolcularını ilk kez bilinçli bir çalışmaya tabi tutan kişi olmakla da ayrıca Türk Futbolunda ölümsüz bir yer işgal eder. Bu dönemin diğer bir önemli olayı ise Futbol Federasyonu Başkanı Hamdi Emin Çap'ın ilk kez Türk futbolunda bir hakem kursu açması Nüzhet Baba'nın yönettiği kursun diplomalı ilk Türk futbol hakemlerini yetiştirmesidir (TFF, 1992:17).

1924 olimpiyatlarından hemen sonra TFF tarafından bölgelerin (İstanbul, Ankara, İzmir) grup şampiyonlarının katılımı ile "Türkiye Amatör Futbol Şampiyonası" adı altında bir lig düzenlenmiştir. 1936'ya kadar süren bu dönemde ilk Türkiye Şampiyonası Ankara'da yapılmış ve şampiyon Harbiye olmuştur. 1924'te FIFA'nın isteğiyle Sovyetler Birliği-Türkiye maçını Hamdi Emin Çap'ın yönetmesi ise bir Türk hakemin ilk kez bir milli maçta görev yapması anlamına gelir. 1938 yılında Türk Spor Kurumu'nun kaldırılması ve Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nün Türk sporuna hâkim olmasıyla beraber futbol da devlet yönetimine geçmiş olur (TFF, 2009).

1937 yılında, futbolun geliştiği İstanbul'dan ilk dört takım, İzmir ve Ankara'dan ilk iki takım arasında küme adı altında oluşturulan "Millî Küme", futbolumuz için bir hamle olmuştur. 1943'te "Maârif Mükâfâtı", 1944'ten 1951'e kadar ise "Millî Eğitim Mükâfâtı" adı ile oynanan Millî Küme (Deplasmanlı Amatör Lig) süresince futbolumuzda bir kaynaşma görülmüştür ki, bu profesyonelliğin ilk belirtisidir (Apaydın, 2000:23).

Bu dönemden sonra 1952–1959 yılları arasında İstanbul Profesyonel Ligi, 1954–1959 arasında Ankara Profesyonel Ligi oynanmıştır. Futbol Federasyonunun 19 Temmuz 1958 tarihinde aldığı kararla, 1959 yılından itibaren Milli Lig (Türkiye 1.Futbol ligi)

oynanmaya başlanmış, 1963–64 sezonunda Türkiye 2. futbol ligi, 1967–68 sezonunda da Türkiye 3. futbol ligi kurulmuştur (Aktükün, 2005:11).

Bir sonraki dönemi, Türk futbolunun gelişmesinin devamı diye özetleyebiliriz. 1952'de profesyonelliğin kabulü, 1954'te Milli Takım'ın İsviçre'de düzenlenen Dünya Kupası'na ilk kez katılması, yine bu dönemde bazı Türk oyuncuların yurtdışında top koşturması önemli gelişmelerdir. Türk Milli Takımı aslında 1950 yılında, tarihinde ilk defa Dünya Kupası finallerinde mücadele etme hakkını kazanmıştır. İkinci Dünya Savaşı'nın ardından, tam 12 yıl sonra Dünya Kupası'nın yeniden düzenlenmesine karar verilmiştir ve finaller savaştan yeni çıkan Avrupa'da değil, sırası gelen Amerika kıtasında oynanacaktır. FIFA, bu konuda fazla düşünmez ve Dünya Kupası finallerini düzenlemek için can atan Brezilya'da karar kılar. Ancak bu karar Türkiye için ciddi bir darbe olmuştur. Çünkü elemelerde Suriye'yi 7-0 gibi ezici bir üstünlükle mağlup eden Milli Takımımız, ülkenin içinde bulunduğu ekonomik koşullar nedeniyle dünyanın öbür ucundaki Brezilya'ya gidemez.

Yine de Dünya Kupası hasretimiz çok uzun sürmez. 1954 yılında kura ile İspanya'yı eleyerek 1954 İsviçre Dünya Kupası finallerine katılmaya hak kazanan milli takımımız, final grubunda Almanya'ya yenilerek elenmiştir. 1955' te Türk Ordu Milli Takımı, Dünya Şampiyonu olmuştur. Yine dönemin güçlü takımlarından Macaristan'ı 19 Şubat 1956'da İstanbul'da 3-1'lik skorla yenmemiz, Türk Milli Takımının, önemli başarılarından. 1950'lerin sonlarına doğru futbolumuzda profesyonelleşme hareketleri yoğunlaşmış, İstanbul, Ankara ve İzmir'den profesyonel kadrolu 16 kulübün katılımı ile Türkiye Profesyonel Futbol Ligi, "Milli Lig" adı altında ilk kez 1959 yılında toplanarak başlamıştır (Apaydın, 2000:24).

Türkiye'nin NATO'ya girmesinin ardından futbolumuz da Avrupa'ya girmiş ve 10 Şubat 1962 tarihinde UEFA üyesi olunmuştur. Bu yeni dönem futbolun yeniden yapılanma dönemi olmuştur. Anadolu'da art arda futbol kulüpleri kurulmuş ve Anadolu takımları büyük illerin takımlarıyla rekabet edebilecek kadar güçlenmiştir. Eskişehirspor, 1966 yılında, birinci lige üç büyük kentin dışından katılan ilk temsilci olmuştur. Bir diğer ilk de 1976 yılında gerçekleşmiş, Türkiye Futbol liglerinde ilk defa üç büyüklerin dışında bir Anadolu takımı şampiyon olmuştur. Trabzonspor Fenerbahçe'yi yenerek kupayı

Anadolu'ya taşımış ve bu, Anadolu takımlarının üç büyüklere karşı bir zaferi olarak nitelendirilmiştir (Bozköylü, 2007:43).

1960'lı yıllarda Türk Milli Futbol Takımı, istikrarsız bir grafik sergilemesine rağmen, kulüp takımları Avrupa Kupalarında başarılı olmuştur. Galatasaray takımının 1962-1963 sezonunda Avrupa da üçüncü tura yükselmesi, Göztepe takımının 1967-1968 sezonunda üçüncü tura; 1968-1969 sezonunda ise yarı finale kadar yükselmesi, bu dönemin dikkat çeken başarıları olmuştur. 1964 yılında Türkiye'de ilk defa Futbol Antrenörlük Kursu(A Lisans) Manisa'da açılmıştır. Ayrıca 1965 yılında, Türkiye Futbol Antrenörleri Menajerleri ve Monitörleri Derneği kurulmuş ve 1969 yılına gelindiğinde ise Gençlik ve Spor Bakanlığı kurulmuş, dolayısıyla Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü(BTGM) ve Futbol Federasyonu bu bakanlığa bağlanmıştır. Bu arada 1970 yılında TFF'na bağlı olarak Eğitim Dairesi kurulmuş, bu birim 1976 yılında Eğitim Müdürlüğü adını almıştır. Yine 1974 yılında Türk Spor Vakfı kurulmuştur. 1974 yılında İstanbul, 1975' te Ankara ve 1976'da Manisa'da antrenör ihtiyacının karşılanması ve spor bilimcisi yetiştirilmesi amacıyla Gençlik ve Spor Akademileri açılmıştır. Bu okullar, 1982 yılında Yüksek Öğretim Kanunu(YÖK)'nun çıkartılmasıyla birlikte, Üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Bölümleri ile birleştirilerek tarihe karışmıştır(Apaydın, 2000:25).

1.3.3. Türk Futbolu Yükseliyor

80'li yıllarda değişen yönetim anlayışıyla beraber futbolda da aynı süreç hüküm sürmektedir ve birkaç münferit başarının yanında kayda değer gelişmeler yaşanmaz. Ama Jupp Derwall'in Türkiye'ye gelmesi ve Galatasaray'ı sistemli futbol oynayan bir takım haline getirmesi, bir şeylerin değişeceğinin ilk göstergelerinden biri olmuştur. Nitekim Galatasaray'ın Derwall döneminde yardımcılığını yapan Mustafa Denizli yönetiminde 80'li yılların sonunda Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupası'nda yarı final oynaması her şeyin bambaşka bir bakış açısıyla değişebileceğinin ilk göstergelerinden biridir. Aynı dönemlerde, 1989 yılında devrin Başbakanı Turgut Özal'ın da desteğiyle Türkiye Futbol Federasyonu Başkanlığına Şenes Erzik atanmış ve bu da Türk futbolu için önemli milatlardan biri olmuştur. Erzik'le beraber altyapıya verilen önem artmış, daha sistematik çalışma şartları oluşturulmuştur. 90'lar bu anlamda Türk futbolunun atılım ve devrim yıllarıdır. 1990 yılında Erzik, UEFA Kongresi'nde ilk Türk temsilci

olarak İcra Kurulu üyeliğine getirilirken, iki önemli komisyonun da Asbaşkanlığına seçilmiştir. Tüm altyapı yatırımları 1992'de meyvesini vermiş ve A Genç Milli Takım tarihte ilk defa Avrupa Şampiyonu olmuştur. Bu başarının tesadüfi olmadığı, sonraki yıllarda elde edilen diğer sonuçlarla desteklenmiş, gençlerimiz, 1994 ve 2005 yıllarında iki kez daha Avrupa Şampiyonluğu'nu elde etmiştir (TFF, 2006:8).

1992 yılında ilgili kanunun 1. maddesinde yer aldığı şekilde, futbol faaliyetlerini millî ve milletlerarası kurallara göre yürütmek, teşkilatlandırmak ve Türkiye'yi futbol konusunda yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek üzere özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip, özerk Türkiye Futbol Federasyonu kurulmuştur. 1992 yılında seçimle işbaşına gelen ilk TFF Başkanı Şenes Erzik olmuştur.

Özerkliğin ardından 1996 yılında uygulamaya konulan Havuz Sistemi ile kulüplerin naklen yayın gelirleri yüz milyon dolarlarla telaffuz edilen boyutlara ulaştırılmıştır. İlerleyen yıllarda ise özellikle Milli Takımımızın elde ettiği başarılar sponsorluk yolunu açmış, Türkiye Futbol Federasyonu dev anlaşmalarla futbol ekonomisinde milyonlarca dolarlık bir katma değer oluşturmuştur. Futbol ekonomisinin önemi kulüpler tarafından da anlaşılmış, sponsorluk gelirleri bu alanda da devreye sokulmuştur.

1994 senesinde Viyana'da düzenlenen toplantıda TFF Başkanı Şenes Erzik, UEFA Asbaşkanlığı'na ve FIFA İcra Kurulu'na seçilmiştir. Aynı süreçte tesisleşme hamlesi başlatılmış, Beylerbeyi'ndeki Atatürk Eğitim ve Araştırma Merkezi, Levent'teki TFF Merkez Binası ve Riva'daki Milli Takımlar Kamp ve Eğitim Tesisleri arka arkaya tamamlanmıştır. Tesisleşme hamlesi kulüplere de yayılmış, birçok kulübümüz Futbol Federasyonu'nun ayırdığı fonlar sayesinde yeni tesislere kavuşmuştur (www.tff.org).

1995 yılında A Milli Takımımız başarılı çıkışını sürdürerek tarihinde ilk kez 1996'da İngiltere' de yapılan Avrupa şampiyonası finallerine katılma hakkını elde etmişti. Milli takımımız aynı başarıyı, Hollanda ve Belçika'nın ortaklaşa tertipleyeceği 2000 Avrupa şampiyonasına katılma hakkını elde ederek de tekrarlamıştır.

1998'de TFF' nin yurtdışında yaşayan yeni yetenekleri kazanmak ve keşfetmek amacıyla Almanya'da Avrupa Futbol Temsilciliği Bürosu hizmete girmiştir. Bu arada TFF Onursal Başkanı Şenes Erzik, Dublin'deki toplantıda UEFA Yönetim Kurulu'na girmiş ve FIFA Hakem Komitesi Başkanlığı'na seçilmiştir. Haluk Ulusoy başkanlığında

girilen 2000'li yılların ilk dönemi Türk futbolunun en pırılıtlı günleri diye adlandırılabilir. Altyapıya, eğitime ve tesisleşmeye yapılan yatırımlar sonuçlarını vermeye başlamış hem Milli Takımımızın hem de kulüp takımlarımızın başarılarıyla neredeyse kemikleşmiştir (TFF, 2009).

Türk futbolunun kulüpler düzeyinde en önemli uluslararası başarısı şüphesiz 2000 yılında elde edilmiştir. Galatasaray, normal süresi ve altın gol uygulaması yapılan uzatma bölümleri 0-0 sona eren maçın nihayetinde, penaltı atışlarında Arsenal'e 4-1 üstünlük kurarak UEFA Kupası'nın sahibi olmuştur. UEFA Kupası sahibi Galatasaray, aynı sezonun Şampiyonlar Ligi şampiyonu Real Madrid'le, Monaco' nun II. Louis Stadi'nda Süper Kupa için karşı karşıya gelmiştir. Normal süresi 1-1 biten karşılaşmanın uzatma dakikalarında atılan altın golle Galatasaray Süper Kupa'yı da Türkiye'ye getirmiştir.

2002 yılında tam 48 yıl aradan sonra katıldığımız Dünya Kupası finallerinde alınan üçüncülük Milli Takımımızın elde ettiği en büyük başarıdır. Bu başarının sağlaması Fransa'da düzenlenen Konfederasyon Kupası'nda alınan üçüncülükle yapılmıştır.

2004 Avrupa Şampiyonası ve 2006 Dünya Kupası finallerine katılma şansını kaybeden Türkiye, 2008 Avrupa Şampiyonası Finallerinde 'inanılmaz geri dönüşleriyle' hafızalarda yer edinmiş ve turnuvada yarı final oynayarak başarılarına bir yenisini eklemiştir.

Tüm bunların sonucunda 2000'lere gelindiğinde halkın kafasına yerleşmiş olan "topçudan adam olmaz" anlayışının değiştiğini, futbolculuğun bir 'meslek' olarak kabul edildiği görülmektedir. Ülkemizde son on yıl içinde pek çok spor okulu açılmış, aileler çocuklarını futbol oynamaları için yaz kamplarına, kurslara gönderir olmuştur. Futbola artan ilgi sadece aileler seviyesinde kalmamış entelektüel camianın da bu spora olan yaklaşımı hızla değişmiştir. Son yıllarda futbol üzerine yapılan ekonomik ve teknik alandaki bilimsel çalışmaların sayısı hızla artmış, futbol istatistikleri, arşivler oluşturulmaya başlanmıştır.

Bugün Türk futbolu, dünyaca ünlü teknik direktör ve oyuncuların boy gösterdiği, kaliteli kadrolara sahip, aynı şekilde kendi içerisinde yetiştiği oyuncuları dünya

futbol piyasasına sunmuş, uluslararası başarılar peşinde koşan ve adından söz ettiren bir noktadadır.

İKİNCİ BÖLÜM: TÜRKİYE’DE FUTBOLUN DEĞİŞİM SÜRECİ

Türkiye’de; Cumhuriyet döneminde kurulan Türkiye Futbol Federasyonu (T.F.F.)’nin tarihi gelişimi içerisinde, hukuki ve idari yapılanması incelenecek olursa, federasyonun oluşumunda dünyanın her yerinde olduğu gibi sporun çekirdek teşkilatı olan spor kulüplerinin önemli bir rol oynadığı görülmektedir (Fişek, 1998:257).

Türk sporunun teşkilatlanma biçimi de birçok Avrupa ülkesinde olduğu gibi futbol kulüplerinin birlikler kurmalarıyla başlamıştır. Türk futbolunun kurumlaşmasına yön veren önemli olay ve dönemleri kronolojik sıraya tabi tutmak mümkündür. Bunları; Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı(T.i.C.i) Öncesi Dönem(1903-1922), T.i.C.i. Dönemi(1922-1936), Türk Spor Kurumu(T.S.K.) Dönemi(1936-1938), 3530 Sayılı Yasa(1938-1986), 3289 Sayılı Yasa(1986) Dönemleri ve Özerk Türkiye Futbol Federasyonu Dönemleri(1988....) olarak sınıflandırılabilir.

2.1. Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı (T.İ.C.İ.) Öncesi Dönem(1903-1922)

1903 ile 1922 yılları arasında birbirlerine benzer özellikler taşıyan fakat farklı isimlerde birçok teşkilat kurulmuştur. Bu teşkilatların tamamı futbol kulüplerinin oluşturduğu örgütlerdir. Özellikle 1903 yıllarına gelinceye kadar kulüp kurma girişimleri İstanbul’un siyasi yapısından etkilenmiştir. Öyle ki Osmanlı Devletinin ‘kalabalık ürettiği’ için spora ve spor kulüplerine düşman olduğu bu kısıtlı örgütlenme dönemi, adeta 1900’lü yılların siyasi yapısını da yansıtmıştır. Ancak bu kısıtlı örgütlenme döneminde bile spor yönetiminin gelişimi açısından büyük önem taşıyan bir adım atılarak federe kulüplerin ilk kez bir çatı altında toplandıkları ‘lig’ aşamasına geçilmiştir. Sporda kullanıldığı anlamıyla ‘lig’(league), güçlerine göre sınıflandırılmış takımların oluşturdukları değişik kümelerin alt alta dizilmesiyle dikey olarak örgütlenen, yöneticileri ‘federe’ birimlerin (kulüplerin) temsilcilerince seçilen tek sporlu, ‘federatif’ amaç birlikleri olarak tanımlanmıştır (Sunay, 2009:202).

2.1.1. Futbol Kulüpleri Birlikleri (1903-1920)

Ticaret amacıyla İzmir ve İstanbul’a yerleşen İngiliz askerleri XFX. yüzyılın sonlarında Osmanlı Türk coğrafyasında modern sporların tanınıp yayılmasında önemli rol oynamışlardır. İlk modern spor merakını yayanlar Kandilli Kriket Kulübü’nü tesis etmiş olan bankacı “Ftansos” ailesidir. Osmanlı Devleti’nin son devrinde ilk modern futbol

1895'de İzmir'in Bornova semtinde ticaretle uğraşan İngiliz gençleri tarafından oynanmıştır. La Fontaine Giraud, Whittall, Charnand, aileleri ilk futbol oynayanlardır. Aynı kişiler Bornova'da olan "Football and Rugby Club" adı altında bir de spor kulübü kurmuşlardır. 1899 yılında çoğunluğu Galatasaraylı gençlerden oluşan futbol kulübü "Siyah Çoraplılar" ismiyle kurulmuştur. Kırmızı, Beyaz forma seçen kulüp devlet yönetiminin katı tutumu nedeniyle bir varlık göstermeden dağılmıştır. 1900 yılında İzmir'de Rumlar "Panaonios" ve "Apollon", Ermeniler de, "Dork" Kulübünü kurmuşlardır (Apaydın, 2000:16; Türk Futbol Tarihi, 1992:13)

İstanbul'da 1900 yılında İngilizler tarafından İngiliz elçilik mensuplarına tahsis edilen Imogene asıllı bir yatın mürettebatından kurulu bir takım olan "Imogene", Rumlar tarafından da "Elpis" kulüpleri kurulmuştur. Daha sonra 1901 yılında "Kadıköy Futbol Kulübü" adıyla Fuat Hüsnü Bey'in önderliğinde kurulan kulübün yaşamı iki ay sürmüştür. Bir yıl sonra aynı ad altında İngiliz ve Rumların kurdukları kulübün çalışmalarına ise izin verilmiştir. Böylece ilk Türk spor örgütü olan "Beşiktaş Basiret Osmanlı Jimnastik Kulübü"nü 1903 yılında doğmasına imkân vermiştir (Somalı, 1989:48). 1903 yılında Beşiktaş futbol kulübünün kurulmasından sonra aynı yıl İngiliz Kadıköy kulübünden ayrılan bazı İngilizler "Moda Futbol Kulübü"nü hayata geçirmişlerdir. 1905 yılında "Galatasaray" 1907'de "Fenerbahçe" Spor kulüpleri kurulmuş, 1908 yılında ülkede meşrutiyetin ilanı ile gelen özgürlük spor alanında da kendini göstermiştir (Fişek,1998:268).

1910 yılını takip eden senelerde başta İstanbul olmak üzere Anadolu'nun çeşitli kentlerinde Türk sporu, kulüpler bazında belli bir örgüt düzeni içine girmiştir. Hem spor faaliyeti hem de ileride Türk ocaklarının çekirdeğini oluşturmak ve milli mücadeleye çok sayıda vatanperver sağlamak amacıyla "Türk Gücü" spor kulübü kurulmuştur. 14 Mart 1913'de kurulan Türk Gücü Spor Kulübünün özelliği hem kurucusunun, hem de sporcularının Türk olmasıydı. Beşiktaş, Galatasaray, Fenerbahçe, Vefa, Moda spor gibi kuruluşların ittihatçılara kabul ettiren kulüplerin kurucuları Türk olmakla birlikte çoğunun sporcuları azınlıklardan oluşmaktaydı. İstanbul, İzmir ve Selanik'te kurulan kulüpleri, Cumhuriyet'in kuruluşuna kadar 1914 yılında "Altay İdman Yurdu", 1917 yılında "Eyüp", 1921 yılında "Kasımpaşa", aynı yılda "Topkapı", 1923 yılında "Şişli" ve İzmir "Altınordu", Ankara "Gençlerbirliği" kulüpleri izlemiştir (Özmaden, 1999:24).

Yabancılarla birlikte XIX. Yüzyılın başlarında başlayan kulüpleşme hareketleri sonucu, ikili olarak yapılan futbol maçları, futbola gönül verenleri tatmin etmemeye başlamış ve bir teşkilatlanmaya ihtiyaç duyulması nedeniyle, İstanbul'da kurulmuş olan Moda ve Kadıköy kulüpleri adına, James La Fontaine ve Henry Pears, Elpis kulübü adına Aleko ve İmojen elçilik gemisi takımı adına, Horace Armitage bir araya gelerek, İngiltere'de tatbik edilmekte olan futbol kaideleri ve lig statülerini getirterek bir yönetmelik hazırlamışlar ve 17 Mayıs 1903 tarihinde "İstanbul Futbol Birliği"ni (İFB) kurmuşlardır. Kulüplerin, kendi aralarında bir araya gelerek imzaladıkları bu sözleşme ile kurulan birliğin taşra örgütü olmaması yanında, yasal olarak da bir dayanağı yoktu, birlik 1910 yılında dağılmıştır. İ.F.B.'nin dağılmasından hemen sonra, 1908 tarih 1680 sayılı Cemiyetler Kanununa göre tescillerini yaptırarak, hukuki statüye kavuşan birçok kulüp faaliyetlerini sürdürerek, organizasyonlarını düzenleyebilecek bir üst kuruluşa ihtiyaç duymuşlardır. Galatasaray, Kadıköy, Fenerbahçe, Progres ve Stugglers kulüpleri bir araya gelerek, 1910 yılında "İstanbul Futbol Kulüpleri Ligi" ni (İ.F.K.L.) kurmuşlardır (Devecioğlu, 2008:379).

17.05.1903 tarihinde kurulan (İFB)'nin 1908 tarihli Ana Sözleşmesi'nde (Fişek, 1998:280) belirlenen kuruluş amaçları arasında şunlar yer almaktadır:

- İstanbul'da kurulan Kadıköy, Moda, Elpis ve Imogene Futbol Kulüplerinin kendi aralarında düzensiz aralıklarla yaptıkları futbol karşılaşmalarını bir düzen içine almak,
- Futbola karşı her geçen gün artan ilgiyi geniş kitlelere yaymak,
- Kurulmuş ya da kurulacak olan futbol kulüplerini tek bir lig altında toplamak,
- Futbol sezonunun başlangıç ve bitiş tarihlerini, karşılaşmaların yer, gün ve saatini ayrıca hakemlerini saptamak,
- Lig fikstürünün aksamadan uygulanmasını sağlamak,
- (İFB)'nin ve futbol karşılaşmalarının yönetiminde ortaya çıkabilecek anlaşmazlıkların çözümünde esas alınmış bulunan İngiliz Futbol Birliği (Football Association) kurallarını uygulamaktır.

İ.F.K.L. dışında kalan Anadolu Spor, İstanbul Jimnastik Kulübü, Darul-fünun Terbiye-i Bedeniyye Kulübü, Şehremini Mümaresat-ı Bedeniyye Kulübü, Sanayi Mektebi Futbol

Kulübü ve Fenerbahçe Spor Kulübü bir araya gelerek “Cuma Ligi”ni kurmuşlardır. “Cuma Birliği” teşkilatının kurulması ve “Türk Fan Birliği”, 1915-1916 futbol sezonunda, “Yeni Pazar Ligi” 1920 yılında teşkil edilmiştir. Cuma Birliği lig çalışmalarına devam ederken, Cuma Birliğine karşı, Altınörs, Beşiktaş, Beylerbeyi, Darüşşafaka, Halif, Fener, Hilal, Kumkapı, Türk Gücü ve Üsküdar, Vefa kulüpleri bir araya gelerek 1919 yılında “Türk İdman Birliği” ni kurmuşlardır. II. Meşrutiyetle birlikte faaliyetlerine son veren etnik kökenli kulüpler, 1920 yılında faaliyete geçen Rum Elpis, Strugglers, Pera, Ermeni Birlik, Ermeni Dork, Musevi Experance, Musevi Maccabi, İtalyan Stello ile Türk İdman Birliğinden ayrılan Beşiktaş, Üsküdar kulüpleri birlikte 1920'de yeni bir “Pazar Ligi” teşkil etmişlerdir (Tayga, 1990:124).

2.1.2. İdman İttifakı Heyet-i Muvakkatesi (1920-1922)

Her geçen gün artan futbol kulübü sayısı ve aynı anda birden fazla lig bulunması sebebiyle çıkan karışıklıklar bu liglerin birleşmesine rağmen giderilememiştir. Bu sebeple kulüpler bir araya gelerek aralarında yeni bir birlik oluşturmanın yollarını aramışlardır. 26 Haziran 1920 tarihinde, İttifakı’na (T.İ.C.İ) kök olacak geçici bir örgüt olarak ortaya "İdman İttifakı Heyet-i Muvakkatesi" çıkmıştır (Sümer, 1990:20-105). Altınordu, Beylerbeyi, Darüşşafaka, Anadolu, Bakırköy, Fenerbahçe, Hilal İdmanyurdu, Nişantaşı, Süleymaniye, Türkgücü, Vefa ve Galatasaray spor kulüpleri bu birliğin özünü oluşturmuşlardır . Diğer bütün lig ve birlikler gibi "İdman İttifakı Heyet-i Muvakkatesi" de 22 Mayıs 1922'de, Türkiye'nin ilk ulusal spor kuruluşu olan T.İ.C.İ 'nin kurulmasıyla noktalanmıştır (Özmaden, 1999:25).

2.2. Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı (T.İ.C.İ.) Dönemi (1922-1936)

Kuruluş süreci 22 Mayıs 1921’de başlayan Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı (T.İ.C.İ.) 22 Mayıs 1922’de Cemiyetler Kanununa göre tescil işlemleri tamamlanarak kurulmuştur. Bu kuruluşuyla TİCİ, Türkiye’nin ilk ulusal spor yönetimi olarak yalnızca üye kulüpleri değil, kendisi de ‘özel hukuk tüzel kişi’ olan gerçek bir federatif yapı olarak yasallık kazanmıştır. İlk aşamada kuruluş bildirisi yayınlanan ve nizamnamesi onaylanan TİCİ, 14 Temmuz 1922’de Fenerbahçe Kulübünde ilk toplantısını yapmıştır. Toplantıya Altınordu, Anadolu, İdman yurdu, Türkgücü, Galatasaray, Fenerbahçe, Kumkapı, Makriköy, Nişantaşı, Vefa, Hilal kulüpleri katılmışlardır (Sunay, 2009:206).

TİCİ 1924 yılında kamu yararı gözeten dernek olarak kabul edilmiştir. Bu teşkilat Türkiye'yi yurt dışında temsil etmeye yetkili kılınmıştır. 1924 Anayasası'nda sporun yönetimine dair herhangi bir hüküm bulunmamasına rağmen 1922-36 yılları arası devlet, sporu T.İ.C.İ. vasıtasıyla sevk ve idare etmeye çalışmış, bu amaçla kamu yararı gözeten dernek statüsü edindiğini ve ülkeyi yurt dışında temsil etmeye yetkili tek spor örgütü olduğunu kabul etmiştir (Tayga, 1990:162-164).

TİCİ 03.08.1909 tarihli Cemiyetler Kanunu hükümleri çerçevesinde ve aynı yasaya bağlı spor kulüplerinin bir araya gelmesiyle kurulmuş, kuruluş kurultayını 16.02.1923, ilk genel kurulunu 5-12.9.1924 ve son kurulunu (sekizinci) da 13-18.2.1936 tarihinde yapmış, 1923 tüzüğünün geçici maddesinde kurulması öngörülen Heyet-i İhzarıyesi'nin (Hazırlayıcı Kurul) .Birinci Genel Kongre'ye sunduğu değişik tüzüğüyle esas örgütünü kurmuş; Bakanlar Kurulu'nun 02.01.1924 tarih ve 170 sayılı kararıyla, yine Bakanlar Kurulu'nun aynı tarih ve 173 sayılı "1924 Olimpiyat Müsabakalarına Türk İdmanlılarının iştiraki için TİCİ Merkez-i Umumiyesine Tahsisat itası Hakkında (1924 Olimpiyat Karşılaşmalarına Türk Sporcularının Katılması için TİCİ Genel Merkezine Ödenek Verilmesi Hakkında)" kararıyla devlet önünde Türkiye sporunun tek sorumlu temsilcisi sayılmıştır. Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal'in himayesinde ve Başbakan İsmet Paşa'nın fahri başkanlığında çalıştıktan sonra, 13-18.02.1936 tarihlerindeki Sekizinci Umumi Kongresinde feshedilerek, yerini Türk Spor Kurumu'na bırakmış bir tüzelkişiliktir (Fişek, 1998:371).

T.İ.C.İ.' nin 13 Nisan 1923 tarihinde İstanbul' da yapmış olduğu olağanüstü toplantısı sonunda, ilk başkanlığına Yusuf Ziya Öniş Bey seçilerek 'Futbol Heyet-i Müttehidesi' olarak adını alan T.F.F, Dünya futbolunun resmi örgütü olan F.İ.F.A'ya üyelik için başvurmuş ve bu başvurusu T.İ.C.İ.' nin kuruluş yıllarında 21 Mayıs 1923 günü İsviçre' nin Cenevre kentinde yapılan genel kurul toplantısında kabul edilmiş, T.F.F. Futbolun Uluslararası örgütü olan F.İ.F.A.' nın 26. üyesi olmuştur (T.F.F, 1992:3-11).

Yıllar	Miktar	Devlet Bütçesi İçerisindeki Payı (%)	Yıllar	Miktar	Devlet Bütçesi İçerisindeki Payı (%)
1924	-----	0.06	1930	10.000	0.04
1925	Tahsisat Verilmemiştir		1931	40.000	0.02
1926	40.000	0.02	1932	50.000	0.03
1927	33.000	0.02	1933	70.000	0.04
1928	30.000	0.01	1934	80.000	0.04
1929	Tahsisat Verilmemiştir		1935	203.000	0.10

Tablo 1: Devlet Bütçesinden Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'na Ayrılan Ödenekler (Bayansalduz, 2003)

Tablodan anlaşılacağı gibi 1925 ve 1929 yıllarında devlet bütçesinden TİCİ'ye herhangi bir pay ayrılmamıştır. 1935 yılına kadar ayrılan miktarlar ise devlet bütçesine göre oldukça düşük oranlardadır. Aslında devlet, spor kulüplerinin kendi üst kuruluşlarına federatif yetkiler devretmiş, bağımsız ve özerk yapıdaki TİCİ ile mahalli imkân ve kaynakların özel teşebbüsler vasıtasıyla spor alanında kullanılmasını amaçlamıştır. Ancak, savaştan yeni çıkmış Türkiye'nin o günkü imkân ve şartları, 1929 yılında tüm dünyayı saran ekonomik kriz ve TİCİ'nin finansal kaynaklar açısından merkezi idareye bağlı olması üstlendiği misyonu devam ettirmesini engellemiştir (Bayansalduz, 2003).

2.2.1. Kuruluş Amaçları

TİCİ' nin kuruluş amaçları Tüzüğü'nün (1)'inci maddesinde açıklanmıştır. Buna göre TİCİ' nin kuruluş amaçları arasında şunlar yer almaktadır (Özelçi, 2007:22).

- Türkiye'de beden eğitimi ve sporun, bilimsel ilkeler ışığında yayılmasını ve gelişmesine çalışmak,
- Türk sporunu, ulusal ya da uluslararası alanda tek yetkili kuruluş olarak temsil etmek,
- TİCİ, sporun ulusal, sosyal ve bilimsel amaçlara sürekli biçimde yardım edebilmek için siyasetle ilgili olmamayı kural olarak kabul etmiş ve ulusumuzun geleceğine yönelen her türlü tehlike ve tehdide karşı yönelik çalışmalara yardımcı olmak,

- TİCİ biçimde bir spor örgütünün kurulmasının öteki amaçlarında bir de sporun ülkemize yabancılar aracılığıyla girmesi ve gelişmesi nedeniyle Türk gençliğine ulusalcılık (milliyetçilik) ile bağdaşmayan düşünceler aşılmasının önüne geçmektir.

2.2.2. Görevleri

TİCİ' nin görevleri nizamnamenin 2. maddesinde şu şekilde belirtilmiştir;

- Amatörlüğü (Heveskarlık) özendirmek ve korumak, ancak Uluslararası Futbol Federasyonu (FIFA) tüzüğüne göre, Futbol Federasyonu profesyonelliği ve profesyonel futbolcuyu desteklemek,
- Her yıl yerel ve genel düzeyde karşılaşmalar düzenlemek ve Türkiye ulusal spor birinciliklerini belirlemek,
- Türkiye'de sporun herhangi bir dalında erişilmiş derecelerin en üstününü saptamak ve bunu kayıt altına almak,
- Sporculuğun gelişimi ve olgunlaşmasına yardımcı olacak yayınlar için girişimlerde bulunmak,
- Uluslararası Olimpiyat Örgütü ile karşılıklı işbirliğine girmek ve uluslararası karşılaşmalarda Türk sporunu en iyi biçimde temsil etmek (Çağlayan, 2004:57),
- Spora ve sporculuğa ilişkin bütün idari ve bilimsel (teknik) kuralları bir araya getirerek bu kuralları onaylamak,
- Spor alanlarının sayısını artırmak,
- Türkiye'de kesin ve resmi olan spor birincilerine ödül ve diplomalarını vermek, buna benzer özendirici ve destekleyici yollara başvurmak,
- Çeşitli spor federasyonlarını art arda kurmak, aşamalı bir biçimde spor bölgeleri oluşturmak,
- Yayın, eser, çeviri, konferans ve derslerle sporu bilimsel temeller çerçevesinde geliştirmek,
- Başka ülkelerde benzer kuruluşlarla ve uluslararası spor örgütleri ile sürekli biçimde işbirliğine girmek,

- Bölge sınırlarını saptamak,
- Profesyonelliği amatörlükten ayırmak,
- Çeşitli spor dallarında, belirlenen en az ölçüleri aşabilenlere sınavsız sporculuk belgesi vermek,
- Beden eğitiminin bilimsel yöntemlerle yapılmasına ve gelişmesine çalışmak,
- Beden eğitimi okullarının kurulmasına ve ülkede uzman beden eğitimsi yetiştirilmesine yönelmek (T.İ.C.İ. Nizamnamesi, 1935).

Sonuç olarak, TİCİ' nin ülke düzeyinde bir örgüt olması kendisinden önce kurulan spor örgütlerinden farklı olarak, çok sporlu olması (futbolu da içine alan) ve Türkiye spor tarihinde ilk olarak düzenli bir spor yönetimini uygulaması nedeniyle modern anlamda spor örgütlenmesi olarak değerlendirilebilir. Türk halkının TİCİ'den beklentileri arasında, ülke savunmasında değerlendirilebilecek bir gençlik yetiştirmek de bulunmaktadır. Bu açıdan TİCİ, devlet tarafından önce kamu yararına çalışan bir dernek sayılmış ve ardından 1924 Olimpiyatları'na katılma konusunda yetki verilerek kendisine maddi yardım sağlamış ve bu maddi yardımlar her geçen yıl artış göstermiştir (Serarslan, 2005:19). Bu maddi yardımın ana nedeni, Türk sporunu yöneten (TİCİ), tümüyle amatör spor kulüplerinin temsilcilerinden oluşan bir örgüt olduğu için parasal açıdan hiç de iyi bir durumda olmamasıdır. 1928 yılında Amsterdam'da yapılan Olimpiyat Oyunları'na da Türk sporcuları yine devletin yardımlarıyla katılabılmışlerdi (Atabeyoğlu, 2001:13).

Türk spor yönetiminde bugün uygulanmakta olan tavandan tabana doğru işleyen hiyerarşik yapılanmanın tam tersine, TİCİ'de, kulüplerden genel kongreye doğru seçimle ve federatif yapıya sahip kulüplerin örgütün bir üst basamağına federatif yetkileri devretmesiyle oluşan bir görünüm bulunmaktaydı. TİCİ'nin bu hiyerarşik yapısı, gönüllü ve ücretsiz çalışan spor yöneticileriyle sporcuların kendilerini yönetmeleri ve kulüplerin oluşturdukları üst kuruluşları aracılığıyla yönetmeleri biçiminde gelişmiştir. Bu yapıyla TİCİ, sporda demokratik ilkelerin yeşerdiği ve yerinden yönetim esaslarının benimsendiği bir örgüttür diyebiliriz. Türkiye'nin ilk kurulan ve birçok spor dalını içine alan bir örgüt olan TİCİ, merkezden yönetime yani bir bakanlığa da bağlı değildi (Özelçi, 2007:30).

TİCİ'nin örgüt yapısında, genel merkezin oluşumu, üyeleri ve üyelerin karar alma biçimi incelendiğinde genel merkezde, karar alma ve uygulamada etkin rolün kulüplerde olduğu görülmektedir. Bu durumu, bugünkü spor yönetimimizin yapılanması dikkate alındığında TİCİ genel kongresinin bakanlık, genel merkezin Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü örgütü düzeyinde bir yürütme organı olduğu görüşü de ileri sürülebilir (Mollaoğulları, 1998:19).

1922 yılında özel hukuk tüzelkişiliğe sahip bir spor örgütü olarak kurulan ve etkinliğe geçen TİCİ, on dört yıl boyunca Türkiye'de sporun yönetiminde görev ve yetkiler kullanmıştır. TİCİ, bu süre içinde toplam sekiz kongre yapmıştır. Dönemin spor yönetimindeki tek yetkili örgüt olan TİCİ, 13-18.02.1936 tarihlerinde yapılan sekizinci ve son kongresinde yerini Türk Spor Kurumu adında yeni bir yapılanmaya bırakmıştır (Özelçi, 2007:30).

2.3. Türk Spor Kurumu (T.S.K.) Dönemi (1936-1938)

1936-38 yılları arası Türk sporu, bir miktar merkeziyetçi anlayışın hakim olduğu, geçiş dönemi olarak kabul edilebilecek Türk Spor Kurumu(TSK) tarafından sevk ve idare edilmiştir. TİCİ döneminden farklı olarak, bütçesinde devletten yardım öngörmüş (M.17) olması ve bu yardımı gelirleri arasında sayması sporun bir devlet işi olarak kabul edilmesi anlamındadır (Bayansalduz, 2003).

Türk Spor Kurumu, kuruluş safhasında kendine özgü ve seçimle işbaşına gelen organları ve gelirlerini harcama yetkisine sahipliği itibariyle özerk bir teşkilat yapısına sahipti. Bu yapısıyla TİCİ' den pek farklı değildi. Ancak Türk Spor Kurumunun genel kurulunda hükümet ve askeri üyelerin yer alması, devrin tek yönetici partisi Cumhuriyet Halk Partisi' nin genel başkanlık kurulunun ve parti genel sekreterliğinin Türk Spor Kurumunun bütçe ve çalışma programlarını onaylaması kurumu yarı resmi bir yapıya dönüştürmüştür (Keten, 1993:20).

Yıllar	Miktar	Devlet Bütçesi İçerisindeki Payı (%)
1936	239.000	0.11
1937	239.000	0.10
1938	239.000	0.10

Tablo 2: Devlet Bütçesinden Türk Spor Kurumuna Ayrılan Ödenekler (Bayansalduz, 2003)

Devlet bu dönemde, TSK' ya bütçesinden belirli oranlarda kaynak ayırmakla yetinmiş, bunun dışında finansal kaynak oluşturacak başka bir düzenleme getirilmemiştir.

Spor ve siyasetin iç içe girdiği bu dönemde, eğitim ve sağlık gibi sporun da bir devlet işi olarak ele alınması, hatta devlet mekanizması içinde yer verilmesi fikri Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü' nün (BTGM) kuruluşunu hazırlamıştır (Bayansalduz, 2003).

Bu yapılanma, yönetim anlayışı ve ortaya çıkan olumsuzluklar, zamanın hükümetini harekete geçirdi ve 16 Temmuz 1938 tarihinde 3530 sayılı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü kanunuyla birlikte, sporun devlet yönetimine alınmasıyla sonuçlanmıştır (Sunay, 2009:211).

2.3.1. Prensipleri

Türkiye'de sporun ulusal ve bilimsel ilkelere göre yayılmasını ve ilerlemesini öngören TSK, aynı zamanda Türk spor yönetimini yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek amacı taşımaktadır. TSK'nın 1936 tarihli kuruluş ilkeleri arasında şunlar yer almaktadır:

- TSK, Türk devriminin esaslarını ve ulusal onuru kendisine yol gösteren bir ışık olarak tanır,
- TSK'nın bütün oluşumları ve bunların üyeleri birbirlerine kardeşlik ve sevgi ile bağlı kalırlar,
- TSK sporcuları, her yerde Türk bayrağını ve Türk sporculuğunun yüksek onurunu ve saygınlığını taşıdıklarını bir an olsa bile unutmamalıdır,
- TSK, yalancılığın, kıskançlığın ve yurttaşlara düşmanlığın en büyük karşıtıdır (Özelçi, 2007:31).

2.3.2. Görevleri

TSK' nın görevleri Türk Spor Kurumu Nizamnamesi'(TSK, 1936) nin 5. maddesinde şu şekilde yer almıştır:

- Türkiye'de sporun, ulusal amaçlar doğrultusunda sağlıklı koşullarına ve teknik gereksinimlere uygun biçimde yayılmasına ve gelişmesine yönelik etkinliklerde bulunmak,
- Spor bölgelerini, gerek görüldüğü yerlerde spor çevrelerini, spor kulüpleri ve spor yuvalarını kurmak ve kurdurmak,
- Türkiye'de spor alanlarını teknik koşullara uygun kurdurmak ve ülkenin her yanında bu alanların kurulmasına çalışmak,
- Spor yayınlarını özendirmek ve bu girişimleri korumak,
- Türk sporcularının ulusal ve uluslararası alanda ilişkilerini düzenlemek ve denetlemek,
- Uluslararası spor kurumlarıyla ilgili bulunmak,
- Türk Olimpiyat Komitesi'ni kurmak ve bu örgütün görevlerini ve yetkilerini saptamak,
- Sporun, ülke içinde amatörlük ilkelerine göre gelişmesini sağlamak ve korumak,
- TSK' nın aynı zamanda ülke savunmasında önemli bir yeri olan havacılığın gelişmesi için gerekli olan araç-gereç ve insan gücünü sağlamak, Türk gençlerini Türk Hava Kurumuna (Türk Kuşu) girmelerini özendirmek ve bu konuda gençleri desteklemek gibi görevleri vardır.

2.4. Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü (BTGM) Dönemi (1938-1986)

Sporu devlete yönettirmekten başka bir yolun olmadığı düşüncesi ile doğrudan hükümete bağlı bir spor teşkilatı kurmak amacıyla, 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanunu(BTK) çıkarılarak kamu otoritesinden sorumlu, tüzel kişiliğe haiz, katma bütçeli Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü(BTGM) teşkilatı kurulmuştur. Merkezîyetçi idare anlayışının hakim olduğu bu teşkilat Türk sporunu 1986 yılına kadar sevk ve idare etmiştir (Bayansalduz, 2003).

BTGM, kurulduğu yıl olan 1938'den itibaren farklı üst kuruluşlara bağlanarak 28 Mayıs 1986 yılına kadar varlığını sürdürmüştür.;

- İlk kurulduğu yıl olan 1938' de Başbakanlığa, 01 Haziran 1942 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı'na,

- 30 Ocak 1960 tarihinde tekrar Başbakanlığa,

- Genel Müdürlük, Cumhurbaşkanlığının 11 şubat 1970 gün ve 1/21-1156 sayılı kararnamesiyle yeni kurulan Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlanmış,

- 13 Aralık 1983 gün ve 179 sayılı kanun hükmünde kararname ile Milli Eğitim ve Gençlik ve Spor Bakanlıklarının birleşmesiyle Genel Müdürlük bu kez de Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı bir kuruluş haline gelmiştir.

- 28 Mayıs 1986 tarih ve 3289 sayılı Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında kanun hükümleri doğrultusunda yeniden teşkilatlanmış ve tekrar Başbakanlığa bağlanmıştır ve adı da 'Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü' olmuştur (Sunay, 2009:214).

Yıllar	Miktar	Devlet Bütçesi İçerisindeki Oranı (%)	Yıllar	Miktar	Devlet Bütçesi İçerisindeki Oranı (%)
1939	685.600	0.24	1955	1.122.001	0.03
1940	786.800	0.21	1956	1.929.161	0.04
1941	765.501	0.18	1957	1.668.155	0.04
1942	825.405	0.12	1958	1.724.408	0.03
1943	925.425	0.15	1959	2.421.726	0.04
1944	958.937	0.08	1960	5.223.281	0.26
1945	663.804	0.07	1961	5.254.051	0.42
1946	1.137.963	0.08	1962	6.445.336	0.50
1947	922.000	0.06	1963	5.713.745	0.69
1948	995.000	0.07	1964	5.520.679	0.40
1949	1.013.004	0.06	1965	4.691.657	0.37
1950	994.002	0.06	1966	14.425.804	0.52
1951	859.769	0.05	1967	17.653.361	0.66
1952	941.679	0.05	1968	119.451.371	0.61
1953	1.019.845	0.04	1969	84.647.223	0.40
1954	1.132.000	0.03	1970	88.740.836	0.34

Tablo 3: Devlet Bütçesinden BTGM'ye Ayrılan Ödenekler (1939-1970) (TL) (Bayansaldüz, 2003)

Tabloda görüldüğü gibi devlet bütçesinden spora ayrılan finansal kaynakların seyri açısından iki önemli tarih olan 1939 ve 1960 yılları göze çarpmaktadır. Devletin spor yönetimini özel örgütlere bıraktığı 1939 yılı öncesi dönemde ödenekler, bütçe bütünüünün binde birini geçmezken, 3530 sayılı yasanın çıkışını izleyen BTGM

bütçesiyle ilk kez binde ikiyi geçtiğini görüyoruz. 1938 yılında devlet bütçesinden spora ayrılan ödenek % 0.10 oranında iken 1939 yılında bu oran % 0.24'e çıkmış, sonraki yıllarda ise sürekli olarak düşmüştür. Ancak, 1960 yılından itibaren büyük bir artış görülmüştür. Bunun sebebi ise 1959 tarih ve 7258 sayılı futbol müsabakalarında Müşterek Bahisler Tertibi Hakkındaki Kanun, yani ilk kez gerçekleşen “spor-toto” gelirleridir.

BTGM Döneminde, BTK (M.19b ve c) gereği mahalli idarelerden, bölgenin spor saha ve tesislerinin inşası ve sportif faaliyetlerde kullanılmak üzere bütçelerinden bir sene önceki toplam gelirlerinin %2'si ile o dönemde geliri elli bin liradan fazla olan belediyelerin bir sene önceki toplam gelirlerinin %4'ünü BTGM payı olarak ayırmaları, aynı zamanda bu yolla elde edilecek gelirlerin %80'inin yine o bölgenin spor saha ve tesislerinin yapımında kullanılması hükmü konulmuştur(BTK, 1938). Böylece muazzam kaynak oluşturulmuş ancak, bu hüküm 1965 yılında 655 sayılı kanunla yürürlükten kaldırılarak Türk sporu önemli bir kaynaktan yoksun bırakılmıştır. Bunun sonucunda, spora ayrılan finansal kaynaklar azalarak bütün bölgeler itibariyle o dönemde 45 Milyon TL civarında yıllık gelir kaybı meydana gelmiştir. Hazine yardımının arttırılmasına rağmen kayıplar yedi yıl boyunca karşılanamamıştır. Buna göre, BTGM kanunu döneminde, devletin bir yandan spora devlet bütçesi dışında kaynak oluşturma çabası içerisinde olduğu gözlenirken, diğer taraftan da başka gelir kaynaklarını kestiği görülmektedir (Bayansalduz, 2003).

Bu kanun çerçevesinde Futbol yönetimi ile ilgili bazı uygulamalar bulunmaktadır. Merkez Danışma Kurulunun 31-05-1939 tarihli toplantısında B.T.K.'nin 7. maddesi hükmüne istinaden futbol federasyonu başta olmak üzere atletizm, güreş, su sporları, bisiklet, atıcılık, dağcılık ve kış sporları, eskrim ve jimnastik ile spor oyunları federasyonları merkezi nitelik taşıyan B.T.G.M.'ye bağlanmıştır. Sözü edilen yasa çerçevesinde, futbolla ilgili taşradaki faaliyetleri yürütmek üzere, her vilayette ajanlıklar kurulmuş; her bölgenin amatör futbol faaliyetlerinin organizesi için “Lig Tertip Heyetleri” ve “Hakem Komiteleri” kurulmuştur (R.G., 1938:3961).

Türkiye Futbol Federasyonunun UEFA'ya girişi de bu döneme rastlamaktadır. 1954 yılında İsviçre'de yapılan FIFA kongresi ve dünya kupası maçlarından hemen sonra, 22 Haziran 1954 günü Bern'de bazı Avrupa federasyonlarının temsilcileri bir araya gelerek

bu birliği kurmuşlardır. O tarihte Hasan Polat başkanlığında yeni heyetini oluşturan TFF'nu davete olumlu cevap vererek UEFA'ya kaydımızın yapılmasını istemiştir. Ancak henüz kuruluş halindeki kıta federasyonlarının bünyesinde tescilini yapma yetkisine sahip bulunan FIFA 1954 yılında UEFA'nın kuruluşundan kısa bir süre önce, yapılan kongresinde FIFA'nın Asya Grubu'na ait bir icra komitesi üyeliği için Ulvi Yenal'ın adaylığını koyduğunu ileri sürerek, Türkiye'nin Asya Konfederasyonu içinde olduğu görüşüyle itirazda bulunmuştur. Bu engellemeye karşın TFF, UEFA'ya üye olabilmek için çalışmalarını ısrarlı bir şekilde sürdürmüş ve 1955 yılında Viyana'da yapılan ilk genel kurul toplantısında Futbol Federasyonumuzun temsilcisi Eşfak Aykaç, Türk tezini UEFA'ya sunmuştur. TFF'nun görüşleri genel kurulda büyük anlayışla kabul edilmiş ve FIFA'nın tescil edeceği tarihe kadar Türkiye'nin doğal üye olması ve UEFA tarafından düzenlenecek tüm resmi şampiyonalara katılması kabul edilmiştir. Bu tarihten itibaren TFF UEFA'nın tüm toplantılarına ve şampiyonalarına davet edilmiş ve katılmıştır. Bu arada uzun bir süre direnmesine rağmen F.I.F.A. İcra Komitesi 1962 yılının şubat ayında yaptığı toplantıda, T.F.F.'nm Avrupa Konfederasyonu U.E.F.A.'nm tam üyesi olduğunu kabul etmiştir. Bu karardan sonra U.E.F.A., 16 Nisan 1962 tarihinde T.F.F. "U.E.F.A.'nın tüm hak ve vecibelerine sahip tam üyesi" olduğunu resmen bildirmiştir. Bu açıklamalardan sonra U.E.F.A.'nm Nisan ayında yaptığı 6. Genel Kurul toplantısına T.F.F.' yi temsilen Dr. Tank Özerengin ile Adnan Süvari delege olarak katılmışlar ve ilk kez seçimlerde oy kullanmışlardır, U.E.F.A.'ya yeni seçilen başkan G. Wiederkehr de genel kuralda yaptığı konuşmada T.F.F.'nun tam üyeliğini açıklamıştır (T.F.F, 1992:9).

2.4.1. Kuruluş Amacı

BTGM' nin kuruluş amaçları 3530 sayılı Kanun'un (1)'inci maddesinde ele alınmıştır: Buna göre Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü(BTK, 1938), yurttaşın fizik ve moral yeteneklerinin ulusal ve devrimci amaçlara göre gelişimini sağlayan oyun, jimnastik ve spor etkinliklerini sevk ve yönetmek amacıyla kurulmuştur.

2.4.2. Görevleri

BTGM' nin görevleri ise, yine 3530 sayılı Kanun'un (2)'inci maddesinde şu şekilde ifade edilmiştir;

- Spor yöneticisi ve düzenleyicisi olarak antrenör, monitör ve hakemleri yetiştirip sayıca artırmak,
- Uluslararası yarışmalarda Türkiye' yi temsil edecek sporcuları seçmek,
- Spor alanındaki uluslararası gelişmeleri izleyerek Türkiye sporunun gelişmesi için gerekli çalışmaları yaparak uluslararası yarışma kurallarının uygulanmasını sağlamak ve denetlemek,
- Taşra örgütünün temel birimi olan bölgelerin çalışma esas ve programlarını saptayarak aralarında koordinasyonu sağlamak,
- Federasyonların kurulmasını sağlamak,
- Ülke çapında spor tesisi yapımıyla ilgili çalışmaları yürütmek,
- Sporcu ve kulüplerin tescil, vize ve transfer işlemlerini izleyip kayıtlarını tutmak,
- Kendisine bağlı futbolda müşterek bahis müdürlüğü yoluyla spor toto uygulamalarını düzenlemek ve yurttaşın spordaki bilgi ve ilgi düzeyini yükseltmektir.

2.5. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (GSGM) Dönemi (1986-.....)

Ülkemizdeki sportif faaliyetler 1938 yılında 3530 sayılı B.T.G.M. kanunu ve buna ilaveten çıkarılan tüzük ve yönetmeliklerle yürütülmüştür. Ancak ülkemizde her alanda olduğu gibi sporda da değişen ve gelişen şartlara uyum sağlaması amacıyla 21.05.1986 tarih ve 3289 sayılı kanun 3530 sayılı kanunun esaslarına sadık kalınmak koşuluyla günün şartlarına cevap verecek şekilde hazırlanmış ve yürürlüğe girmiştir. 3289 sayılı kanunun amacı, Başbakanlığa bağlı merkezde katma bütçeli ve tüzel kişiliğe sahip Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün, taşrada ise özel bütçeli Gençlik ve Spor İl ve İlçe Müdürlükleri'nin kurulmasına, teşkilat görev ve yetkilerine ait esas ve usulleri düzenlemektedir (Erbaş, 2004:27).

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü (BTGM), 2 Mart 1989 tarih ve 356 sayılı bakanlar Kurulu kararı ile 2 Mart 1989 tarih ve 2009 sayılı resmi gazetede yayınlanması ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (GSGM) adını almıştır. Başbakanlığa bağlı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bir Devlet Bakanlığının denetim ve gözetiminde spor faaliyet ve hizmetlerini yürütmeye başlamıştır (www.gsgm.gov.tr, 2009).

3289 sayılı Kanunun (1)'inci maddesine göre (GSGM), Başbakanlığa bağlı, merkezde katma bütçeli ve kamu tüzelkişiliğine sahip, taşrada ise özel bütçeli Gençlik ve Spor İl ve İlçe Müdürlüklerinden oluşan bir spor örgütüdür. (GSGM)'nün kuruluş, örgüt, görev ve yetkileri 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun (R.G, 1986:19120) ile düzenlenmiştir. Bu hukuksal durumunun sonucu olarak, hizmet yerinden yönetim kuruluşlarının bir türü olarak idari kamu kurumları arasında bulunan GSGM, teknik bilgi ve uzmanlık isteyen gençlik ve spor etkinliklerinin yürütülmesiyle görevli ve bu konuda yetkili bir kuruluştur(Günel, Küçükgüngör, 2005:24-25).

3289 Sayılı Kanun dönemine kadar, hukuki açıdan hiç bir dayanağı olmayan profesyonel futbolun, 3289 Sayılı Kanununun 24. Maddesi 1.2.3. bentleri ile hukuki bir zemine oturtularak, yasal desteğe kavuştuğu görülmektedir (R.G., 1986:19120).

Kanun, amatör ve profesyonel futbol faaliyetlerini Türkiye Futbol Federasyonu' na bağlı iki ayrı kurul tarafından yürütülmesini (m.18) öngörmekle birlikte, bir de profesyonel spor dallarının tespiti, teşkili, ilgili federasyonları ile bağlantıları ve idaresinin tüzükle düzenlenebileceği(m.24) hükmünü getirmektedir. Bu anlamda kulüplerin profesyonel takımlarını, Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kuracakları veya kurulmuş olan şirketlere devredebileceklerini veya kiraya verebileceklerini ifade ederek, hem profesyonel futbolu yasal hale getirmekte, hem de ileride gerekli olduğu zaman, bazı spor dallarının profesyonel olmasına imkân tanımaktadır. 1938 tarihli ve 3530 sayılı kanunda bulunmayan, ancak 1951 yılında şartların zorlamasıyla ve yönetmelikle ihdas edilen Profesyonel Futbol Federasyonu, 1986 tarihli ve 3289 sayılı kanunla hayata geçirilmiştir. Bu durumun örneğini de devlet, 1988 tarihli ve 3461 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun' u çıkarmakla vermiştir (Doğar, 1997:92).

GSGM'nin görevleri, 3289 sayılı Kanun'un (2)'inci maddesinde şu biçimde sıralanmıştır:

- Vatandaşın ve okul dışı gençlerin fizik; moral güç ve yeteneklerini sağlayan beden eğitimi, oyun, jimnastik ve spor etkinliklerini sevk ve idare etmek; gençliğin boş zamanlarının değerlendirilmesine ilişkin hizmetleri yürütmek, bilgi ve beceri kursları düzenlemek, gençleri kötü alışkanlıklardan korunması için gerekli önlemleri almak,

- Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bütün öğretim kurumlarının; yurtiçi ve yurtdışı spor etkinliklerini programlamak, beden eğitimi ve spor etkinliklerinin esaslarını saptamak, yürütmek ve bu etkinliklere ilişkin araç, gereç ve benzeri ihtiyaçları karşılamak,
- Okul dışı izcilik ve spor etkinlikleri ile gençlik etkinliklerini programlamak, düzenlemek, yönetmek ve gelişmesini sağlamak; spor idarecisi, antrenör, monitör, spor elemanları ve hakemleri yetiştirmek, eğitmek, sayılarını artırmak, eğitim merkezleri kurmak,
- Sporcu ve spor kulüpleri ile gençlik derneklerinin tescil (kayıt) ve vize işlemlerini yapmak,
- Spor federasyonlarının kurulması ve spor dallarını belirlemek için gerekli yöntem ve esasları saptamak,
- Beden eğitimi, gençlik ve spor etkinlikleri için gerekli olan gençlik merkezleri, kampları ile saha, tesis ve malzemeleri yapmak, işletmek ve bu tesisleri vatandaşın kullanımına sunmak,
- Sporcu sağlığı ile ilgili önlemleri almak, sporcu sağlık merkezleri açmak, işletmek, işletilmesine yardımcı olmak, sporcuların sigortalanması işlemlerini yapmak ve yaptırmak,
- Spor karşılaşmalarında uluslararası kuralların ve her türlü talimatın (kuralın) uygulanmasını sağlamak,
- Futbol karşılaşmalarında müşterek bahis (Spor-Toto ve Spor-Loto) düzenlemek, yönetmek,
- Beden eğitimi ve spor alanında teknik bilgi ve spora ilgiyi artıracak yayınlar yapmak,
- Gençliğin boş zamanlarının değerlendirilmesi konusunda diğer kuruluşlarla işbirliği yapmak,
- Uluslararası spor ilişkilerinde resmi organ (kurum) görevi yapmak,
- Bu Kanun'a göre tescili (kaydını) yapılmış bulunan spor kulüp ve kuruluşları ile sporcu ve spor elemanlarını denetlemek,

- Başarılı sporculara ve çalıştırıcılara aynı (mal) ve nakdi (parasal) yardım yapmak ve yapılmasını sağlamak,
- Özürlü bireylerin spor yapabilmelerini sağlamak ve yaygınlaştırmak üzere; spor tesislerinin özürlülerin kullanımına da uygun olmasını sağlamak, spor eğitimini, programlarını ve destekleyici yeni teknolojiler geliştirmek, gerekli malzemeyi sağlamak, konu ile ilgili bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları ile yayınlar yapmak, spor adamları yetiştirmek, özürlü bireylerin spor yapabilmesi konusunda ilgili öteki kuruluşlarla işbirliği yapmak,
- İlgili mevzuat ve Bakanlıkça verilen benzeri görevleri yapmaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: TÜRK FUTBOLUNDA ÖZERK YÖNETİM UYGULAMALARI

3.1. Özerklik

“Özerk”, muhtar, bağımsız, belli bir konuda belli bir çerçeve içinde, kendi kendini idare eden kurum (Şener, 2001:626), ayrı bir yasaya bağlı olarak kendi kendini yönetme yetkisi (TDK, 2005:1556) anlamında kullanılmaktadır.

“Özerklik” ise, bir üst organa bağlı olmakla birlikte, ayrı bir kanuna göre kendi kendini yönetme yetkisi olan, kendi kendini özgürce yöneten kuruluş olarak kullanılmaktadır (Püsküllüoğlu, 2002:204). ‘Türk Hukuk Lugatı’nda ise özerklik (muhtariyet); “sosyal bir topluluğun veya tüzel kişilerin kendisini idare eden kaidelerin tamamını veya bir kısmını bizzat tespit edebilmek veya devletçe konulan nizamların çizdiği hudutlar dahilinde hareket serbestliği yetkisi” olarak tanımlanmıştır(TDK,).

TDK’ ya göre ise özerklik, bir topluluğun, bir kuruluşun ayrı bir yasaya bağlı olarak kendi kendini yönetme hakkı şeklinde tanımlanmıştır(TDK, 2005).

Özerklik “bir kişinin, bir topluluğun, kendi uyacağı yasayı kendisinin koyması olarak tanımlanmakta ve bu anlamda kurumun kendine özgü bir yasasının bulunması, üst makamların koydukları kurallara uyma yerine, kendi kendini yöneten bir kuruluş olması nedeniyle tüzel ve töresel bir özgürlük” olarak da ifade edilmektedir (Çolakoğlu, 2009:325).

3.2. TFF ve Özerklik

Türk Spor Teşkilatlanmasının tarihi sürecine bakıldığında, yapının işleyiş ve bağlı bulunduğu otorite açısından sürekli değişime uğradığı görülmektedir. TİCİ (Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı) ile başlayan sporda yönetsel örgütlenmenin bağımsız sesi, federasyonlara kendi kararlarını verme ve mal varlıklarını oluşturma hakkını tanımış, ancak dönemin siyasi ve ekonomik şartlar bu bağımsız yapının yerini bir devlet otoritesine bırakması ile sonuçlanmıştır (Fişek, 1998:453).

Çeşitli nedenler öne sürülerek tam merkezi bir yönetim anlayışının hakim kılındığı 3530 sayılı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Kanununun 1938 yılında yürürlüğe girmesiyle

sporun genel yönetim yapısı büyük bir değişime uğramış, spor federasyonları da bu kanunla birlikte faaliyetlerini adı geçen kuruma bağlı olarak sürdürmeye başlamışlardır. Bu geçiş döneminde federasyonların yaşamış olduğu en menfi değişim, önceleri federasyon başkanlarının seçimle işbaşına gelmelerine karşın, kabul edilen yasayla birlikte federasyon başkanları Genel Müdürün teklifi ve Gençlik ve Spordan Sorumlu Devlet Bakanının onayıyla atanmaya başlaması ile yaşanmıştır (İmamoğlu ve Çimen, 1999:59-76).

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü 22.11.1993 tarihli ve 21766 sayılı “Spor Federasyonlarının Teşkilatı Çalışma, Görev, Yetki ve Sorumluluk Yönetmeliği”nin Federasyonların Belirlenmesi' başlığını taşıyan 5.maddesinde, federasyonların GSGM Merkez Danışma Kurulu kararı ile kurulacağı, bir federasyona bir veya daha fazla spor dalının bağlanabileceği belirtilmiştir. 1993 yılında ise atama ile göreve getirilen federasyon başkanlarının seçimle iş başına gelmesine ilişkin yönetmelik kabul edilmiştir. Federasyon Başkanlarının seçim sistemiyle başa gelmelerini özerklik adına atılmış önemli adımlardan biri olarak kabul etmek mümkündür. Zira özerkliğin temel taşlarından biri bağımsız yönetimdir. Bugün seçilen başkanlar her ne kadar aldıkları kararları Genel Müdürlük onayından geçirmek zorunda olsalar da, bu ‘yarı-özerk’ görüntü dahi, spor branşlarında kendi federatif yapılarını oluşturmak üzere en küçük birimler olan spor kulüplerine az da olsa bir söz hakkı tanımaktadır (Çolakoğlu, 2009:327).

Yine mali özerklik konusu dikkate alındığında federasyonlara getirilen önemli değişimlerden biri de 04.03.2004 tarihinde 3289 sayılı kanunun 5105 sayılı Kanunla değişik Ek 3.maddesine dayanarak çıkarılan “Sponsorluk Yönetmeliği” ile sağlanmıştır. Bu yönetmeliğin yürürlüğe girmesiyle spor sponsorlukları özel ve tüzel kişiler için daha cazip hale gelmiştir. Dolayısıyla federasyonlar kendi kaynaklarını oluştururken alacakları aynı ya da nakdi yardımlar için yasal bir düzenlemeye kavuşmuşlardır (R.G., 2001:24522).

Federasyonların özerk bir yapıda teşkilatlanarak çalışabilmelerini temin etmek amacıyla yapılan önemli bir değişiklik de, belirlenen miktara kadar federasyonların satın alma işlemlerini kendi bünyeleri içinde yapma yetkisine kavuşturulmaları ve yurt içinde yapılan her türlü faaliyetler ile ilgili hizmetlerin yerine getirilmesinde ita amirliği

yetkisinin verilmesidir. Bu düzenleme ile Genel Müdürlüğün onayına bağlı olarak yürütülen bir kısım idari ve mali hizmetlerin federasyonlarca yerine getirilmesi sağlanmakta, bürokratik işlemler azaltılmaktadır (İmamoğlu ve Çimen, 1999:59-76). Tüm bunların dışında Türk sporunda özerklik adına yaşanan en mühim gelişme hiç kuşkusuz “Türkiye Futbol Federasyonunun” özerkliğidir.

TFF'nin özerkliği vesayet denetimiyle tamamlanan özerklikten ya da öteki spor dallarını yöneten federasyonlara bir idari işlemle tanınan özerklikten farklıdır. Bilindiği gibi, kanunla tanınan özerkliklerde, vesayet makamlarının gözetim ve denetimine ilişkin açık düzenlemeler ve yetkilendirmeler bulunmaktadır (Çolak,2006:146). Öte yandan TFF dışındaki öteki spor federasyonlarına tanınan özerklik bir kanunla değil, idari bir işlemle gerçekleşmektedir. TFF'nin özerkliği kanunla tanınmış olmakla birlikte bu özerklik uygulamada tam bir bağımsızlık olarak uygulama alanı bulmaktadır. TFF'nin idari ve mali yapısı, karar alma ve bunları uygulama biçimi ve bu kararlara karşı denetim yolları birlikte değerlendirildiğinde, TFF'nin kendi yetki alanına giren futbolda, tam bağımsız bir kuruluş olarak görünmektedir. Oysa, özerklik “tam bağımsızlık” değildir. Bu anlamda, TFF'nin özerkliği, yerinden yönetim kuruluşlar ile düzenleyici ve denetleyici kurullara tanınan özerklikten daha ayrıcalıklıdır (Özelçi, 2007:95).

Türk futbolunun teşkilatlanma çalışmalarında, 1903 ile 1922 yılları arasında birbirlerine benzer özellikler taşıyan, fakat farklı isimlerde birçok futbol birliği kurulmuş ve bunların tamamı futbol kulüplerine dayalı federatif bir yapı sergilerken, kulüpler ise devlet ve hükümetlere karşı özerkliği bulunan dernekler statüsündeydiler. Bu tarihler arasında İstanbul'da kurulan teşkilatlar tek sporlu olup, futbola ilişkindirler. Daha sonra Türkiye'de spor teşkilatlanmaları futbol dışındaki branşları da içine alan 1922-1936 yılları arasında görev yapan federatif(özerk) Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı (T.İ.C.İ.), 1936-38 yıllarında görev yapan yarı federatif Türk Spor Kurumu (T.S.K.) ve 1938- 1988 yıllarında uzunca bir dönem görev yapan ve merkezi bir yapılanma teşkil eden Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü (B.T.G.M.) ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (G.S.G.M.) gibi merkezi bir yönetim anlayışı içerisinde spor federasyonlarına yön verilmiştir. Türkiye Futbol Federasyonu 1988 yılında futboldaki gelişmeler nedeniyle federasyonun hareket kabiliyetini artırmak amacıyla 3530 ve 3289 sayılı Türk spor teşkilatlarını ilgilendiren kanunlar döneminde futbol dahil bütün

federasyonlar bu teşkilat bünyesinde ana hizmet birimi olarak yer almaktaydı. Bu bilgiler ışığında T.F.F.’nin özerkleşme sürecini 3530 sayılı yasa ve 3289 sayılı yasa dönemleri ile Özerk T.F.F. dönemi olarak sınıflandırmak mümkündür (Devecioğlu, 2003:4).

3.3. Özerk TFF Dönemleri

13 Nisan 1923 tarihinde, bir başka deyişle henüz Cumhuriyet ilan edilmemişken, Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı’nın yapısı içinde ‘Futbol Heyeti Müttehidesi (Futbol Federasyonu)’ oluşturulmuştur. Futbol Federasyonu, 21 Mayıs 1923’te FIFA üyeliğine kabul edilmiş ve ardından Türk milli futbol takımını kurmuştur (Tut, 2006:133).

TFF’ nin bugünkü yapısına gelirken geçirdiği hukuki süreci şu şekilde özetleyebiliriz:

3461 sayılı Kanun(RG,1988: 19835); Kuruluş kanunudur.

3524 sayılı Kanun (RG,1989: 20112; 3461) Kuruluşa ilişkin değişiklik kanunudur.

3813 sayılı Kanun (RG,1992 :21273; 3461) Kuruluşu yürürlükten kaldıran kuruluş kanunudur.

4563 sayılı Kanun (RG, 2000:24026; 3813)Kuruluşa ilişkin değişiklik kanunudur.

5175 sayılı Kanun (RG,2004:25488; 3813) Kuruluşa ilişkin değişiklik kanunudur.

5340 sayılı Kanun (RG, 2005:25806; 3813)Kuruluşa ilişkin değişiklik kanunudur.

Günümüze kadar Türkiye’de futbolun özerkliğine ilişkin, Türkiye Futbol Federasyonu(TFF) ile ilgili iki yasa çıkarılmıştır. TFF’nin kuruluş ve görevlerini belirleyen bu yasalardan ilki, 1988 tarih 3461 sayılı, ikincisi ise 1992 tarih ve 3813 sayılı yasadır.

3461 sayılı kanun ile TFF, sadece “profesyonel” futbol faaliyetlerini yürüten “özel hukuk hükümlerine tabi ve tüzelkişiliğe sahip” bir kuruluş olarak nitelendirilmiş iken, 3813 sayılı kanun, “(amatör ve profesyonel) tüm futbol faaliyetlerini” yürütme görevini TFF’ye vermiş ve 3461 sayılı kanunda sayılan hususların her birini yineleyerek bunlara “özerk” ifadesini de eklemiştir.

TFF; “merkez”, “yurtiçi” ve “yurtdışı” teşkilatından oluşmaktadır. TFF’nin merkez teşkilatı; Genel Kurul, Başkanlık, Yönetim Kurulu, Denetleme Kurulu, Tahkim Kurulu, Merkez Hakem Kurulu, yan kurullar ve idari birimlerden meydana gelmektedir. TFF Yönetim Kurulu tarafından gerekli görülen ülkelerde yeteri kadar personelden oluşan TFF yurtdışı temsilciliklerinin açılması veya bunların kapatılması, Dışişleri Bakanlığı’nın görüşü alınmak suretiyle spordan sorumlu Devlet Bakanı’nın onayına tabidir (Ağar, 2006).

3.3.1. 3461 Sayılı Yasa Dönemi (1988-1989)

Bu dönemde, futbol eskiye göre, ulusal ve uluslararası alanda gittikçe artan etkisi ile oluşan yeni kurallar ve uygulamalarla bir değişim sürecine girmiştir. Belirtildiği gibi futbol yalnızca bir spor dalı olarak değil, aynı zamanda sanayileşmiş toplumlarda endüstriyel bir alan olarak görülmeye başlamıştır. Başka bir deyişle, futbol bir spor olarak bedensel etkinlik dışında bir uğraş alanı durumuna da gelmiş ve büyük parasal kaynaklar yaratmıştır (Özelçi, 2007:67).

Sözü geçen dönemlerde Futboldaki başarısızlıklar, teşkilatlanmadaki aksaklıklara bağlanmış ve bunun sonucu olarak da, futbol federasyonunun özerk olarak yönetilmesi düşüncesi, spor kamuoyunun gündemine gelmiştir. 18.01.1985 tarihinde, Başbakanın başkanlığında, "Spor Danışma Toplantısı" adı altında bir toplantı düzenlenerek; "Profesyonel futbolun, İngiltere örneğinde olduğu gibi, Lig komitesi tarzında bir kurul tarafından yönetilmesini ve federasyonun ekonomik ve idari özerkliğe kavuşturulması ile, futbolun amatör ve profesyonel olarak ikiye ayrılamayacağı" şeklinde belirginleşen görüşler değerlendirildikten sonra, spor federasyonlarının kuruluş, görev, yetki ve sorumluluk yönetmeliğinin 7. maddesi değiştirilerek, sadece futbol federasyonu için geçerli olmak koşulu ile, ‘Profesyonel Futbol Genel Kurulu’ oluşturulmuştur (Sümer, 1990:20)

Ancak, profesyonel futbolun idaresinin bu teşkilatlanma yapısında sürdürülemeyeceği gerekçesi ile, 28.05.1985 tarihinde profesyonel futbolun mali ve idari açıdan özerk hale gelmesi ve amatör futbolun da çağdaş seviyeye yükseltilmesi amacıyla, hazırlanan ‘T.F.F. kuruluş Kanunu’ tasarısı T.B.M.M.’ne teklif edilmiş ve böylece profesyonel futbola yasal dayanak hazırlanması ve futbol işlerinin yönetimine yeni bir şekil verecek

bir yapılanma içerisinde T.F.F. kurulması planlanmış, ancak kanun çıkarılması gerçekleştirilememiştir (Devecioğlu, 2003:5).

1987 yılının sonlarında ve 1988 yılının başlarında ‘Profesyonel Futbola Özerklik’ konusu kamuoyunda sıkça tartışılmış; bu nedenle dönemin hükümeti ve eski futbolculardan oluşan spor yazarları 29.12.1987’de, T.F.F.’nin özerkliği ile ilgili olarak fikir alışverişinde bulunmuşlardır. Sonunda bu görüşler ışığında tekrar hazırlanan kanun tasarısı, profesyonel futbolun profesyonelce yönetilmesi ve futbolumuzun daha ileri seviyeye götürülebilmesi amacıyla, 27.05.1988 tarihinde, 3461 sayılı ‘**Türkiye Futbol Federasyonu Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun**’(RG, 07.06.1988, S. 19835) kabul edilmiştir. Futbol, 3461 sayılı Türkiye Futbol Federasyonunun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun çıkana kadar, diğer spor dalları ile aynı şekilde yönetilmiştir. Ancak, ilginin böylesine yoğun olduğu bir alanın özel düzenlemeye konu olması yönündeki tartışmalar 1987 yılında artmış ve bahsi geçen Kanun çıkarılmıştır (Erten, 2006:131).

3461 sayılı Kanun ile TFF, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne bağlı bir spor örgütü olmaktan çıkarılarak ayrı bir spor örgütü durumuna getirilmiştir. 3461 sayılı Kanun ile TFF, profesyonel futbol etkinliklerini ulusal ve uluslararası kurallara göre yürütmek, örgütlemek, geliştirmek ve Türk futbolunu yurt içinde ve dışında temsil etmek amacını gerçekleştiren, özel hukuk hükümlerine bağlı ve tüzelkişiliğe sahip bir spor örgütü olarak kurulmuştur.

TFF’nin, 3461 sayılı Kanun ile merkezi idarenin dışında ayrı bir spor örgütü olarak kurulmasına gerekçe olarak şu nedenler gösterilmiştir: “ Spor dalları arasında, en büyük ilgiyi toplayan ve bütün dünyada en çok heyecan uyandıran spor dalı futboldur. Günümüzde futbol, ülkelerin tanıtımında da çok önemli rol oynamaktadır. Haberleşme araçları, özellikle televizyon, futbolu evlere kadar getirmekte ve önemli bir yer tutan futbolun gelişmesinde ve yayılmasında profesyonel futbolun rolü büyüktür. Ülkemizde her geçen gün gelişen futbolun Batı’da olduğu gibi profesyonelce yönetilmesi zaruret haline gelmiştir. Profesyonel futbolu amatör futbol şartlarına göre düzenlenmiş teşkilat ve kaidelerle yönetilmesi çeşitli aksamalara yol açmaktadır. Bu nedenle profesyonel futbolun profesyonelce yönetilmesi ve böylece futbolumuzun daha ileriye götürülebilmesi maksadıyla, özel hukuk hükümlerine tabi ve tüzelkişiliğe haiz Türkiye

Futbol Federasyonu'nun kuruluş ve görevleri hakkındaki bu kanunun hazırlanması gerekmiştir (Sunay, 2009:244).

07.06.1988 gün ve 19835 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren bu kanun, T.F.F.'nin Merkezi Spor Teşkilatından ayrılarak, tüzel kişiliğe sahip, özel hukuk hükümlerine ve başbakanlığın gözetim ve denetimine tabi olmasını öngörmüş (3461 Sayılı Kanun,m.1,27), ancak amatör futbol ise yine Merkezi Spor Teşkilatına bağlı bir kurulun yönetimine bırakılmıştır (Sümer,1990: 13-25-126)

Anılan kanunda T.F.F.'nin görevleri, Türkiye'de profesyonel futbol faaliyetlerini milli ve milletlerarası kaidelere göre yürütmek, teşkilatlandırmak, geliştirmek ve Türk futbolunu yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek olarak belirlenmiştir (R.G., 1988:19835)

3.3.2. 3524 Sayılı Yasa Dönemi (1989-1992)

Futbol Federasyonu Başkanı ve diğer kurulların Başbakan tarafından atanacağı hakkında 3524 Sayılı kanun teklifi T.B.M.M. Genel kurulunda görüşüldükten sonra 02.03.1989 tarihinde kabul edilmiş, 18.03.1989 tarih 20112 sayılı Resmi Gazete de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir, Bu kanun gereği T.F.F. başkanlarının, Başbakan tarafından dört yıl süreyle atanmaya başladıkları dönem olarak değerlendirilmiştir (Devecioğlu, 2008:384).

3461 Sayılı Kanununun 26. maddesinde yer alan "Teşkilatın Çalışma Usul ve Esasları İle ilgili Kanun"un uygulanmasına dair diğer hususlar, Yönetim Kurulunca hazırlanacak ve Bakanlar Kurulu tarafından yürürlüğe konulacak Ana Statü İle belirlenir." hükmü doğrultusunda, Ana Statü üzerinde yapılan çalışmalar sonunda, 16.06.1989 tarih, 20197 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmış olan "Ana Statü" yürürlüğe girmiş, böylece T.F.F.'nin çalışma usul ve esasları belirlenmiştir (R.G., 1989:20197).

İlgili 3524 Sayılı Kanunun 1. maddesi ile 27.05.1988 tarihli 3461 Sayılı kanunun 29. Maddesi değiştirilmiş; "5. 7. 9. 11. ve 13. maddelerin seçimle ilgili hükümleri bu kanununun yayımından dört yıl sonra, diğer hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer." şeklinde belirtilmiştir. 3461 sayılı kanunun 5. 7. 9. 11. ve 13. Maddelerinin seçimle ilgili hükümleri yürürlüğe girinceye kadar;

a)Federasyon başkanının Başbakan tarafından seçilir,

- b) Balkan vekillerini Yönetin Kurulunun, Genel Sekreter ile Federasyon Yan Kurullarını, federasyon Başkanının seçer,
- c) Denetleme Kurulunun asil ve yedek üyelerini, Genel müdürün teklifi üzerine başbakan seçer,
- d) Tahkim Kurulunun asil ve yedek üyelerini ise, T.F.F. Başkanının teklifi üzerine Başbakanın seçmesi ve seçilenlerin görev sürelerinin dört yıl olması ve bu kanun hükümlerini başbakan yürütür şeklinde değişiklikler 3524 Sayılı kanunun yürürlüğe girmesiyle kabul edilmiştir (R.G., 1989:20112).

3.3.3. 3813 Sayılı Yasa Dönemi (1992 -2000)

Türkiye Futbol Federasyonunun, tam anlamıyla demokratik ve özerk bir yapıya kavuşturulması, amatör futbolun da T.F.F. yönetimine devredilerek Türk futbolunun iki başlıktan kurtarılması, Merkez Hakem Kurulu ile ilgili bir teşkilatlanmaya yer verilmesi, kulüplerin futbol ile ilgili televizyon radyo, basılı yayın ve reklam konularında, ticari ve mali haklarının düzenlenmesi ve eksikliklerin giderilmesi amacıyla hazırlanan, 3813 Sayılı “Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun” 17.06.1992 tarihinde kabul edilerek 03.07.1992 gün ve 21273 sayılı Resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren bu kanunla, T.F.F'nin özerkliği tam anlamıyla ve açık olarak tanımlanmıştır (Akşar, 2008:163).

TFF, 3813 sayılı yasanın kabul edilmesiyle Futbol faaliyetlerini Milli ve milletlerarası kurallara göre yürütmek, teşkilatlandırmak, geliştirmek ve Türkiye’yi futbol konusunda yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek üzere, özel hukuk hükümlerine tabi ve tüzel kişiliğe sahip, özerk bir yapıya kavuşmuştur (İnal, 1998:23).

Bu Kanunun amacı, futbol etkinliklerini ulusal ve uluslararası kurallara göre yürütmek, örgütlemek, geliştirmek ve Türkiye’yi futbol konusunda yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek üzere özel hukuk hükümlerine bağlı ve tüzel kişiliğe sahip, özerk Türkiye Futbol Federasyonunun kurulması, örgüt, görev ve yetkilerine ilişkin kural ve yöntemleri düzenlemektir.

3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanunun 2. maddesine göre Federasyonun görevleri; futbol faaliyetlerini yürütmek, futbolun

gelişmesini ve yurt sathına yayılmasını sağlamak, bu konularda her türlü düzenlemeyi yapmak, kararlar almak ve uygulamak, Milli ve Milletlerarası kuralların ve her türlü talimatın uygulanmasını sağlamak ve Türkiye'yi futbol ile ilgili konularda yurt dışında temsil etmek, yurt içi ve yurt dışı futbol faaliyetleri ile milli müsabakalar için plan, program ve benzeri her türlü düzenlemeyi yapmak ve başarılı sonuç sağlanması için gerekli tedbirleri almaktır. Bu çerçevede Devlet kanunla Federasyonun ülke içinde ve ülke dışında sorumluluklarını belirlemekte yasayla ifadesini bulan amaçlara ulaşmak için federasyon ve organlarını yetkili kılmaktadır (Çöten, 2007:20).

Yapılanma biçimiyle 3461 sayılı kanuna göre kurulan Türkiye Futbol Federasyonu ile farklılık arz etmeyen teşkilat, organlarının teşekkülü ve yetkileri açısından tam özerkleşmeye yönelik önemli farklılıklar göstermektedir. Bunlar, aslında çoğu eksik ve hatalı hükümlerin giderilmesini amaçlayan ve Türk sporu adına çağdaş bir gelişme olarak kabul edilmesi gereken yeniliklerdir (Üçışık, 1999: 72-89).

İlgili kanunun, federasyon başkanı ve başkan vekillerinin seçimi ve görev süresi gibi unsurları 7. maddesinde şu şekilde ifade edilmektedir. Başkanın görev süresi dört yıldır. Başkanın seçimi, genel kurulda, yönetim kurulunun on dört üyesinin seçiminden önce yapılır. Genel kurulda başkan adayı olabilmek için genel kurul üyelerinin beşte birinin yazılı teklifi gerekir. Başkanın yokluğunda görevlerini, başkanın belirleyeceği başkanvekili yürütür. Başkan, genel kurula katılan üyelerin oy çokluğu ile seçilir. Başkan üst üste ya da aralıklarla en fazla üç dönem seçilebilir. Gençlik ve Spor Teşkilatının yönetim kademelerinde görev alanlar, bu görevlerinden asgari bir ay önce ayrılmış olmadıkları sürece, başkanlığa aday olamaz ve seçilemezler. Başkanın ölümü veya istifası halinde, üç ay içinde tekrar seçim yapılması şartı ile birinci başkanvekili, yoksa ikinci başkanvekili, başkanvekillerinin olmaması halinde de yönetim kurulunun kendi üyeleri arasından belirleyeceği kişi başkanlığa vekâlet eder. Genel kurula altı aydan az bir süre var ise yönetimdeki boşalmalar sebebi ile olağanüstü genel kurula gidilemez.

T.F.F. özerk bir teşkilat olduğu idare anlayışı, hizmet bakımından yerinden yönetim esası üzerine kurulduğu ancak bu günkü idari konumu ile ilgili problemlerinin de olduğu birçok çalışmada vurgulanmaktadır. Türkiye Futbol Federasyonu Başkanlığının, "İlgili Kurulu" olarak görünmesi ve Devlet Bakanları arasında görev bölüşümüne ilişkin

Başbakanlık genelgelerinde Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ile beraber bir Devlet Bakanının sorumluluğuna verilmesi de 09-10-1984 tarih ve 18540 sayılı Resmi gazetede yayınlanan 3046 sayılı Yasanın “ilgili kuruluş” tanımına göre bir hukuki, idari ve mali statüye sahip hizmet yerinden yönetim kuruluşu kabul edildiğinin bir göstergesidir. Ayrıca; T.F.F. organlarının seçiminde spordan sorumlu Devlet Bakanının gönderdiği “Talimat” ile başkan adaylarının birlikte çalışmak istedikleri Tahkim Kurulu, Denetleme Kurulu ve Merkez Hakem Kurulu listelerini de sunmak zorunda bırakılması bağımsız çalışması gereken kurulları bağımlı hale getirmesi açısından eleştirilmiştir (Gözübüyük, 1998:137)

3461 sayılı yasadan sonra T.F.F.’nin ‘genel idare dışında yer alan bir özel hukuk tüzelkişiliğine dönüştüğü’ nü kabul eden Danıştay’a göre, özel hukuk hükümlerine tabi olduğunun karara bağlanmasının salt bu nedenle Federasyonca veya Federasyon bünyesinde yer alan kurullarca tesis edilen işlemlerin idari işlem olması niteliğini ortadan kaldırmayacağı ve bazı kurumlar özel hukuk hükümlerine tabi olsalar dahi Anayasa Mahkemesi Kararına göre de ‘...bu hal onların hukuk rejimi olan idare hukuku ve kamu kanunlarına bağlılık ilkesini ortadan kaldırmaz’ ifadelerinden anlaşıldığına göre T.F.F.’nin bir kamu tüzel kişi olduğu kanun koyucunun taktiriyle özel hukuk alanına tabi olması öngörülmüştür (Gözübüyük, 1998: 138). T.F.F. kamu hizmetine bir tüzel kişilik verilmesi suretiyle bir hizmet yerinden yönetim kuruluşu oluşturulduğu ve her ne kadar özel hukuka tabi olsa da sonuçta bir kamu tüzel kişisi olduğu, personelin ve mali statüsünün diğer kamu tüzel kişilerinden biraz farklı olması sonucu değiştirmedığı, bir hizmet yerinden yönetim kuruluşu olarak idari bir kurum olduğu ve idari bir kurum özel hukuk hükümlerine tabi olsa dahi esas bağlı olduğu hukuk düzeni idare hukuku kurullarıdır. T.F.F.’nin bir organı olarak kurulan, verdiği kararların federasyonun bir işlemi sayılan Tahkim Kurulu kararlarına karşı yargı yolunun açılması gerekmektedir. İdari kararlara karşı yargı yolunu kapatmak Anayasa ve hukuk devleti ilkesine aykırılık teşkil etmektedir. Fakat Anayasa mahkemesi ve Yargıtay’da Tahkim yolunu kabul ederek bu aykırılığı tanıyarak T.F.F.’nin klasik bir hizmet yerinden yönetim kuruluşu olmasına rağmen bağımsızlığı güçlendirilmek istenmiştir (Çakmak, 1999:52).

3.3.4. 4563 Sayılı Yasa Dönemi (2000-2004)

17-6-1992 tarihli ve 3813 sayılı “Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri hakkındaki Kanun” nun bazı maddeleri 14-04-2000 tarihinde kabul edilerek 20-04-2000 gün ve 24026 sayılı Resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 4563 sayılı kanunla değiştirilmiştir (R.G., 2000:24026).

Bu kanuna göre 3813 sayılı kanunun; 5. 6.(b), 7., 9., 10.(f), 15., 20., 29. maddeleri değiştirilmiş 8.(h), (ı), 18., 23., 31. maddelerine fıkralar eklenmiştir. Bu düzenlemelerde de öncekine benzer spordan sorumlu Devlet başkanlığının denetimi ve gözetimi ilkesine sadık kalındığı, (m.1,3,9,12,) yurt dışında yeteri kadar personelden oluşan temsilciliklerin açılması ve kapatılması Dışişleri başkanlığının görüşü alınarak spordan sorumlu devlet bakanın kararına tabi olması (m.9) federasyonun henüz özerkliğin bir ilkesi olan kesin karar alma yetkisine sahip olmadığına birer göstergeleridir(R.G, 2000:24026). 4563 sayılı yasayla yapılan değişiklikler daha önceki ihtilafları nispeten giderici özellikler taşımaktadır (Devecioğlu, 2008:386).

3.3.5. 5175 Sayılı Yasa Dönemi (2004-2007)

3813 sayılı “Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri hakkındaki Kanun” 4563 sayılı kanunla değiştirilmiştir. Aynı kanun tekrar 5175 Sayılı “Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş Ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” la (R.G., 2004:25488) birlikte değişime uğramıştır.

25.05.2004 Tarihinde kabul edilerek, 10.06.2004 Tarih ve 25488 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 5175 sayılı kanunla birlikte daha önce değişikliğe uğrayan maddeler tekrar değiştirilmiş, yürürlükten kaldırılmış, yeni maddeler eklenmiştir.

Bu Kanunda 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının sonuna "İdari birimlerin görev yerleri Yönetim Kurulunca belirlenir". şeklinde cümle eklenmiştir.

3813 sayılı Kanunun 5. 6.(b) 22.maddesinin (e) , 10 uncu maddesinin (a) ve (f) bentleri değiştirilmiş, aynı maddeye (o) bendinden sonra gelen bentler eklenmiş. ve maddenin (6) bendi (u) olarak teselsül ettirilmiştir. 7. ve 9. maddesinin birinci fıkraları, 25 inci maddesinin üçüncü fıkrası değiştirilmiş,. 8.maddesinin (h) ve (l) bentleri yürürlükten

kaldırılmıştır. 21 ve 23. maddeleri ile birlikte 28 inci maddesine “Millî müsabakalarda protokol tribünü Federasyon tarafından düzenlenir” şeklinde fıkralar eklenmiştir. 3813 sayılı Kanunun 12 nci maddesi başlığı ile birlikte Denetleme Kurulunun görev, yetki ve sorumluluklarını belirleyecek şekilde değiştirilmiş ayrıca 13. 15 ve 29 uncu maddeleri değiştirilmiştir (R.G., 2004:25488).

3813 sayılı yasaya eklenecek ek madde, federasyon başkanı ve yönetim kurulu üyelerinde aranacak şartları düzenleyecek.. Halen 114 olan genel kurul delege sayısı yeni düzenleme ile 225’e çıkacak, kulüp delegelerinin sayısı 154 olacak, ligde şampiyonluk kazanmış kulüplere ekstradan 2’şer delege verilecek olması demokratik atılımlar olarak nitelendirilebilir. 5175 sayılı yasadaki en önemli değişikliğin halen genel kurulca seçilecek 5 üyeden oluşan kurul, bundan böyle Yargıtay'ın vereceği 2, Danıştay'ın önereceği 1 ve genel kurulun seçeceği 2 üyeden teşkil edilerek, Tahkim Kurulu’nda olması. Tahkimle ilgili tartışmaları azaltacak niteliktedir. Federasyonun denetimi de yeni değişiklik ile sıkı bir şekilde yapılacak olması ile birlikte harcamaların sportif faaliyetler için yapılıp yapılmadığı, verimli kullanımı, bilançolar, mali tablolar, denetim kurulu tarafından rapor edilecek ve bu rapor genel kuruldan asgari 1 ay önce delegelere gönderilecek olması olumlu gelişmeler olarak nitelendirilebilir (Devecioğlu, 2007:9).

Türk Futbolu’nun geleceğine yön verecek, 3813 sayılı “Türkiye Futbol Federasyonu’nun Kuruluş ve Görevleri” hakkındaki yasada yapılacak değişiklikleri içeren yasa futbolun tüm unsurlarını yakından ilgilendirecek çok önemli değişiklikler getirmiştir. “Merkez Hakem Komitesi” (M.H.K.) ve Tahkim Kurulları’nın oluşumu, genel kurul delege yapısı, başkan ve yönetim kurulu üyelerinde aranacak şartlar, paralı başkan vekilliklerinin kaldırılması, cezaların üst sınırının 500 milyar liraya çıkarılması, federasyon bütçesinin yüzde 2’sinin M.H.K. bütçesine tahsis edilmesi gibi değişiklikler spor kamuoyunda “devrim” niteliğinde reformlar olarak nitelendirilmiştir (Devecioğlu, 2008:387).

Spor Yüksek Kurumu Kanun Tasarısının 31. maddesinde, “Spordan Sorumlu Devlet Bakanı” ibaresi çıkarılarak, “Federasyonun sportif faaliyetler hariç tüm iş ve işlemleri Spor Yüksek Kurumu’nun gözetim ve denetimine tabidir” biçiminde değiştirilmesi öngörülmektedir (Spor Yüksek Kurumu Kanun Tasarısı: 2004). Anayasa Mahkemesi

Başkanlığının 05.01.2006 tarihi 2005/5 Esas 2006/3 karar, sayılı yürürlüğü durdurma kararında olduğu gibi tartışmaların ve doğabilecek ihtilafların halen bulunduğu göz önünde tutularak; 28.4.2005 günlü, 5340 sayılı "Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un;3. maddesiyle 21.5.1986 günlü, 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen Ek Madde 10'un "... bu Kanunda öngörülen veya özerk federasyonlar bünyesinde bulunan kurullarda ..." bölümü, 18. maddesiyle değiştirilen 17.6.1992 günlü, 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un ek 1. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi,5.1.2006 günlü, E. 2005/55, K, 2006/4 sayılı kararla iptal edildiğinden, bu kuralların uygulanmasından doğacak sonradan giderilmesi güç veya olanaksız durum ve zararların önlenmesi ve iptal kararının sonuçsuz kalmaması için kararın resmî gazete'de yayımlanacağı güne kadar yürürlüklerinin durdurulmasına, 5.1.2006 gününde oybirliğiyle karar verilmiştir (Devecioğlu, 2008:388).

T.F.F ilgili yasasında bulunan bazı maddelerin "Spor Yüksek Kurumu Yasasına" göre yeniden uyarlanması gerekmektedir.

3.3.6. 5719 Sayılı Yasa Dönemi (2007)

Türkiye Futbol Federasyonunun yapısı ile denetimini, uluslararası federasyonların kurallarına uygun olarak yeniden düzenleyen 5719 sayılı "Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 29/11/2007 tarihinde kabul edilerek 4 Aralık 2007 Tarihli ve 26720 Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (Devecioğlu, 2007:10).

17/6/1992 tarihli ve 3813 sayılı "Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun" 1 inci maddesinin sonuna "Türkiye Futbol Federasyonu, Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (FIFA) ve Avrupa Futbol Federasyonları Birliğinin (UEFA) üyesidir." şeklinde fıkra eklenmiştir.

2007 yılında Deloitte Touche " AB Sürecinde Türk Futbolu" isimli raporunda; Denetim, Vergi, Kurumsal Finansman Başlıklarında bir rapor hazırlayarak; Spor, özellikle de futbol, Avrupa kültürünün ayrılmaz bir parçasıdır ve tabanında amatör, tepesinde profesyonel kulüpler olan piramit yapısı içindeki açık sportif rekabetin şekillendirdiği Avrupa Futbol Profesyonel futbolun ekonomik boyutu Topluluk hukukuna tabidir,

Artan profesyonelleşme ve ticarileşme, Topluluk hukukunun etkisinin giderek artmasına ve bu da yasal belirsizliğe yol açmıştır ve UEFA ve ulusal federasyonlar gibi düzenleyici kurumların ne kadar özerk olduğu ve öz düzenleme haklarını kullanırken Topluluk hukukunun prensiplerine nereye kadar bağlı oldukları açık değildir, Bu yasal belirsizlik sadece ekonomik koşullarda değil, özellikle futbolun sosyal, kültürel ve eğitsel işlevinde de sorunlara yol açmaktadır. Profesyonel futbol kulüpleri, takımlar arasında dengeli bir sportif rekabet içinde olmak suretiyle ayakta kalabilecekleri için diğer ekonomik sektörlerle aynı piyasa koşullarında faaliyet gösterememektedir, Diğer nedenlerin yanında ulusal yayıncılık pazarlarının büyüklüklerine bağlı olan yayın haklarının giderek artan önemi ve bazı liglerde yayın haklarının bireysel olarak satılması ile Avrupa'da profesyonel futbolun geleceği ekonomik zenginlik ve sportif gücün giderek yoğunlaşması yüzünden tehdit altına girmiştir, Avrupa sathında farklılıklar gösteren ulusal kurallar, ekonomik ve yasal olarak haksız bir yarışma ortamına yol açmakta ve bu durum ulusal ve Avrupa liglerinde ve bundan dolayı ulusal takımlar arasında da serbest ve adil rekabete ciddi olarak engel olmaktadır. Pek çok istihdam kaynaklı ve sosyal sorun henüz çözüm beklese de, 1995'te çıkanları Bosman kuralının Avrupa kulüplerinin oyuncularla yaptıkları sözleşmelere yaklaşımında olumlu etkileri olduğu gerçeğine rağmen yan etkileri göz ardı edilemez. Çok sayıda suç faaliyeti (şike, yolsuzluk), harcama ve maaş enflasyonu sarmalı ve bunu takip eden, pek çok kulübün karşılaştığı mali krizin sonucudur; Komisyon resmi kararlarında, yayın haklarının ortak satılmasının, AB rekabet hukuku ile uyumunu sağlamıştır şeklindeki ilkeleri dikkate alınmadan değerlendirilen yasalar Avrupa Futbol Modeline özgün uyarlanmalıdır (www.deloitte.com, 2007) şeklinde öneriler geliştirmiştir.

Ayrıca Avrupa Birliği suç faaliyetleri ile mücadele, Futbolun sosyal, kültürel ve eğitsel rolü, istihdam ve sosyal konular, Rekabet hukuku ve iç Pazar, Yayın haklarının satılması ve rekabet hukuku, Doping vb. gibi konularda ciddi anlamda teklifleri bulunmaktadır. Avrupa Futbol Modeli; "...Amatör ve profesyonel futbol arasındaki ortak yaşam ilişkisi ile Avrupa Futbol Modeli'ne olan bağlılığını vurgulamaktadır; Heyecanlı yarışmalar, taraftarların kulüpleriyle yüksek düzeyde özdeşleşmeleri ve yarışmalara yaygın kamuoyu erişimi ile profesyonel futbolun geleceğinin olumlu olmasını sağlamak için belli olumsuz gelişmelere karşı AB düzeyinde düzeltici önlem alınması gereğini kabul etmektedir; Profesyonel futbolun Avrupa'daki geleceğinin mahkeme kararları

tarafından belirlenmesini önlemek ve daha fazla yasal kesinlik yaratılması için... ” isteğini dile getirmektedir; Salt spor kurallarının Anlaşmaların kapsamına girmediği temel prensibini kabul etmekte; bununla beraber, Nice Deklarasyon'unda belirlendiği şekliyle sporun özgüllüğünü göz önüne alarak, profesyonel sporun ekonomik hususlarının Anlaşmaların kapsamına girdiğine dikkat çekmektedir; Yasal açıklığın ve profesyonel futbolda eşit şartlarda rekabetin sağlanması için Komisyon'un ilgilenmesi gereken hususları ve kullanılacak enstrümanları belirleyen bir “Avrupa futbolu eylem planı” oluşturmasını istemektedir (Devecioğlu, 2008:390).

3813 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasına bentler eklenmiştir. 4 üncü maddesinin birinci fıkrasına (f) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş, mevcut (g) ve (h) bentleri (1) ve (i) bentleri olarak teselsül ettirilmiş ve fıkranın sonuna cümleler eklenmiştir. 3813 sayılı Kanunun 5 inci maddesi, 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi, 8 inci maddesinin birinci fıkrası, 9 uncu maddesinin sonu, 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi değiştirilmiş , 12 nci maddesinden sonraya ekleme yapılmıştır. 13 üncü maddesi , 14 üncü maddesi 15 inci maddesi değiştirilmiştir. 16 ncı maddesinden sonra gelmek üzere madde eklenmiştir. 17 nci maddesinin ikinci fıkrasına (j) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (k) bendi eklenmiş ve mevcut (k) bendi (1) bendi olarak teselsül ettirilmiştir. Önemli değişiklik 31 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir (R.G., 2007:26720).

“Denetim; Federasyonun hesapları ve mail durumu, uluslararası spor sektöründe denetim tecrübesi bulunan bağımsız denetim kuruluşlarına denetletilir. Denetim raporları kamuoyuna duyurulur. Rapor, Genel Kurul tarihinden en az bir ay önce Genel Kurul üyelerine gönderilir ve ayrıca Genel Kurula sunulur. Aynı şirket aralıksız olarak beş yıldan fazla denetim görevi yapamaz.” şeklindeki değişiklikler, “Avrupa Futbol Modeli” ile uyum sağlamaktadır (Devecioğlu, 2008:391).

Ayrıca Türk Spor Yönetiminde çok tartışılan Federasyonların Özerkliği konusu; 14.07.2004. Tarih ve 25522 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren; “GSGM Özerk Spor Federasyonları Çerçeve Statüsü”nde; “Federasyonlara idari ve mali özerklik, talepte bulunmaları durumunda GSGM Merkez Danışma Kurulu'nun uygun görüşü, GSGM'nin bağlı olduğu Devlet Bakanı 'nın teklifi ve Başbakan'ın onayı ile verilmektedir. Özerklik statüsü verilen federasyonlar; “organları genel kurul tarafından

seçimle göreve gelen, her türlü kararlarını kendi organları nezdinde alan, bütçesi genel kurul tarafından onaylanan ve ibra edilen federasyonlar” dır. Özerk federasyonlar, uluslararası federasyonların öngördüğü kurulları oluşturmak zorundadır. Özerk federasyonların; genel kurulların toplanması ve çalışmalarına ilişkin usul ve esaslar ile kimlerin oy kullanabileceği ve GSGM Tahkim Kurulu ile ilişkileri “GSGM Özerk Spor Federasyonları Çerçeve Statüsü ile belirlenmiştir. Özerk federasyonlarca hazırlanacak ana statü, söz konusu Çerçeve Statü 'ye aykırı olamaz...” şeklinde ifadelere yer verilmiştir (R.G., 2004:25522).

3813 sayılı Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının son cümlesi ile 17 nci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi yürürlükten kaldırılmıştır(R.G, 2007:26720). Türkiye Futbol Federasyonunun yapısı ile denetimi, uluslararası federasyonların kurallarına uygun olarak yeniden düzenleyen 5719 sayılı kanunda yapılan değişiklikler ile kısmen de olsa giderilmeye çalışılmıştır.

BÖLÜM 4: YÖNTEM

4.1. Araştırma Modeli

Türk futbol yönetiminin gelişim aşamalarını belirlemek için yapılan bu çalışmada literatür tarama yönteminden yararlanılmış, konuyla ilgili tarihi nitelikteki kaynaklar ile ilgili kanun ve yönetmelikler incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

4.2. Amaç

Bu çalışmadaki amaç, günümüz Türk futbol yönetimine gelinceye kadar geçen süreçte yer alan spor örgütlerini, özerklik uygulamaları dahilinde hukuksal açıdan ve kurumsal yönden inceleyerek, Türk futbolunda özerklik döneminin kurumsallaşma sürecine etkinliğini ortaya koymaktır.

4.3. Sınırlılıklar

1. Araştırma futbol branşı ile sınırlıdır.
2. Ulaşılabilen kaynaklar ve araştırmacının yeterliliği ile sınırlıdır.
3. Yüksek lisans için ayrılan süre ile sınırlıdır.

4.4. Varsayımlar

1. İncelenen literatürün doğru tespitlerde bulunduğu varsayılmıştır.
2. Yararlanılan tarihsel bilgilerin doğru olduğu varsayılmıştır.
3. Araştırmada konusu ile ilgili ulaşılabilen kaynaklardan edinilen bilgilerin objektifliği yansıttığı varsayılmıştır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Türkiye’de ilk spor faaliyetlerinin teşkilatlı olarak yönetilmeleri çabaları Osmanlı devletinin son dönemlerine denk gelmektedir. Bu dönemlerde Osmanlı sınırları içerisinde yaşayan yabancı unsurların getirdiği futbol etkinliklerinin kendini göstermeye başlamasıyla, Türklerde de futbola merak uyanmıştır ve ilk Türk futbol kulüpleri bu dönemde kurulmuştur. Bu kulüpler zamanla rekabetçi kimliklerinin de etkisiyle ‘lig’ adı altında çeşitli oluşumlar içerisine girmişler ve bunun sonucunda futbolun örgütlenmesi ihtiyacı doğmuştur. Devletten bağımsız gönüllü birlikler modeline dayalı bu oluşumlar aynı zamanda günümüz Spor teşkilatlanmasının da ilk oluşumları olarak kabul görmektedir.

Çalışmanın ilk bölümünde, Türk futbolunun geçmişten günümüze tarihi incelenmiş ve bu noktada futbolun ülkemiz topraklarına girişi, kurulan ilk Türk takımları, federe örgütlenmeler ve futbolun teşkilatlanması, tarihteki ilkler ile ulusal ve kulüp bazındaki başarılarla değinilmiştir.

1922 yılında TİCİ ile başlayan bu örgütlenmeler 1923 yılında Türkiye Futbol Federasyonu(Türkiye Futbol Heyet-i Müttehidesi)’nun 13 Nisan 1923 yılında TİCİ’ye bağlı olarak resmen kurulmasıyla devam etmiştir. Futbol Heyet-i Müttehidesi’nin, 21 Mayıs 1923 tarihinde FİFA’ya kabul edilmesinin ardından modern bir görünüm kazanması, uluslararası alanda tanınmasının başlangıcı olmuştur. İlk icraat olarak 1923 yılında oluşturulan Türk Milli Futbol Takımı, ilk milli maçını 26 Ekim 1923’te İstanbul Taksim Stadı’nda Romanya ile yapmıştır.

Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı’nın yerini Türk Spor Kurumu’na bıraktığı 1936 yılında, Türk spor yönetimi, tüm etkinliklerini o dönemin tek siyasal partisi olan Cumhuriyet Halk Partisi’nin yarı resmi bir yan kuruluşu olarak yerine getirmeye başlamıştır. 1938 yılında Türk Spor Kurumu'nun kaldırılması ve Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nün Türk sporuna hâkim olmasıyla beraber futbol da devlet yönetimine geçmiştir.

1954 yılında tarihinde ilk defa Dünya Kupası finallerine giden Türkiye, 10 Şubat 1962 tarihinde UEFA üyeliğine kabul edilmiştir. Futbol Federasyonunun 19 Temmuz 1958 tarihinde aldığı kararla, 1959 yılından itibaren Milli Lig (Türkiye 1.Futbol Ligi)

oyunmaya başlanmış, 1963–64 sezonunda Türkiye 2. futbol ligi, 1967–68 sezonunda da Türkiye 3. futbol ligi kurulmuştur.

80'li yıllardan itibaren değişen yönetim anlayışıyla beraber futbol bir kalkınma süreci içerisine girmiştir. Yabancı teknik direktörlerin Türkiye'ye gelmesi ve kulüp takımlarını sistemli futbol oynayan takımlar haline getirmesi, bir şeylerin değişeceğinin ilk göstergeleri olmuş, aynı dönemlerde, 1989 yılında Türkiye Futbol Federasyonu Başkanlığına atanan Şenes Erzik ile beraber altyapıya verilen önem artmış, daha sistematik çalışma şartları oluşturulmuştur. 90'lar bu anlamda Türk futbolunun atılım ve devrim yılları olmuştur.

1992 yılında 3813 sayılı kanunun 1. maddesinde yer aldığı şekilde, futbol faaliyetlerini millî ve milletlerarası kurallara göre yürütmek, teşkilatlandırmak ve Türkiye'yi futbol konusunda yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek üzere özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip, özerk Türkiye Futbol Federasyonu kurulmuştur.

Bu yapılanma, Türk futbolunun kaderinin de değişimine yol açan bir tarihsel değişim ve dönüşümü ifade etmektedir. Nitekim Türk futbolu bu yeniden yapılanma ile ulusal takım ve kulüp takımları bazında tarihinin en büyük başarılarına ulaşmıştır.

1996 yılında A Milli Takımımız tarihinde ilk kez 1996'da İngiltere' de yapılan Avrupa şampiyonası finallerine katılma hakkını elde etmiştir. Milli Takımımızın elde ettiği başarılar sponsorluk yolunu açmış, Türkiye Futbol Federasyonu dev anlaşmalarla futbol ekonomisinde milyonlarca dolarlık bir katma değer oluşturmuştur. Futbol ekonomisinin önemi kulüpler tarafından da anlaşılmış, sponsorluk gelirleri bu alanda da devreye sokulmuştur. Aynı süreçte tesisleşme hamlesi başlatılmış, birçok kulübümüz Futbol Federasyonu'nun ayırdığı fonlar sayesinde yeni tesislere kavuşmuştur.

Burada önemli noktalardan biri profesyonel liglerin yayın haklarının pazarlanmasıdır. Bu sayede, yayın düzenlemesinde mevcut sıkıntıların önüne geçilmesi, kulüplerin yayın gelirlerinin artırılması ve futbol yayınlarının sosyal yapıya olumsuz etkilerinin önüne geçilmesi öngörülmüştür. Özerkliğin ardından 1996 yılında uygulamaya konulan Havuz Sistemi ile kulüplerin naklen yayın gelirleri yüz milyon dolarlarla telaffuz edilen boyutlara ulaştırılmıştır. İhale bedeli olarak 1996 yılında 40 milyon dolardan bahsedilirken, bugün gelinen noktada Ocak 2010'da yapılan son ihale ile bu rakam 321

milyon dolara ulaşmıştır. Türk futbolu yarattığı bu gelire Avrupa'da beş büyük ligin ardından altıncı sıraya yerleşmiştir.

1998'de TFF'nin yurtdışında yaşayan yeni yetenekleri kazanmak ve keşfetmek amacıyla Almanya'da Avrupa Futbol Temsilciliği Bürosu hizmete girmiştir. Haluk Ulusoy başkanlığında girilen 2000'li yılların ilk dönemi Türk futbolunun en pırılmalı günleri diye adlandırılabilir. Altyapıya, eğitime ve tesisleşmeye yapılan yatırımlar sonuçlarını vermeye başlamış hem Milli Takımımızın hem de kulüp takımlarımızın başarılarıyla neredeyse kemiklemiştir.

2000 yılında Galatasaray'ın UEFA kupası ve Süper Kupa'yı alması, 2002 yılında 48 yıl aradan sonra katıldığımız Dünya Kupası finallerinde alınan üçüncülük ve son olarak 2008 Avrupa Şampiyonası Finallerinde elde edilen yarı final, futboldaki planlı kalkınma hareketlerinin sonuçları olarak değerlendirilebilir.

İkinci bölümde, Türk spor yönetiminin tarihsel süreçte nasıl örgütlendiği, bu örgütlerin kuruluş amaçları, görev ve yetkileri, etkinlik alanları ile örgüt yapıları incelenmiştir. Bu bölümde ilk olarak, Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'nın kurulmasından önceki dönem ele alınmıştır.

Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'nın kurulmasından önceki dönemde karşımıza çıkan spor örgütleri, birbirinden farklı adlar altında ve değişik bölgelerde kurulmasına karşın, sadece 'futbol' branşı ile sınırlı olmaları ortak paydalarıydı. Ancak Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurulmasıyla birlikte, Türk spor yönetimi de yeni bir döneme girmiştir. Bu dönemde, Türkiye'yi spor etkinliklerinde ulusal ve uluslararası alanda temsil eden, ilk resmi ve çok sporlu örgüt olan Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı (TİCİ) kurulmuştur. TİCİ'nin ülke düzeyinde bir örgüt olması, kendisinden önce kurulan spor örgütlerinden farklı olarak çok sporlu olması (futbolu da içine alan) ve Türkiye spor tarihinde ilk olarak düzenli bir spor yönetimini uygulaması nedeniyle modern anlamda spor örgütlenmesi olarak değerlendirilebilir.

Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'nın yerini Türk Spor Kurumu'na bıraktığı dönemde ise, Türk spor yönetimi, tüm etkinliklerini o dönemin tek siyasal partisi olan Cumhuriyet Halk Partisi'nin yarı resmi bir yan kuruluşu olarak yerine getirmiştir. Bu dönem, 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanunu'nun 29.06.1938 tarihinde yürürlüğe

girmesiyle son bulmuştur. 1938 sonrası dönemde, Türkiye’de spor etkinlikleri Başbakanlığa bağlı, katma bütçeli ve kamu tüzel kişiliğine sahip Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü tarafından yerine getirilmiştir (Özelçi, 2007:144).

28.05.1986 tarihinde yürürlüğe giren, 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile birlikte, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü yerini, merkezde katma bütçeli, taşrada özel bütçeli il müdürlükleri biçiminde örgütlenen ve kamu tüzelkişiliğine sahip Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’ne bırakmıştır. 3289 sayılı Kanunun getirdiği bu yeni dönemde, futbol dahil tüm spor dallarında kurulan federasyonlar, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün gözetim ve denetimi altında bulunmaktaydı.

Türk spor yönetiminde bu tek yapılı ve merkezîyetçi yönetim biçimi, 1988 tarihinde yürürlüğe giren, 3461 sayılı Türkiye Futbol Federasyonunun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile son bulmuştur. Bu tarihten sonra ortaya çıkan Türk spor yönetimindeki ikili bir yapılanma bilindiği gibi günümüze kadar da devam etmektedir. 3461 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra Türk spor yönetimi, bir yandan yalnızca profesyonel futbolda yetkili Türkiye Futbol Federasyonu ile, öte yandan amatör futbol ve öteki tüm spor dallarında yetkili Gençlik Spor Genel Müdürlüğü biçiminde ikili bir yapılanmaya gitmiştir.

Özellikle amatör ve profesyonel futbol etkinliklerinin ayrı kuruluşlar tarafından yönetilmesinin getirdiği sakıncalar ile uzman bir yönetim anlayışının zorunlu bulunduğu futbolun ülkemizde her geçen gün artan önemine paralel olarak, üyesi olduğumuz uluslar arası futbol birliklerinin(FIFA, UEFA) de zorlamasıyla (futbol etkinliklerinin Devlet tüzelkişiliği dışında özerk bir kuruluş tarafından yürütülmesini öngörmesiyle) 3461 sayılı Kanunun öngördüğü futbolun örgütlenme biçimi 1992 tarihinde son bulmuştur. 1992 tarihinde yürürlüğe giren ve günümüzde de yürürlüğünü devam ettiren 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Türkiye’de artık tüm futbol etkinliklerinde tek söz sahibi özerk Türkiye Futbol Federasyonu olmuştur.

Çalışmanın son bölümünde, Türk futbolundaki özerklik dönemi kurumsallaşma ve yönetim uygulamaları üzerinde durulmuştur.

Günümüzde futbol, sadece boş zamanları değerlendirmeye yönelik bir yarışma faaliyeti veya bedenin gelişimini sağlama gibi doğal varoluş nedenlerinin dışında, kazanç elde etme amacı güdülen ticari bir işkolu haline gelmiştir. Çağımızın en popüler spor dallarından birisi olan futbol, geniş kitleleri etkileyen özelliği ve çekiciliğiyle, bugün dünya genelinde üç milyar insana ulaşabilen, dev bir gösteri endüstrisine dönüşürken, amaç ve işlev olarak uğradığı bu niteliksel değişim ve gelişim, onu kendi içinde iktisadi, mali ve hukuki olarak da yeniden yapılanmaya mecbur bırakmıştır.

Dünyada ve Türkiye’de futbolun toplumla iç içe olan yapısı özelliği ile siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmelerle uyum içerisinde hareket ettiği çok yakından incelendiği zaman görülmektedir. Futbol yönetimi ve kurumları her alandaki gelişmeleri izlemek ve onlara uyum sağlamak, kendini bu gelişmeler karşısında yenilemek ve geliştirmek mecburiyetindedir.

Futbolun yarattığı parasal değerlerin giderek büyümesi ve futbola olan ilginin yaygınlaşması, lokal federasyonlar nezdinde bu spor dalının bağımsız bir yapı içerisinde yönetilmesini zorunlu kılmıştır. Bu nedenle, 17.06.1992 tarihinde 3813 sayılı Kanunla Türkiye Futbol federasyonu özerk hale getirilmiştir. Kanunun 1 inci maddesiyle, futbol faaliyetlerini milli ve milletlerarası kurallara göre yürütmek, teşkilatlandırmak ve Türkiye’yi futbol konusunda yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek üzere özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip, özerk Türkiye Futbol Federasyonu kurulmuştur.

1992 yılında T.F.F.’nin özerkliğe kavuşmasını sadece futboldaki basit bir gelişim ve değişim olarak göremeyiz. Bu tarihsel dönüşüm süreci, aynı zamanda endüstriyel futbola dahil olma sürecinin de başlangıcını oluşturmaktadır. Bu kapsamda, T.F.F.’nin yeniden yapılanmaya gitmesi endüstriyel dönüşüm dinamiklerini yakalama çabasının bir sonucu olarak görülebilir. Gerçekten de Türk futbolu Avrupa ve dünyada yaşanan ve gelişen bu trende seyirci kalmamış ve eş zamanlı olarak yeniden yapılanmaya yönelmiştir.

T.F.F.’nin kurumlaşma süreci, Türk futbolu yönetiminde birçok problemi beraberinde getirmiştir. Bu problemleri kronolojik olarak incelediğimizde her dönem kendi içerisinde, siyasi, idari, hukuki ve ekonomik anlamda bir sonraki dönemin veya çıkarılacak olan yasaların zeminini oluşturacak özellikler taşımaktadır. T.F.F.’nin mevcut idari ve hukuki yapısında ‘özel hukuk hükümlerine tabi tüzel kişilik’, ‘tahkim’

ve 'seçim' ile ilgili uygulamaların yetersiz olduğu; mali yapısında ise, mal ve hizmet üretimi, tüketimi, bölüşümü ve bunların denetlenmesi konularında çözüm bekleyen bir dizi sorunun olduğu söylenebilir.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü yapısı içinde bir organ olarak futbol etkinliklerini yöneten Futbol Federasyonu'nun, 3461 sayılı Kanunla ayrı bir tüzelkişilik olarak yeniden örgütlenmesinin ardından 3813 sayılı Kanunun ile özerklik tanınması ve üstelik özel hukuk hükümlerine bağlı kılınması nedeniyle hukuksal statüsü tartışmalı bir duruma gelmiştir.

Danıştay ve Yargıtay kararlarında Türkiye Futbol Federasyonu'nun bir özel hukuk tüzelkişisi olduğu savunulmuştur. Bu görüşü savunan yazarların ve yargı kararlarının tek gerekçesi de, Türkiye Futbol Federasyonu'nun 3813 sayılı Kanunun (1)'inci maddesiyle özel hukuk hükümlerine bağlı kılınmasıdır. Biz bu görüşe tümüyle katılmıyoruz. Çünkü, kanun koyucu takdir yetkisini kullanarak, uzmanlık gerektiren bir kamu hizmetinin yerine getirilmesi amacıyla, özel hukuk hükümlerine bağlı bir tüzelkişilik kurabilir. Bir kamu tüzelkişisi olan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü yapısı içinde yer aldığı dönemde, Futbol Federasyonu'nun yürüttüğü futbol etkinlikleri bir kamu hizmeti olduğunu kabul ettiğimize göre, kanun koyucunun 3461 sayılı ve ardından 3813 sayılı Kanunlarla, bir spor dalı olan futbolu bundan böyle kamu hizmeti olarak kabul etmediğini söylemek hukuksal yönden ne kadar zorsa, Türkiye Futbol Federasyonu'nun özel hukuk hükümlerine bağlı kılınmasının, O'nun tüzelkişiliğini de kendiliğinden özel hukuk tüzelkişiliğine dönüştürdüğünü kabul etmek de o kadar zordur. Kanımızca, Türkiye Futbol Federasyonu her ne kadar özel hukuk hükümlerine bağlı tutulsa bile, Federasyon bir kamu tüzelkişisi görünümündedir.

Uzmanlık gerektiren bir alan olan futbolun, futbolun içinden gelen kişiler tarafından yönetilmesinin gerekliliğinin bir sonucu olarak tanınan özerkliğin, gerek yürütme organına karşı gerek Federasyonu oluşturan spor kulüplerine karşı sağlanması gerekmektedir. Yurtiçinde ve yurtdışında futbol etkinliklerinde Türkiye'yi temsil eden T.F.F.'nin, idari ve mali özerkliğinin, uygulamada 'tam bağımsızlık' olarak algılandığını görmekteyiz. Bir spor örgütüne özerkliğin tanınmasının nedeni, o spor dalının gelişimi ile sporcunun başarısı içindir. Özerklik, o spor örgütünü hiçbir biçimde

yasama, yürütme ve yargı organlarının denetimi dışına çıkarmaz. Özerklik, genel olarak denetimsizlik ya da herhangi bir denetime bağlı olmama anlamı taşımaz.

Çünkü, (TFF)'nin özerkliği, hizmet yerinden yönetim kuruluşlarına tanınan özerklikten daha üstün ve ayrıcalıklıdır. Bu nedenle, (TFF)'nun, Türk idari örgütlenmesinde "kendine özgü bir yapısının" bulunduğunu söyleyebiliriz.

3524 Sayılı Kanunun dönemi her ne kadar özerkliğe geçiş olarak algılsa da, Türk spor tarihinde geçmişte olduğu gibi siyasetin spora karıştığı bir kez daha tekrarlanmış, bu durum tamamen spor yönetiminde özerkliğe müdahale olarak nitelendirilmiştir.

T.F.F.'nin 27.05.1988'de 3461, 16.06.1989'da 3524 ve en son 17.06.1992'de çıkarılan 3813 sayılı yasalarla yapılan düzenlemeler sonucunda, idari ve ekonomik özgürlüğe kavuştuğunu söyleyebiliriz. Yapılanma biçimiyle 3461 sayılı kanuna göre kurulan T.F.F. önceki yapısıyla farklılık arz etmeyen teşkilat, organlarının teşekkülü ve yetkileri açısından tam özerkleşmeye yönelik önemli farklılıklar göstermektedir. Bunlar, aslında çoğu eksik ve hatalı hükümlerin giderilmesini amaçlayan ve Türk sporu adına çağdaş bir gelişme olarak kabul edilmesi gereken yeniliklerdir. Ancak T.F.F. organlarının seçiminde spordan sorumlu Devlet Bakanının gönderdiği "Talimat" ile başkan adaylarının birlikte çalışmak istedikleri Tahkim Kurulu, Denetleme Kurulu ve Merkez Hakem Kurulu listelerini de sunmak zorunda bırakılması, bağımsız çalışması gereken kurulları bağımlı hale getirmesi açısından eleştirilebilir.

T.F.F.'nin özel hukuk hükümlerine tabi özerk bir kuruluş haline getirilmesine paralel olarak, T.F.F. bünyesinde yer alan her türlü futbol faaliyetlerinden doğan ihtilafların çözümünde tahkim esası getirilmiş ve tahkim kurulu ihdas edilmiştir. Dolayısıyla T.F.F. bünyesinde yer alan her türlü futbol faaliyetlerinden doğan ihtilafların çözümü, özerk ve bağımsız çalışan Tahkim Kuruluna bırakılmıştır.

T.F.F.'nin bir organı olarak kurulan, verdiği kararların federasyonun bir işlemi sayılan Tahkim Kurulu kararlarına karşı yargı yolunun açılması gerekmektedir. İdari kararlara karşı yargı yolunu kapatmak, Anayasa ve hukuk devleti ilkesine aykırılık teşkil etmektedir. Fakat Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay da Tahkim yolunu kabul ederek, bu aykırılığı tanıyarak T.F.F.'nin klasik bir hizmet yerinden yönetim kurulusu olmasına rağmen, bağımsızlığı güçlendirilmek istenmiştir.

3813 sayılı dönemde seçimle ilgili düzenlemelerin yetersiz olduğu gözlemlenmiş, 3813 sayılı kanunun bu hükümlerinde genel kurulda sırayla ve ayrı seçimler yapılmasının ön görülmesine rağmen, Ana Statü, farklı ve dolayısıyla Kanuna aykırı düzenleme yapmıştır. Buna dayalı olarak uygulamada Başkan ve Başkan vekilleri adayları ile, her Başkan adayının belirlediği diğer kurul adayları aynı renkte listelerde yer alarak ve aynı anda iki sandıkta seçimlerin birlikte yapılması, bir çok kurulda yer alması düşünülen üyelerin sadece iki listeyi oluşturacak sayıda olması demokratik bir seçim ortamının hala sağlanamadığının göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Federasyon başkanını kulüplerin ve futbolla ilgili kuruluşların gösterdiği delegelerden oluşan 224 kişi seçmekte ve bu kişilerin belirlenmesinde de ciddi eksiklikler göze çarpmaktadır. Örneğin federasyonun ücretli görevlileri olan hakemler oy kullanabilirken, federasyonda görevli teknik direktörün oy hakkı bulunmamaktadır.

Gücü zaten elinde tutan kulüp ve dernek gibi kuruluşların atadığı 224 delegenin oy kullandığı bir seçimin demokratik olması düşünülemez. 224 kişiyle yapılan seçimin her türlü dış müdahaleye açık olacağı söylenebilir. Bu delegeleri kendilerini yollayan kurumun görüşü doğrultusunda oy kullanan bir araç olarak değerlendirmek mümkündür. Bu kişilerin hepsinin hassas ve bağımsız görüş sahibi insanlar olduğu varsayılsa dahi bu kadar az sayıda insanın oy kullandığı bir seçim her türlü söylentiye maruz kalabilir.

Bu durumda yönetime seçilenler kendilerini oraya yollayan kurumun sözcüsü olarak görebilmekte, her bir yönetim kurulu üyesinin bir tarafa çektiği kırk yamalı bir koalisyonun sonucu olarak da futbolun yönetilmesi konusunda eyyam başlamaktadır.

Kanımızca, futbol federasyonu başkan ve yönetimlerinin bütün lisanslı futbolcular, hakemler, yöneticiler ve öteki profesyoneller tarafından, yani 200 küsur atanmış delegeyle değil, en az 2 bin küsur delegeyle, programların yarışması sonucu seçilmesi, seçimlerin şeffaflığı açısından önemlidir.

Böylece, programına bakılmaksızın gecelik kulislerle seçilen, hevesle ya da başka amaçlarla bu işe girmiş bilgisiz, deneyimsiz yönetim kurulu üyelerinden oluşan federasyonların görev almasının önüne geçilebilir.

Bugünkü futbol yapılanmamız başarı üreten bir yapıdan daha çok statüyü koruyan ve sorun üreten bir özelliğe sahiptir. Aslında günümüz futbolunun geldiği endüstriyel

aşama, zaten futbolun yeniden yapılanmasını zorunlu kılıyor. Her şeyden önce futbolun ticarileşmesinin getirdiği parasal akım, futbol pastasının finansal büyüklüğünü sürekli ve istikrarlı bir şekilde artırmayı gerektiriyor. Futbol pastası büyüdükçe yarattığı dışsal etkiyle katma değer artıyor. Katma değer arttıkça futbola akan para daha fazlalaşıyor. Bu bağlamda futbolun patronu konumundaki Türkiye Futbol Federasyonunun (TFF) bu parasal ve ticari döngü içinde endüstriyel dinamikleri iyi çalıştırması, ülke futbolunun gelişimini hızlandıracaktır.

Böyle bir yapılanmayla futbolun özerkliği daha da artmış olacaktır. Burada kastedilen Türk futbolunun küresel markalaşma ve marka değerinin yükseltilmesine olanak sağlayacak dinamikleri harekete geçirebilecek, endüstriyel futbola uygun bir yapılanmadır. Türk futbolunun sportif, iktisadi ve mali anlamda daha ileri noktalara taşınması amaçlanmaktadır. Bunun için de Türk futbolunun içinde bulunduğu yetersiz ve haksız rekabet ortamından kurtulabilmesi, dengede rekabetin sağlanarak, futbol kalitesinin yükseltilmesi, teşvik, şike, rüşvet gibi futbol dışı öğelerin tamamen futbol dışına itilmesi mümkün olabilecektir.

Küresel futbol endüstrisinin gereklerini yerine getirecek ve dönüşüm dinamiklerini yakalayacak bu yapı, Türk futbolunun Avrupa ve Dünya futbol devleriyle de rekabet gücünü artıracaktır.

Türkiye Futbol Federasyonu'nun Türk futbolunun yapısal sorunlarına çözüm bulabilme konusunda yeniden yapılanmaya yönelik olarak acilen "özel bir ekip" oluşturması ve bu oluşacak ekipte, tüm paydaşlardan geniş tabanlı bir katılımın sağlanması ve ulusal uzlaşmaya varılması gerekmektedir. Bu platform futbolumuzda rekabeti arttıracak, kaliteyi yükseltecek, futbol pastasını büyütecek, futbol dışı öğelerin etkisini en aza indirecek bir çalışmayı kapsamalıdır.

Türk Futbolu'nun içinde bulunduğu sportif ve mali başarısızlık üzerine çok derin analizler yapılabilir. Ancak genel olarak ifade edebiliriz ki; Türk Futbolu kısa süre içinde çok şey yapabilmeyen sıkıntıları yaşıyor.

Avrupalının belirli bir zaman aralığında yaptığını, biz kısa süre içinde yapmaya kalkışınca, bilişim alanımız daralıyor, sağlıklı düşünemiyor bir panik içinde çok şey yapmaya çalışıyoruz. Hal böyle olunca da ekonomiden politikaya varıncaya kadar tüm

alt yapı ve üst yapı kurumlarımızı oluşturma sürecinde, bazı kurumları tam tesis etmeden (buna bir üst yapı kurumu olarak hukuksal ve yönetsel yapılanma gösterilebilir), katıldığımız uluslar arası yarışmalarda istenilen sonuçlara ulaşamıyoruz.

Alt yapı olarak da Avrupa ile yarışacak düzeyde olduğumuz tartışılabilir. Altyapı olarak kastettiğimiz sadece sportif tesisler anlamında yorumlanmamalıdır. Mali ve iktisadi anlamda olaya yaklaşmak gerekiyor. Avrupa'nın giderek büyüyen ve artan futbol gelirlerinden pay alabilmenin yolu, Avrupalıyla rekabet etmekten geçiyor.

Türk futbolundaki önemli yapısal sorunlar çözüme kavuşmadığı sürece Türk futbolunu kalıcı başarılarla ulaştırmak mümkün görülmemektedir. Bu anlamda futbolumuzu ileri noktalara taşıyabilmemiz için bu sorunların üstesinden gelebilmek amacıyla zaman kaybetmeden kısa, orta ve uzun vadeli stratejik ve taktik planlar yapmak, bunlara yönelik aksiyonlar almak zorundayız.

Futbolumuzun güçlü olduğu yönleri iyi analiz ederek, gelişen dünya futbol pastasından pay alabilmek için yakalayabileceğimiz olası fırsatları iyi belirlemeli; yakaladığımız fırsatları da ıskalamadan iyi değerlendirmeliyiz.

Başarısızlık ve olumsuzluklardan önemli dersler çıkartarak, geliştirmemiz gereken yönlerimizin de bulunduğu bilincinde kendimizi sürekli geliştirmeliyiz. Öncelikli hedefimiz uluslararası sportif başarıya odaklanmak olmalı; bu yolda yürürken, önümüze çıkabilecek olası engel ve tehditleri de bertaraf edebilecek hareket planlarımız hep elimizin altında bulunmalıdır.

Türk futbolunun hızlı bir şekilde her alanda kaynak ve potansiyel envanteri çıkartılmalıdır. Altyapıya gereken önem tüm önceliğiyle verilmeli; yetenekler havuzumuzun sürekli geliştirilmesi sağlanmalı; bu havuzdaki yeteneklerimizin yitip gitmeleri önlenmelidir. Bu anlamda Türk futbolu, yetenekli futbolcularımızın önünü kesen, yararsız ve değersiz yabancı oyuncu cenneti olmaktan kurtarılmalıdır.

Türk futbolunun entelektüel alt yapısının da Dünya futbolundaki gelişmelere paralel olarak sürekli güncel tutulabilmesi ve daha da geliştirilebilmesi, tüm bu gelişmelerin motoru olacaktır. Teorik ve kültürel zenginlik sadece Avrupalının sıradan bir yeteneği olmamalıdır. Türk futbolunun bu anlamda da geliştirilmesi işi federasyonun öncelikli görevleri arasında bulunmalıdır. Türk futbolunun gelişimine yönelik araştırma ve

geliştirme faaliyetlerine Federasyon ağırlık vermeli; bütçesinden ciddi paylar ayırmalıdır.

Her zaman ilkemiz uluslararası sportif ve mali başarı olmalıdır. Avrupa ve Dünya'daki yarışmacı organizasyonlar içinde sportif başarıya odaklanmalı, endüstriyel futbol pastasından mali ve iktisadi anlamda hak ettiğimiz payı almalıyız. Bu anlamda Türkiye Futbol Federasyonu'nun misyonu ve vizyonu tarihsel bir önem arz etmektedir. Mevcut durumun korunmasına yönelik statükocu anlayışla Türk futbolu bir yere varamayacaktır. Türk futbolunun önünün açılabilmesi, kalitesinin ve rekabetçi yapısının yükseltilebilmesine bağlıdır.

Bugün Türk futbol pastasını büyütemediğimiz sürece, Türk Futbolunun rekabetçi yapısını yukarı çekme şansımız ne yazık ki bulunmamaktadır. Rekabetçi dengenin artırılabilmesi, gelir kaynaklarının kulüplere performans ve yapılarına göre dengeli dağıtımına bağlıdır. Ligimizin kalitesini yükseltmediğimiz, yani Türk Futbolunu uluslararasılaştıramadığımız sürece, bizim Dünya Futbol pastasından pay alabilmemiz olanaklı görünmemektedir. Oysa bugün Endüstriyel futbolun ana dinamiğini 'reyting' oluşturmaktadır. Futbolun parasal gelirlerini belirleyen en önemli etmen, dijital platformlar aracılığıyla yapılan pazarlama ve satışlardır.

Dünyanın dört bir yanında Türk Futbolunun pazarlanabilmesi, bugün federasyonun önünde duran en önemli sorundur. Ancak bu pazarlama ve satışın gerçekleştirilebilmesi, Türk Futbolunun sportif başarılarıyla orantılıdır. Uluslararası sportif başarı olmadığı sürece, Türk Futbolu'nun reytingini yükseltmek olanaklı olmayacaktır.

Lokal gelir kaynaklarımız sınırlı ve kıttır. Zaten bu kaynaklar bir şekilde federasyon ve kulüpler tarafından potansiyel olarak kullanılmaktadır. Bizim hedefimiz futbol pastasını ülke dışından da sağlayacağımız gelir ve katma değerlerle büyütmek olmalıdır. Bu amaçla hızla uluslararasılaşabilmenin ve markalaşmanın yollarını aramalı; bunun gereklerini yerine getirmeliyiz.

Futbolun parasallaşma, ticarileşme ve endüstriyelleşme sürecinde futbol pastasının yarattığı gelirlerin milyar dolarlara varması, futbolun yeryüzünde üç milyarın üzerinde insana dijital platformlar aracılığıyla eş zamanlı ulaşması, futbola olan ilginin giderek artmasına neden olmuştur. Hal böyle olunca futbolun, yönetsel yapısının da değişmesi

ve kendini değişen koşullara adapte etmesi beklenen bir gelişmeydi. Bu kapsamda futbolun lokal federasyonlar nezdinde, siyasi otoritenin müdahaleleri dışında, bağımsız ve özerk bir yapıda yönetilmesi adeta bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu zorunluluk aslında UEFA ve FİFA'dan gelen bir üst yapısal zorlamanın da bir sonucudur. Çünkü, UEFA ve FİFA kesinlikle siyasetin, lokal federasyonlara müdahil olmasının önüne geçmeye çalışmakta, lokal federasyonların siyaset üstü bir yapı içinde olmalarını istemektedir.

Türk futbolunun kurumlaşma sürecinde, yasal düzenlemeler çerçevesinde, T.F.F.'nin Seçim Sistemi, Tahkim Kurulu, Merkez Hakem Kurulu, Amatör ve Profesyonel futbol organizasyonları ve uygulamaları, Bütçe uygulamaları, Reklam, Sponsorluk, Görev, Yetki, Sorumluluk gibi uygulamalarında henüz arzu edilen aşamaya ulaşamadığı görülmüştür.

Diğer yandan yasada denetim, UEFA kriterlerine uyum gibi konularda ciddi boşluk ve eksiklikler bulunmaktadır. Özellikle bu konularda, kısa süre içinde yasadaki eksik yerlerin giderilmesi sağlanmalıdır. Bu anlamda Yasa ile oluşturulacak organların, Federasyonun inisiyatifine bırakması ve bu işin sadece talimatlarla halledilmeye çalışılması, soruna gerçekçi olmayan bir yaklaşım sergilemek demektir.

Futbolun bir endüstri haline geldiği günümüzde, yeni yasal değişiklikler, TFF yasasında bazı iyileştirmeler sağlarken; diğer yandan yasanın yeni haliyle de olsa, ülkemiz futbolunun temel sorunlarına kalıcı ve kesin çözümler sağlayamayacağı düşünülmektedir.

Türk Spor yönetiminde demokratikleşme çabalarında bir adım önde olan futbolun, kurumsal yapısındaki iyileştirme çabalarının, Türk futbolu yönetimindeki idari ve mali problemlerin çözülerek, uygulamaların çağdaş yönetim anlayışı çerçevesinde gerçekleştirilmesi; Türk futbolunun sportif ve organizasyon yapısının gelişmesine önemli ölçüde katkıda bulunacaktır.

Futbolun bugün endüstriyel anlamda ulaştığı en üst aşama olan profesyonellik, kendi iktisadi, mali ve hukuki değerlerini de yaratmıştır. Yaratılan katma değerin yüz milyar dolarlara ulaşması, futbolun üzerinde yükseldiği temel ekonomik ve mali dinamiklerin,

hem ulusal hem de küresel anlamda, yazılı hukuk kurallarıyla düzenlenmesi gereksinimini de ortaya çıkarmıştır.

Türk futbolunun içinde bulunduğu genel ve yerel sıkıntılar ele alınmaya çalışılmıştır. Bu sıkıntı ve sorunlarımızı kendi içinde, devlet müdahalesi olmadan çözecek ve tekrarına yer vermeyecek bir yapıyı kuramadığımız sürece bu kısır döngüleri hep birlikte yaşamaya devam edeceğimiz gibi görünmektedir..

Türkiye’de spor yönetiminde demokratikleşme sürecinde önemli mesafeler kat eden T.F.F.’nin mevcut özerk yönetim yapısı korunarak; çağdaş yönetim anlayışı çerçevesinde, serbest piyasa mekanizmalarına uyum sağlayacak mali özelliklere sahip “konfederasyon” tipi bir yapılanmaya dönüştürülmesi ileri sürülebilir.

Özerkliğin mali açıdan “kendi kendini finanse eden” ilkesinin sporda profesyonelliği ön plana çıkardığı göz ardı edilmeyerek, sporun amatör dokusuna aykırı olmayan bir yönetim anlayışına kavuşturulacak T.F.F.’nin kurumsal yapısının, Türkiye’deki diğer spor teşkilatlarına model oluşturarak, Türk spor yönetiminin demokratikleşme çalışmalarına önemli ölçüde katkıda bulunacağı söylenebilir.

Sonuç olarak, birinci hipotezde öngörüldüğü üzere özerkliğin Türk futbolundaki kurumsallaşma çabalarını olumlu yönde etkilediği rahatlıkla söylenebilir. Yine buna bağlı olarak Türk futbolunun uluslararası arenadaki yükselişi, başarılar elde edebilmesi ve markalaşması hız kazanmıştır. Buna göre ikinci hipotezin de geçerli olduğu söylenebilir.

Üçüncü hipotezde ise özerkliğin Türk futbolu için tek başına yeterli çözümü sağlamayacağı düşünülmüştür ki, bunun yanlış bir düşünce olduğunu söylemek zordur. Özerkliğin yanında futbola dair yasaların, bilimsel metotlar ışığında, futbol yönetimi uzmanları ve kuruluşları ile birlikte, günümüz şartlarına uygun geniş katılımlı ve paylaşımcı platformlarda ele alınarak ‘Modern Futbol Yönetimine’ uygun planlanıp değerlendirilmesi, planlanması ve uygulanması gerekmektedir. Bu da beraberinde özlenen Türk futbolunun uluslararası arenada, rekabet şansını artırarak, verimlilik esasına dayalı, istihdam ve katma değer yaratarak, kitlelere ulaştırılmasını ve Türk futbolunun ‘markalaşma’ şansını artıracaktır.

Futbolun, Dünya ve Türkiye ölçeğinde son derecede iyi örgütlenmiş güçlü kuruluşlar tarafından yönetilmesinin anlamını ortaya koymak ve futbola verilen önemi yinelemekte yarar vardır. Birçok insan için futbol hayatta önemli bir yere sahiptir. Medyanın da desteğiyle gün geçtikçe daha çok insanın ilgisini çekmeyi başaran ve giderek daha iyi örgütlenerek bir sektör haline gelen futbol, her dönemde gündemde kalmayı başarmış yıkılmayan bir imparatorluktur.

KAYNAKÇA

- AĞAR, Serkan (2006), *Türk Spor İdaresinde Türkiye Futbol Federasyonunun Yeri ve İşlevi: Kurumsal İnceleme*, www.idare.gen.tr/agar-tff.htm (Erişim Tarihi: 23 Kasım 2008).
- APAYDIN, Ahmet (2000), *Futbola Giriş*, Akmat Akınoğlu Matbaacılık, Bursa.
- AKŞAR, Tuğrul (2008), *Futbol Yönetimi*, 1.Baskı, Literatür Yayınları, İstanbul.
- AKŞAR, Tuğrul (2010), *Milyondan Milyara Yayın İhalesi Üzerine (I-II)*, www.dunyagazetesi.com.tr (25 Ocak 2010).
- AKŞAR, T., MERİH, K. (2006), *Futbol Ekonomisi*, 1.Baskı, Literatür Yayınları, İstanbul.
- AKTÜKÜN, İlker (2005), “Oyundan Siyasete: Türkiye’de Futbolun Doğuşu”, *İktisat Dergisi*, Sayı: 463-468, Temmuz - Aralık 2005
- ATABEYOĞLU, Cem (1991), *Türk Spor Tarihi Ansiklopedisi*, s.29, An Grafik Basım Sanayi Ve Ticaret A.Ş., İstanbul.
- ATABEYOĞLU, Cem (2001), *Sporda Devlet Mi, Devlette Spor Mu?*, s.13, TMOK Yayınları, İstanbul.
- BAYANSALDUZ, Mehmet (2003), Türk Spor Yönetiminde Finansal Kaynak Sağlama Çabalarının Değerlendirilmesi, *Milli Eğitim Dergisi*, sayı 160, Ankara.
- BOZKÖYLÜ, Eda (2007), *Dünyada ve Türkiye’de Futbolun Değişim Süreci, 2002–2005 Verileriyle Türkiye’de Oyuncu Performansı Üzerine Ekonometrik Bir İnceleme*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ekonometri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- BÖLÜKBAŞI, Engin (2006), *Profesyonel Futbol Kulüplerinde Marka Değeri Kavramı ve Marka Çağrışımlarının Önemi*, Bir Uygulama, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Üretim Yönetimi ve Pazarlama Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

- BTK (1938), *3530 Sayılı Beden Terbiyesi Kanunu ve Tüzüğü*, 16.07.1938 tarih 3961 sayılı resmi gazete
- ÇAĞLAYAN, Hakan Salim (2004), Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi'ne (TMOK) Genel Bir Bakış, *Standart Dergisi*, Yıl 43, s. 515, Kasım 2004.
- ÇAKMAK, N. M. (1999), *Türkiye Futbol Federasyonunun Hukuki Statüsü*, ,Y.Lisans Tezi, Sos.Bil.Enst. Kamu Hukuku A.B.D., Ankara Üniversitesi.
- ÇOLAK, N. İlker (2006), Türkiye Futbol Federasyonu'nun Özerkliği ve İdari Denetim, *Hukuki Perspektifler Dergisi*, s. 9, Aralık 2006.
- ÇOLAKOĞLU, Tekin (2009), Spor Federasyonlarının Özerkleşmeleri ve Hukuksal Boyutunda Spor Hukuku Gereksinimleri, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, c:8 s:323-335, kış 2009.
- ÇÖTEN, Erdem (2007), *Profesyonel Futbolun İdari ve Teknik Ekip Yapılanması, Türkiye Süper Lig Kulüpleri Örneği*, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- DELOITTE TOUCHE (2009), *AB Sürecinde Türk Futbolu*, <http://www.deloitte.com> (Erişim Tarihi: 14.11.2009).
- DEVECİOĞLU, Sebahattin (2008), Türkiye'de Futbolun Kurumlaşması, *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, Gazi Üniversitesi, Sayı 26, Kış-Bahar 2008, s. 373-396, Ankara.
- DEVECİOĞLU, Sebahattin (2003), Türkiye Futbol Federasyonunun Özerkliği, *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt: VIII, Sayı: 3, s.49-58, 2003.
- DEVECİOĞLU, Sebahattin (2007), *Futbolun Yasal Evrimi ve Son Gelişmeler*, www.fesam.org, 2007, (Erişim Tarihi: 29.03.2009).
- DOĞAR, Yahya (1997), *(Türkiye'de) Spor Yönetimi*, Öz Akdeniz Ofset, Malatya.
- EMEK, Ergun (1977), *Bizim Şehir*, Ercanlar Matbaası, s. 11, İstanbul.

- ERBAŞ, İrfan (2004), *GSGM Yöneticilerinin Benimsedikleri Yönetim Uygulamaları Üzerine Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Başkanlığı, Ankara.
- ERTEN, Rıfat (2006), Türk Sporunun Yapısal Düzeni, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, s.131, Ankara.
- ERTUĞ, Ali Rıza (1977), *Türkiye Futbol Tarihi*, BTGM Ankara Bölge Müdürlüğü Yayın, Ankara.
- ESAT, Şener (2001), *Hukuk Sözlüğü*, Seçkin Yayınları, s.626, Ankara.
- FİŞEK, Kurthan (1998), *Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Spor Yönetimi*, Bağırhan Yayınevi, s.453-454, Ankara.
- GÖZÜBÜYÜK, A.S., TAN, T. (1998), *İdare Hukuku Genel Esaslar*, 137-156, Turhan Kitabevi, Ankara.
- <http://www.gsgm.gov.tr> (Erişim Tarihi: 23.03.2008)
- GSGM Sponsorluk Yönetmeliği, *Resmi Gazete*, 24522, 13 Eylül 2001.
- GÜLER, Dursun (1996), *Kayseri Bölgesinde Futbol Liglerine Katılan Spor Kulüplerinin Çalışma Şartları ve Sporcu Kaynakları*, Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- GÜNAL A.Nadi, KÜÇÜKGÜNGÖR Erkan (2005), *Türk Spor Hukukunun Genel Esasları ve İlgili Mevzuat*, Yetkin Yayınları, s.24-25, Ankara.
- HİÇYILMAZ, Ergun (1995), *Türkiye’de Futbol*, Yeni Yüzyıl Kitaplığı, s.8.
- http://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye'de_futbol (Erişim Tarihi: 17.02.2009)
- HÜRKAN, Serhat (2000), *Yıkılmayan İmparatorluk Futbol*, Ümit Yayıncılık, Ankara.
- İMAMOĞLU, A.F., ÇİMEN, Z. (1999), “Türkiye’de Spor Federasyonlarında Örgütsel Değişme İhtiyacı ve Bazı Uygulamalar Üzerine Düşünceler”, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, C:4, S:2, s.59-76, Ankara.

- İNAL, Ali Niyazi (1998), *Futbol'da Eğitim ve Öğretim*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- KETEN, M. (1993), *Türkiye'de Spor*, 2.Baskı, s.40, Ankara.
- MOLLAOĞULLARI, Hacalet (1998), *Türk Spor Yönetiminde Yapısal Değişiklikler ve Güncel Sorunlar (1992-1998)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- MORPA Spor Ansiklopedisi (1997), 3 (s.7), Kültür Yayınları, İstanbul.
- OKAY, C. (2002), *The Introduction, Early Development and Historiography of Soccer in Turkey: 1890-1914*, Soccer and Society, Vol.3, No.3 (Autumn 2002), pp.1-10 PUBLISHED BY FRANK CASS, LONDON.
- ÖZELÇİ, M. Aytaç (2007), *Türk Spor Yönetiminde Kendine Özgü Bir Yapılanma: Türkiye Futbol Federasyonu*, İstanbul Kültür Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hukuk Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- ÖZMADEN, H. (1999), *Cumhuriyet Dönemi İlk Spor Teşkilatı Türkiye Idman Cemiyetleri Ittifakı (1922-1936)'nın Yapılanma Sürecinde Beden Eğitimi ve Sporun Fonksiyonlan, Fonksiyonlardaki Değişmeler ve Toplumsal Hayata Etkileri*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, M.Ü.Sağ.Bil.Enst., Beden Eğitimi ve Spor A.B.D., İstanbul.
- PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali (2002), *Türkçe Sözlük*, Doğan Kitap, Güncelleştirilmiş Dördüncü Baskı, İstanbul.
- SERARSLAN, M. Zahit (2005), *Spor Yönetimi ve Örnek Olay Analizi*, Morpa Yayınları, İstanbul, s.19.
- SOMALI, Vâlâ (1989), *Teknik Ve Taktik Yönleriyle Futbol Tarihi*, s.48, İnkılap Kitapevi, İstanbul.
- SOYER, Fikret (2004), Osmanlı Devletinde(1839-1908 Tanzimat Dönemi) Beden Eğitimi ve Spor Alanındaki Kurumsal Yapılanmalar ve Okul Programlarındaki Yeri Konusunda Bir İnceleme, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 24, Sayı 1, s.209-225, Ankara.
- SUNAY, Hakan (2009), *Spor Yönetimi*, Gazi Kitabevi, Ankara.

- SÜMER, R. (1990), *Sporda Demokrasi*, s.20-27, Şafak Matbaacılık, Ankara.
- TALİMCİLER, Ahmet (2006), “Türkiye’de Futbolun Örgütlenmesi”, *İktisat Dergisi*, Sayı: 463-468, s.11-17 Temmuz-Aralık 2006.
- TAYGA, Y. (1990), *Türk Spor Tarihine Genel Bakış*, GSGM Yayını, s.124-162-164, Ankara.
- <http://www.tff.org.tr> (Erişim Tarihi: 17.02.2009)
- <http://www.tff.org/default.aspx?pageid=293> (Erişim Tarihi: 17.02.2009)
- TFF (2006), *Dünden Bugüne T.F.F.*, s.1-5, Türkiye Futbol Federasyonu Yayınları.
- TİCİ (1935), *Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı Nizamnamesi*, Ankara.
- TSK (1936), *Türk Spor Kurumu Nizamnamesi*, Ankara.
- TUT, Barış (2006), Amatörlükten Profesyonelliğe Türkiye’de Futbol, *National Geographic*, s.133, Haziran 2006.
- TÜRK DİL KURUMU (2005), *Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, 10.baskı, Ankara, s.1556.
- TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU YAYINLARI (1992), *Türk Futbol Tarihi (1904-1991)*, 1 (s.7-18), Gül Basım Yayın A.Ş.
- TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU YAYINLARI (1992), *Türk Futbol Tarihi (1991-1996)*, 2 (s.3-11), Gül Basım Yayın A.Ş.
- TÜRK HUKUK LUGATI (1991), Üçüncü Baskı, Başbakanlık Basımevi, s.245, Ankara.
- ÜÇİŞİK, H.F. (1999), *Sporda Sorunlar Ve Çözüm Önerileri*, s.72-89, Ötüken Nesriyat, İstanbul.
- YILDIRAN, İbrahim (1997), “Tepük Futbol Mudur?”, XI. Yüzyıl Türk Spor Faaliyetlerinden ‘Tepük’ Oyununun Mahiyeti Üzerine Bir Araştırma, *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, s. 54-62, Ankara.
- 3461 Sayılı “Türkiye Futbol Federasyonu Teşkilat Ve Görevleri Hakkındaki Kanun” 7.6.1988 Tarih,19835 Sayılı R.G.

- 3524 Sayılı“Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş Ve Görevleri Hakkındaki Kanunun Bazı Hükümlerinin Değiştirilmesine Dair Kanun” 18.3.1989 Tarih, 20112 Sayılı R.G.
- 3813 Sayılı “Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş Ve Görevleri Hakkındaki Kanun” 3.7.1992 Tarih, 21273 Sayılı R.G.
- 4563 Sayılı “Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş Ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” 20.4.2000 Tarih 24026 Sayılı R.G.
- 5175 Sayılı “Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş Ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” L10.06.2004 Tarih Ve 25488 Sayılı R.G.
- 5719 Sayılı “Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş Ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, 4 Aralık 2007 Tarih Ve 26720 Sayılı R.G.

EKLER

Ek:1

GENÇLİK VE SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜNÜN TEŞKİLAT VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN

Kanun Numarası: 3289

Kabul Tarihi: 21/05/1986

Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 28/05/1986

Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı: 19120

BİRİNCİ KISIM: AMAÇ, GÖREV VE TEŞKİLAT

AMAÇ

Madde 1 - (Değişik madde: 24/01/1989 - KHK - 356/7 md.; Aynen kabul : 14/03/1991 - 3703/8 md.)

Bu Kanunun amacı, Başbakanlığa bağlı, merkezde katma bütçeli ve tüzel kişiliğe sahip Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün, taşrada ise özel bütçeli Gençlik ve Spor İl ve İlçe Müdürlüklerinin kurulmasına, teşkilat, görev ve yetkilerine ait esas ve usulleri düzenlemektir.

GÖREV

Madde 2 - Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

a) (Değişik bent: 24/01/1989 - KHK - 356/8 md.; Değiştirilerek kabul: 14/03/1991 - 3703/9 md.) Vatandaşın ve okuldışı gençlerin fizik, moral güç ve yeteneklerini sağlayan beden eğitimi, oyun, jimnastik ve Spor faaliyetlerini sevk ve idare etmek; gençliğin boş zamanının değerlendirilmesine ilişkin hizmetleri yürütmek, bilgi ve beceri kursları düzenlemek, gençlerin kötü alışkanlıklardan korunması için gerekli tedbirleri almak,

b) Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı bütün öğretim kurumlarının; yurt içi ve yurt dışı spor faaliyetlerini programlamak, beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin esaslarını tespit etmek, yürütmek, bu faaliyetlere ait araç, gereç ve benzeri ihtiyaçları sağlamak,

c) (Değişik bent: 24/01/1989 - KHK - 356/8 md.; Değiştirilerek kabul: 14/03/1991 - 3703/9 md.) Okuldışı izcilik ve spor faaliyetleri ile gençlik faaliyetlerini programlamak, düzenlemek, yönetmek ve gelişmesini sağlamak; spor idarecisi, antrenör, monitör, spor elemanları ve hakemleri yetiştirmek, eğitmek, sayılarını artırmak, eğitim merkezleri kurmak,

d) (Değişik bent: 24/01/1989 - KHK - 356/8 md.; Aynen kabul: 14/03/1991 - 3703/9 md.) Sporcu ve Spor kulüpleri ile gençlik derneklerinin tescil, vize, aktarma işlemlerini yapmak,

e) Spor federasyonlarının kurulması ve spor dallarını belirlemek için gerekli usul ve esasları tayin ve tespit etmek,

f) (Değişik bent: 24/01/1989 - KHK - 356/8 md.; Aynen kabul : 14/03/1991 - 3703/9 md.) Beden eğitimi, gençlik ve spor faaliyetleri için gerekli olan gençlik merkezleri, hotelleri, kampları ile; saha, tesis ve malzemeleri yapmak, yaptırmak, işletmek ve bu tesisleri vatandaşın istifadesine sunmak,

g) Sporcu sağlığı ile ilgili tedbirleri almak, sporcu sağlık merkezleri açmak, açtırmak, işletmek, işletilmesine yardımcı olmak, sporcuların sigortalı olması işlemlerini yapmak ve yaptırmak,

h) Spor müsabakalarında milletlerarası kuralların ve her türlü talimatın uygulanmasını sağlamak,

- i) (Değişik bent: 22/02/2007-5583 S.K./7.mad) Futbol ve diğer spor müsabakaları üzerine sabit ihtimalli ve müşterek bahisler ile şans oyunlarını düzenlemek, düzenlemek ve yönetmek,
- j) Beden eğitimi ve spor alanında teknik bilgi ve spora ilgiyi artıracak yayınlar yapmak, faaliyetlerde bulunmak,
- k) Gençliğin boş zamanlarının değerlendirilmesi hususunda diğer kuruluşlarla işbirliği yapmak,
- l) Milletlararası spor temas ve münasebetlerinde resmi merci görevi yapmak,
- m) Bu Kanuna göre tescili yapılmış bulunan spor klüp ve kuruluşları ile spor amacını taşıyan teşekkül, sporcu ve spor elemanlarını denetlemek,
- n) Başarılı sporculara ve çalıştıracılarına ayni ve nakdi yardım yapmak ve yapılmasını sağlamak, ödüllendirmek,
- o) (Ek bend: 01/07/2005-5378 S.K./33.mad) *1* Özürlü bireylerin spor yapabilmelerini sağlamak ve yaygınlaştırmak üzere; spor tesislerinin özürlülerin kullanımına da uygun olmasını sağlamak, spor eğitim programları ve destekleyici teknolojiler geliştirmek, gerekli malzemeyi sağlamak, konu ile ilgili bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları ile yayınlar yapmak, spor adamları yetiştirmek, özürlü bireylerin spor yapabilmesi konusunda ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği yapmak,
- p) İlgili mevzuat ve Bakanlıkça, verilen benzeri görevleri yapmak.

TEŞKİLAT

Madde 3 - Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü Merkez ve Taşra Teşkilatından meydana gelir.

İKİNCİ KISIM: GENEL MÜDÜRLÜK MERKEZ TEŞKİLATI

MERKEZ TEŞKİLATI

Madde 4 - (Değişik madde: 14/03/1991 - 3703/10 md.)

Genel Müdürlük, Merkez Teşkilatı Ana Hizmet Birimleri, Danışma ve Denetim Birimleri, Yardımcı Birimler ve Bağlı Birimlerden meydana gelir.

Ana Hizmet Birimleri :

- a) Spor Federasyonları Başkanlıkları
- b) Tesisler Dairesi Başkanlığı
- c) Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı
- d) Spor Eğitimi Dairesi Başkanlığı
- e) Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanlığı
- f) Spor Kuruluşları Dairesi Başkanlığı
- g) Spor Faaliyetleri Dairesi Başkanlığı

Danışma ve Denetim Birimleri :

- a) Teftiş Kurulu Başkanlığı
- b) Hukuk Müşavirliği
- c) (Mülga bend: 22/12/2005-5436 S.K./17. mad)
- d) Spor Kontrolörleri Kurul Başkanlığı

Yardımcı Birimler

- a) Personel ve Eğitim Dairesi Başkanlığı
- b) İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı
- c) Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı
- d) Savunma Uzmanlığı

Bağlı Birimler :

Spor Toto Teşkilat Başkanlığı *

Genel Müdürlük Teşkilatı Ek - 1 sayılı cetvelde gösterilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM: GENEL MÜDÜRLÜK

GENEL MÜDÜR

Madde 5 - Genel Müdür, kuruluşun en üst amiridir. Genel Müdürlük hizmetlerinin mevzuata, milli güvenlik siyasetine, kalkınma planlarına, yıllık programlara uygun olarak yürütülmesini ve Genel Müdürlüğün faaliyet alanına giren konularda diğer kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği ve koordinasyonu sağlamakla görevlidir. Genel Müdür, Merkez ve taşra teşkilatının faaliyetlerini, işlemlerini ve hesaplarını denetlemekle görevli ve yetkilidir. Ayrıca, bu Kanuna göre tescili yapılmış bulunan spor kulüp ve kuruluşları ile spor amacı taşıyan teşekkülleri de denetler.

Genel Müdüre karşı sorumlu olmak üzere 4 genel müdür yardımcısı görevlendirilir.

Genel Müdür yardımcıları, Genel Müdür tarafından kendilerine verilecek iş ve hizmetleri, mevzuat hükümlerine uygun olarak Genel Müdür adına düzenleme ve yürütmekle görevlidir.

İKİNCİ BÖLÜM: TAŞRA TEŞKİLATI

TAŞRA TEŞKİLATI

Madde 6 - İllerde, beden terbiyesi ve spor il müdürlüğü, ilçelerde beden terbiyesi ve spor ilçe müdürlüğü kurulur. İllerde vali, ilçelerde kaymakam beden terbiyesi ve spor başkanıdır. Bu teşkilatın hizmetleri illerde il müdürü, ilçelerde ilçe müdürü tarafından yürütülür. Hizmetlerin yürütülmesinden dolayı il müdürü valiye, ilçe müdürü kaymakama karşı birinci derecede sorumludurlar. İl teşkilatının bütçesi özel bütçedir. İl bütçesinden ilçelere il danışma kurulunun teklifi ve valinin onayı ile ödenek tahsis edilir.

SPOR DALLARI TEMSİLCİLERİ

Madde 7 - İllerde, beden terbiyesi ve spor işleriyle meşgul olmak üzere, valilerin sorumluluğu altında, o ilde uygulanmakta olan spor dallarının ilgili federasyonları ile uyumlu çalışabilme ve bu federasyonların taşra bağlantılarını sağlayabilme amacıyla fahri birer spor dalı temsilcisi bulunur.

ÜÇÜNCÜ KISIM: ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

SÜREKLİ KURULLAR

Madde 8 - (Değişik madde: 24/01/1989 - KHK - 356/10 md.; Değiştirilerek kabul: 14/03/1991 - 3703/11 md.)

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün sürekli kurulları şunlardır :

- a) Gençlik ve Spor Şuraları
- b) Merkez Danışma Kurulu
- c) Merkez Ceza Kurulu
- d) Genel Müdürlük Ceza Kurulu

e) İl Ceza Kurulu

Danışma Organı niteliğindeki gençlik ve spor şuraları, gençlik ve spor hizmetleri ile ilgili faaliyetler konusunda olmak ve dört yılda bir toplanmak üzere Başbakanlıkça ayrı ayrı düzenlenir.

Şuraların teşekkülü, çalışma esas ve usulleri yönetmelikle teşkil edilir.

(Mülga fıkra: 07/06/2007-5674 S.K./1.mad)

Merkez Ceza Kurulu, Genel Müdürlük Ceza Kurulunun kanunda belirtilmeyen üyeleri ile İl Ceza Kurulunun Başkan ve üyelerinin atanması ve bu kurulların kuruluş, görev, yetki ve sorumlulukları yönetmelikle belirlenir.

(Ek fıkra: 07/06/2007-5674 S.K./1.mad) Ülkemizde yapılacak uluslararası gençlik ve spor organizasyonlarının hazırlığı, düzenlenmesi, yürütülmesi ve sonuçlandırılmasıyla ilgili iş ve işlemlerin belirlenmesi, planlanması, koordine ve takip edilmesi ile görevli hazırlık ve düzenleme kurulları oluşturulabilir. Hazırlık ve düzenleme kurulları spordan sorumlu Bakanın başkanlığında, Gençlik ve Spor Genel Müdürü, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Başkanı ile spor organizasyonunun yapılacağı ilin; valisi, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun uygulandığı yerlerde büyükşehir belediye başkanı, diğer yerlerde belediye başkanı ve ilde bulunan üniversitelerin rektörlerinin kendi aralarından belirleyecekleri bir temsilciden teşekkül eder. Organizasyon birden fazla ilde gerçekleştirilecekse bu illerin valileri, belediye başkanları ve ilde bulunan üniversitelerin rektörlerinin kendi aralarından belirleyecekleri temsilci de kurula üye olabilir.

(Ek fıkra: 07/06/2007-5674 S.K./1.mad) Düzenlenecek organizasyonun özelliğine göre, spordan sorumlu Bakan tarafından kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri ile özerk spor federasyonlarının temsilcileri hazırlık ve düzenleme kurulu toplantılarına davet edilebilir. Hazırlık ve düzenleme kurulları ihtiyaç duyulan organizasyonlarda alt çalışma grupları ve komisyonlar oluşturabilir.

(Ek fıkra: 07/06/2007-5674 S.K./1.mad) Hazırlık ve düzenleme kurullarının sekreteryası Genel Müdürlükçe yürütülür. Kurul kararlarının takibinden ve koordinasyondan sorumlu olmak üzere spordan sorumlu Bakan tarafından bir genel koordinatör görevlendirilebilir. Uluslararası gençlik ve spor organizasyonlarında, ilgili organizasyonun süresini aşmamak kaydıyla özel hukuk hükümlerine göre yerli ve yabancı, tam zamanlı veya yarı zamanlı personel çalıştırılabilir. Her bir organizasyonda görev alacak genel koordinatör ve personele ödenecek ücret ile çalıştırılabilecek personel sayısının üst sınırı Bakanlar Kurulunca belirlenir. Genel koordinatörlere ödenecek ücret, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) fıkrası kapsamındaki sözleşmeli personel tavan ücretinin beş katını, diğer çalışanlara ödenecek ücret anılan tavan ücretinin iki katını aşamaz.

(Ek fıkra: 07/06/2007-5674 S.K./1.mad) Hazırlık ve düzenleme kurullarının görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usûl ve esasları Genel Müdürlükçe hazırlanarak yürürlüğe konulan yönetmelik ile düzenlenir.

(Ek fıkra: 07/06/2007-5674 S.K./1.mad) Ülkemizde yapılacak uluslararası gençlik ve spor organizasyonlarının giderlerinde kullanılmak üzere Genel Müdürlük nezdinde özel hesap oluşturulur. Özel hesabın gelirleri; bu amaçla bütçeden ayrılacak ödenek, oyunların düzenlenmesi ile ilgili naklen yayın, reklam ve sponsorluk gelirleri ile bağış ve yardımlardan meydana gelir. Özel hesapta toplanan paraların harcanması, nemalandırılması ve buna ilişkin diğer usûl ve esaslar Genel Müdürlükçe hazırlanarak yürürlüğe konulan yönetmelik ile düzenlenir.

MERKEZ DANIŞMA KURULUNUN TEŞKİLİ

Madde 9 - Merkez Danışma Kurulu, Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürünün Başkanlığında; ülkede spor bilgisi ve ihtisası ile tanınmış olanlar arasından Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı tarafından seçilecek 3 kişi ile Milli Savunma, İçişleri, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıkları, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, Türkiye Spor Yazarları Derneği, Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu'nun kendi mensupları arasından belirleyecekleri birer temsilci ve üniversitelerin sporla ilgili birimlerinin en üst yetkililerinin kendi aralarından seçecekleri bir temsilciden teşekkül eder.

MERKEZ DANIŞMA KURULUNUN GÖREVLERİ

Madde 10 - Merkez Danışma Kurulunun görevleri şunlardır :

- a) Genel Müdürlükçe hazırlanan bütçe ile federasyonlar tarafından hazırlanan plan ve programları tetkik etmek,
- b) Genel Müdürlükçe hazırlanan yıllık çalışma programını tetkik ve tasdik etmek,
- c) Teşkilatı ilgilendiren yönetmelikleri hazırlamak,
- d) Federasyonların kurulması ve meşgul olacakları spor dalları hakkında görüş bildirmek,
- e) Spor saha, tesis ve malzemeleri ile ilgili konularda temel prensipleri tespit etmek,
- f) Genel Müdürlükçe kendisine havale edilen diğer işler hakkında görüş bildirmek,
- g) Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü merkez ve taşra personeli ile sporcuların sosyal güvenliğini düzenleyici tedbirler konusunda ilgili yönetmelikleri düzenleyerek görüş bildirmek. (b) ve (c) bentlerinde yazılı işler hakkında Merkez Danışma Kurulunun vereceği karar kesindir. Ancak, bu kararlar Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı tarafından fesih veya tadil olunabilir.

VERİLECEK CEZALAR

Madde 11 - Beden terbiyesi ve spor çalışmalarında spor teşekkül ve kişilerince, disiplin ve sportmenliğe aykırı fiiller ve bunlara uygulanacak müeyyideler, kanunlara ve milletlerarası teamüllere uygun olarak yapılacak ceza yönetmeliği ile tespit edilir. Söz konusu fiillerin para cezası ile müeyyidelenendirilmesi mümkündür. Hangi cezaların paraya çevrileceği ceza yönetmeliğinde belirtilir. Uygulanacak para cezası on milyon lirayı geçemez. Bu miktarı üç katına kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

ATAMA

Madde 12 - Atamalar 23/04/1981 gün ve 2451 sayılı Kanuna göre yapılır. Bu Kanun dışında kalan 1 - 4 derece kadrolara Bakan, diğer bütün görevlere ise Genel Müdür tarafından atama yapılır. Ancak Bakan ve Genel Müdür bu yetkisini gerekli gördüğü alt kademelere devredebilir.

BÜTÇE VE MALİ HÜKÜMLER

Madde 13 - (Değişik madde: 30/05/1991 - 3751/1 md.)

Genel Müdürlük merkez teşkilatı katma, taşra teşkilatı ise özel bütçelidir. Merkez teşkilatı Sayıştay'ın denetimine tabi olup, merkez ve taşra teşkilatı Devlet İhale ve Muhasebe Umumiye kanunlarına tabi değildir.

Özel Bütçeler bu Kanununun 14 üncü maddesindeki esaslar ve Genel Müdürlük direktifleriyle illerin ihtiyaçları gözönünde tutularak il müdürlüklerince valiler tarafından Ekim ayı başında Genel Müdürlüğe gönderilir. Bu bütçeler Genel Müdürlükçe incelendikten sonra Genel Müdürün onayı ile yürürlüğe girer, bölüm maddeleri arasında yapılacak aktarmalar valinin onayı ile, bölümler arasında yapılacak aktarma ise Genel Müdürün onayı ile yapılır.

GENEL MÜDÜRLÜĞÜN GELİRLERİ

Madde 14 - Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğünün gelirleri şunlardır;

- a) Spor - Toto ve Spor - Loto'dan alınacak hisseler,
- b) Genel bütçeden ayrılacak ödenek,
- c) Spor müsabakalarından alınacak hisse,
- d) Milli ve temsili müsabakaların gelirleri,
- e) Her türlü reklam gelirleri ile Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumundan naklen yayın hakkı geliri,

- f) Her türlü işletme gelirleri ile kiralar,
- g) Muhtelif fonlardan verilecek hisseler,
- h) Matbaa, yayın ve basılı evrak gelirleri,
- i) Her türlü bağışlar,
- j) İtiraz ve ceza gelirleri,
- k) Kayıt, tescil ücretleri ile aidatlar,
- l) (Mülga bend :07/12/2004 - 5272 S.K./86.mad) *1*
- m) Gayrimenkul satışlarından elde edilen gelirler,
- n) Diğer gelirler.

(Mülga fıkra :07/12/2004 - 5272 S.K./86.mad) *1*

(Mülga fıkra :07/12/2004 - 5272 S.K./86.mad) *1*

Ayrıca, Genel Müdürlük, gelirlerinden her yıl belirlenecek belli bir oranı, il bütçelerine yardım olarak iller emrine gönderir. İl bütçeleri, bu esaslar gözönünde bulundurularak düzenlenir. İl bütçelerinin ita amiri validir.

FEDERASYONLAR FONU

Madde 15 - (Mülga madde: 21/02/2001 - 4629 S.K./1. md.)

MÜSABAKA HASILATLARI

Madde 16 - Müsabakalardan elde edilecek brüt hasıllattan gerekli masraflar çıktıktan sonra geriye kalan miktar; (...), müsabakanın yapıldığı Beden Terbiyesi ve spor il müdürlüklerine ve müsabaka yapan kulüplere dağıtılır. Bu konudaki uygulama, usul ve esaslar bir yönetmelikle belirtilir.

MUAFİYET

Madde 17 - Bu Kanuna göre yapılacak spor müsabaka ve gösterilerinden elde edilecek gelirler Katma Değer Vergisi hariç her türlü vergi, resim ve harçtan muafır.

FEDERASYON TEŞKİLİ VE PROFESYONEL DALLARIN TESPİTİ

Madde 18 - Bir veya daha fazla spor dalı, teknik ve idari bakımdan birer federasyona bağlanır. Amatör federasyonların adedi ile profesyonel dallar, Merkez Danışma Kurulunun da görüşünü almak suretiyle Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürünün teklifi üzerine Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı tarafından tespit olunur.

Amatör ve profesyonel futbol faaliyetleri Türkiye Futbol Federasyonuna bağlı iki ayrı kurul tarafından yürütülür.

FEDERASYON BAŞKANLARININ SEÇİMİ VE KURULLARININ TEŞKİLİ

Madde 19 - (Değişik madde: 14/03/1991 - 3703/13 md.)

Federasyon başkanları seçimle göreve gelirler ve bu görev fahridir.

Federasyon başkanlarının seçimi, kurullarının teşkili, çalışmaları, görev, yetki ve sorumlulukları ile kurullarını atamaya ilişkin hükümler çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

SPOR KULÜPLERİ

Madde 20 - Spor kulüpleri, Dernekler Kanununa göre teşekkül eder ve tescil ile Beden Terbiyesi ve Spor Teşkilatına dahil olurlar.

Beden Terbiyesi ve Spor Teşkilatınca tescil edilmemiş kulüpler, federasyonlar tarafından tertiplenen veya bunların denetimi altında yapılan müsabakalara katılamazlar. Tescil olunmamış kulüpler adına lisans verilmez.

Spor kulüpleri faaliyet gösterdikleri dallarda antrenör tutmaya mecburdurlar.

Tescile ilişkin esas ve usuller yönetmelikle belirlenir.

KULÜPLERİN DENETİMİ

Madde 21 - Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü, kulüpleri her yönden denetler. Gerekirse hesap, defter ve işlemlerine el koyar. Dernekler Kanunu hükümleri saklıdır.

SPORCU LİSANSI

Madde 22 - Sporcuların yarışmalara katılabilmeleri için lisans almaları şarttır. Spor yapmaya ve müsabakalara katılmaya elverişliliği sağlık raporu ile tevsik edilmeyenlere lisans verilmez.

Gerçek şahıslar, bir kulüp adına veya ferdi olarak lisans alabilir.

SPORCULARIN SİGORTALANMASI

Madde 23 - (Değişik madde: 14/03/1991 - 3703/14 md.)

Milli takımlara seçilen sporcular ile bu takımların teknik kadrolarında yer alanlar, müsabaka öncesi yapılan kamp çalışmalarının başlangıcından, müsabaka sonrası ikametgahına ulaşmaya kadar, Milli Takım listesinde yer alan diğer görevliler ise müsabakaya gidiş tarihlerinden, ikametgahlarına varış tarihine kadar geçen süre içerisinde her türlü kaza, hastalık ve sakatlanmalara karşı özel sigorta sistemine göre Genel Müdürlükçe sigortalanır.

Sigortalanma esas ve usulleri yönetmelikle düzenlenir.

PROFESYONEL SPOR

Madde 24 - Profesyonel dallar, Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürünün, Merkez Danışma Kurulunun da görüşünü almak suretiyle yapacağı teklif üzerine, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı tarafından tespit olunur.

Profesyonel spor dallarının teşkili, ilgili federasyonları ile bağlantıları, idaresi tüzükle düzenlenir.

Spor kulüpleri, profesyonel takımlarını, Türk Ticaret Kanununun hükümlerine göre kuracakları veya kurulmuş olan şirketlere devredebilirler veya profesyonel futbol takımlarını kiraya verebilirler.

KULÜPLERE YARDIM

Madde 25 - Bu Kanun hükümlerine göre tescil olan kulüplerin amatör faaliyetleri için Genel Müdürlük ayni ve nakdi yardımda bulunabilir.

TESİS YAPMA MÜKELLEFİYETİ

Madde 26 - Memur ve işçi sayısı 500'den fazla olan kuruluşlar ve fabrikalar, öncelikle kendi personeline beden eğitimi ve spor yaptırmak için ilgili yönetmeliğinde belirtilecek esaslara göre spor tesisleri yapmaya ve antrenör tutmaya mecburdurlar. Yönetmeliğinde belirtilen süre içerisinde gerekli spor tesislerini inşa etmeyen ve antrenör tutmayan fabrika ve kuruluşlar, sürenin bitiminde ve müteakip her yıl, tebliğ tarihinde çalıştırdıkları her işçi ve memur için, o tarihte yürürlükte bulunan brüt asgari ücretin üçte biri tutarındaki bir cezayı en geç bir ay içinde ödemek zorundadırlar. Bu süre içinde ödenmeyen cezalar, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil olunur. Tahsil olunan bu paralar her ay veya üç ayda bir Türk Sporunu Teşvik Fonuna intikal ettirilir.

Belediyeler, şehir planlarını hazırlarken, spor tesislerine tahsis edecekleri yerlerin tespitinde, il veya ilçe danışma kurulu ile Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğünün görüş ve teklifini esas alırlar.

Nazım imar planlarında, Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğünün muvafakatı olmaksızın, spor tesisleri ile ilgili kısımları üzerinde değişiklik yapılamaz.

Toplu konutlar, organize sanayi bölgeleri, küçük sanayi siteleri, eğitim kurumları ile fabrika projelerine spor alanı ve tesisi konulması zorunludur.

SPORCULARA DEVLET NAKİL VASITALARINDA YAPILACAK TENZİLAT

Madde 27 - Buldukları merkezin beden terbiyesi ve spor il müdürlüklerinin belgesini taşıyan ve en az beş kişilik bir grup halinde spor hareketlerine veya müsabakalarına katılmak üzere yurt içine ve yurt dışına seyahat eden sporculara, Devlet nakil vasıtalarında, yürürlükteki tarifeler üzerinden yüzde elli tenzilatlı ücret tarifesi uygulanır.

ÖZEL SALON AÇILMASI

Madde 28 - Özel teşebbüs tarafından beden eğitimi ve spor çalışmaları yapmak amacıyla açılacak okul, eğitim merkezi ile sitesi, salon ve benzeri tesis ve kuruluşlar, valinin müsaadesine ve kontrolüne tabidir.

SPORCULARIN VE SPOR YÖNETİCİLERİNİN İZİNLİ SAYILMALARI

Madde 29 - Milletlerarası seviyede yurt içi ve yurt dışı spor müsabakaları ve bunların hazırlık çalışmalarına katılacak sporcu, hakem, antrenör, monitör, yöneticiler ve bu amaçla görevlendirilecek diğer görevliler, bağlı oldukları kurumlarınca organizasyonun devamı süresince izni sayılırlar. Bunların özlük hakları kurumlarınca saklı tutulur. Öğrencilerin bu süreleri devamsızlık süresinin hesabında dikkate alınmaz.

SÖZLEŞMELİ PERSONEL

Madde 30 - Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü, lüzumu kadar yerli - yabancı spor uzmanı ve antrenörü, Devlet Memurları Kanunu ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın sözleşmeli olarak çalıştırabilir. Kimlerin spor uzmanı ve antrenör olarak sözleşmeli çalıştırılabileceği yönetmelikle tespit olunur.

(Ek fıkra: 25/08/2000 - KHK - 608/1 md.; Değiştirilerek kabul: 12/04/2001 - 4644/1 md.) Olimpiyat şampiyonluğu veya olimpik spor dallarından birinde büyükler kategorisinde birden fazla Dünya şampiyonluğu kazanan 30 yaşını doldurmuş sporcular, spordan sorumlu Bakanın teklifi Başbakanın onayı ile spor müşaviri olarak atanabilir. Spor müşavirleri aylık ve özlük hakları bakımından Bakanlık müşavirleri hakkında uygulanan hükümlere tabidir. Spor müşavirleri 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer kanunların hükümlerine bağlı kalınsızın spordan sorumlu Bakanın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenlenir.

FAHRİ GÖREV

Madde 31 - (Değişik madde: 24/01/1989 - KHK-356/11 md.; Değiştirilerek kabul: 14/03/1991 - 3703/15 md.)

Kamu personeli, Devlet Memurları Kanununda belirtilen istihdam şekillerinden birinde istihdam edilip edilmediğine bakılmaksızın, gençlik ve spor hizmetlerinde fahri olarak çalıştırılabilir.

Üniversite öğretim üyeleri ile tabipler ve diğer sağlık personeli kurul, komisyon ve organizasyonlarda görev alabilirler.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü teşkilatında fahri olarak teknik ve idari görev alınabilir. Fahri göreve, illerdeki atamalar vali tarafından, merkez teşkilatındaki atamalar ise Genel Müdürün teklifi üzerine Başbakanın onayı ile yapılır.

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN ANTRENÖRLÜK, UZMANLIK, DANIŞMANLIK YAPABİLMELERİ

Madde 32 - Beden eğitimi öğretmenleri, Beden Terbiyesi ve Spor Teşkilatında resmi mesaipleri dışında antrenörlük, uzmanlık ve danışmanlık yapabilirler. Bunlara ödenecek ücretler, her yıl Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğünce belirlenir ve il müdürlüğü bütçelerinden ödenir.

SPOR MESLEK LİSELERİ

Madde 33 - Antrenör ve spor elemanı yetiştirmek amacı ile Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığınca açılacak spor meslek liseleri bünyesinde çeşitli branşlarda sporcu eğitim merkezleri kurulabilir. Bu meslek liselerine Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğünce tesis, eleman ve spor malzemesi yardımı yapılır.

SPOR EĞİTİMİ, SAĞLIK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ:

Madde 34 - Sporcu, antrenör, monitör, spor yöneticisi, hakem yetiştirmek ve araştırmalarda bulunmak amacıyla, Spor Eğitimi, Sağlık ve Araştırma Merkezi kurulur.

SPOR KONTROLÖRLERİ

Madde 35 - Beden Terbiyesi ve Spor Teşkilatında çalışan antrenör, monitör ve benzeri spor elemanlarının çalışmalarının değerlendirilmesi ve denetlenmesi amacıyla spor kontrolörlüğü kurulur. Spor kontrolörlerinin seçimi ile bunların çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirtilir.

GENEL MÜDÜRLÜK MALLARI

Madde 36 - Genel Müdürlüğün taşınır ve taşınmaz bütün malları Devlet malı hükmündedir. Genel Müdürlüğün malları ile gelirleri ve alacakları haczedilemez.

EĞİTİM VE ÖĞRETİM KURUM VE KURULUŞLARINA TESİS İNŞAATI,İŞLETİLMESİ, ELEMAN TAHSİSİ, MALZEME YARDIMI

Madde 37 - Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü, beden eğitimi ve spor hizmetlerinin geliştirilmesi, yönlendirilmesi ve desteklenmesi amacıyla, ilgili yönetmeliğinde belirtilen esaslar dahilinde;

a) Eğitim ve öğretim kurum ve kuruluşlarının beden eğitimi ve spor için tahsis edecekleri alanlara beden eğitimi ve spor tesisleri yapar, yaptırır.

b) İnşa edilen bu tesisler ile bu kurum ve kuruluşların mevcut beden eğitimi ve spor tesislerine personel, antrenör, monitör tahsis eder, tesisleri işletir, spor araç, gereç ve malzeme yardımında bulunur.

ANLAŞMAZLIKLARIN HALLİ

Madde 38 - Bir sözleşme olsun olmasın Genel Müdürlük ile Devlet daireleri müessese ve teşekkülleri veya gerçek ve tüzelkişiler arasında çıkan ve henüz kaza mercilerine, mahkeme veya icraya intikal etmemiş bulunan uyuşmazlıkların sulh yoluyla hallinde, anlaşma veya sözleşmelerin değiştirilmesinde veya bozulmasında, maddi ve hukuki sebeplerle dava ve icra takibi açılmasında veya açılan dava ve icra takibine devam edilmesinde veya aleyhte neticelenenlerin yüksek dereceli merci ve mahkemelerce incelenmesini istemekte fayda umulmayan hallerde bunlardan vazgeçilmesinde, açılmış dava ve icra takiplerinin sulh yoluyla hallinde yarar görüldüğü takdirde tanınacak veya terkin olunacak hak ve işin ihtiva ettiği menfaatlerin:

1.000.000 liraya kadar olanları il valisinin kararı,

1.000.000 - 2.000.000 (dahil) liraya kadar olanları Genel Müdürün kararı,

2.000.000 - 10.000.000 (dahil) liraya kadar olanları Bakanın kararı, 10.000.000 liradan fazla olanları Danıştay'ın görüşü alınarak müşterek karar ile halledilir.

Yukarıda belirtilen parasal sınırlar her yıl bütçe kanunları ile tespit edilir.

Mevzuu kalmayan veya yanlışlıkla açıldığı anlaşılan veya Genel Müdürlüğe ait hak ve menfaati muhtevi bulunmayan davalarla icra takipleri, miktar veya değeri yukarıda belirtilen parasal sınırlara tabi olarak iptal edilir. Dava ve icra kayıtları terkin olunur.

Dava ve icra takiplerinde aleyhte verilen kararlara karşı yüksek dereceli merci ve mahkemelere başvurmadan vazgeçilmesi ile idarece müdahale olunan ceza davalarında, suçun sabit olmaması, failinin tutulan şahıs olmadığına sübut bulması sebebiyle verilen beraat ve takipsizlik kararları hakkında da yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.

Tashihi karar veya iadeyi muhakeme veya 29/06/1938 tarihli ve 3533 sayılı Kanuna göre hakemlerce verilmiş olan kararlara karşı itiraz yoluna gidilip gidilmemesinin takdiri davayı takip eden daire amirine veya avukata aittir.

Zamanaşımı ve hak düşürücü sürenin geçmesini önleyecek tedbirleri ilgililer almakla mükelleftir. Yukarıdaki fıkralar hükümlerine uygun bir karar alınmış olmadıkça, dava ve icra takiplerinin açılması ve tamamen veya kısmen aleyhe sonuçlanan davalarla icra takiplerinde, yüksek dereceli mercilerde incelenmesi mümkün olanlar hakkında kanun yollarına gidilmesi mecburidir. Bu mecburiyeti yerine getirmemek suretiyle hukuki veya maddi sebeplerle bozulması mümkün bir hükmün kesinleşmesine ve bir hakkın kaybolmasına sebep olan avukatlarla, daire amirleri hakkında kanuni takibat yapılmakla beraber, meydana gelen zarar kendilerine tazmin ettirilir.

Genel Müdürlük hukuk müşavirleri ile merkez ve taşrada görevli Genel Müdürlük avukatları ve hukuk müşavirliği memurları, mahkemelerde ve icra dairelerinde takdir edilen vekalet ücretinden 02/02/1929 tarih ve 1389 sayılı Devlet Davalarını İntaç Eden Avukat Vesaireye Verilecek Ücreti Vekalet Hakkında Kanun hükümlerine göre faydalanırlar.

UYGULANACAK HÜKÜMLER

Madde 39 - Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 27/09/1984 tarihli ve 3046 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN HÜKÜMLER

Madde 40 - 29/06/1938 tarihli ve 3530 sayılı, 30/05/1941 tarihli ve 4047 sayılı, 07/06/1948 tarihli ve 5214 sayılı, 06/05/1960 tarihli ve 7474 sayılı kanunlar ile diğer kanunların bu Kanuna aykırı hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

İNTİKAL HÜKÜMLERİ

Madde 41 - Bu Kanun yürürlüğe girmeden önce Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün sahip bulunduğu menkul ve gayrimenkul mal ve haklar ile alacak ve borçları ve muhtelif mevzuatla bu Genel Müdürlüğe verilen görev, yetki, sorumluluk, hak ve muafiyetler Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğüne ve Genel Müdürüne ayrıca Futbol Federasyonu profesyonel futbol hizmetleri (fon) bütçesinde bulunan nakit mevcudu ile alacak ve borçları da; futbol hizmetlerinde kullanılması kaydıyla, bu Kanunla kurulan Federasyonlar Fonuna intikal eder.

KAMU GÖREVLİSİ SAYILMA

Ek Madde 1 - (Ek madde: 24/01/1989 - KHK - 356/12 md.; Aynen kabul: 14/03/1991-3703/16 md.)

Kamu hizmeti olarak yapılan gençlik ve spor organizasyonlarında görevlendirilen geçici görevliler, o organizasyonla ilgili görevlerini fiili olarak yürüttükleri süre içinde veya bu görevi ile ilgili ilişkileri sırasında kamu görevlisi sayılır. Ceza kanunlarının uygulanması bakımından, bunların işledikleri suçlarla, bunlara karşı işlenen suçlarda Devlet memurlarına ilişkin hükümler uygulanır.

SPORCU SAĞLIĞI

Ek Madde 2 - (Ek madde: 24/01/1989 - KHK - 356/12 md.; Aynen kabul: 14/03/1991-3703/16 md.)

Gençlik ve spor faaliyetlerine katılanların belirli sağlık hizmetlerinin teminine ilişkin görevler Sağlık Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik bakanlıklarıyla işbirliği yapılmak suretiyle düzenlenecek esaslar dahilinde yürütülür.

ÖDÜL VE SPONSORLUK

Ek Madde 3 - (Ek madde: 24/01/1989 - KHK - 356/12 md.; Aynen kabul: 14/03/1991-3703/16 md.; Değişik madde: 25/08/2000 - KHK/608 md:2; Değiştirilerek kabul: 21/04/2001 - 4644/2 md.)

Ulusal ve uluslararası yarışmalarda üstün başarı göstermiş sporcular ve kulüpler ile bu başarıya emeği geçen kişi, kurum ve kuruluşlara (futbol branşı dahil) aynı ve/veya nakdi ödül verilir. Bu ödüller Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bütçesinde bu amaçla kullanılmak üzere açılacak tertiplerden karşılanır. Bu gelirin yeterli olmaması durumunda eksik kalan miktar 24.3.1988 tarihli ve 3418 sayılı Kanunda öngörülen gelirlerden karşılanır.

Verilecek ödüllerin miktarı, kimlere verileceğine ilişkin usul ve esaslar, spordan sorumlu Bakanın teklifi ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine, Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenlenir.

(Değişik fıkra:04/03/2004 - 5105/1.mad) Ulusal veya uluslararası gençlik ve spor hizmet ve faaliyetlerini desteklemek amacıyla gerçek ve tüzel kişiler;

- a) Genel Müdürlüğün yıllık faaliyet programında yer alan ulusal ve uluslararası gençlik ve spor organizasyonları,
- b) Sporcuların transfer bedelleri hariç olmak üzere spor kulüpleri ile federasyonların yıllık programlarında bulunan sporun yaygınlaştırılması ve sporcuların desteklenmesine yönelik resmî sportif faaliyetleri,
- c) Kamu kurum ve kuruluşları ve yerel yönetimler ile spor kulüplerine ait spor tesislerinden Genel Müdürlükçe uygun görülenlerin yapımı, bakımı ve onarımı,
- d) Federasyonların ve spor kulüplerinin sportif hizmet ve faaliyetlerinin yürütülebilmesi için gerekli olan spor organizasyonları ile sportif araç, gereç ve malzemelerin temini,
- e) Ferdî lisanslı sporcuların, Genel Müdürlük veya federasyonlarca ferdî olarak katılmalarına izin verilen ulusal veya uluslararası organizasyonları,
- f) Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi ile Paralimpik Komitesinin sportif faaliyetlerine ilişkin hizmetleri,

Kapsamında sponsorluk yapabilirler.

(Ek fıkra:04/03/2004 - 5105/1.mad) Ferdî veya takım sporcuları ile gençlik ve spor kulüpleri, ulusal veya uluslararası sportif faaliyetlerde; Genel Müdürlüğün belirleyeceği esaslar dahilinde reklam alabilirler.

(Ek fıkra:04/03/2004 - 5105/1.mad; Değişik fıkra: 28/04/2005 - 5340 S.K./1.mad) Sportif faaliyetlere, sporculara, spor kulüplerine, federasyonlara veya tesislere yapılacak harcamalar sponsor tarafından bizzat harcanır veya sponsorluk alanın banka hesabına yatırılır. Sponsorlara, ulusal ve uluslararası federasyonların reklam ve sponsorlukla ilgili hükümlerine aykırı olmamak şartı ile faaliyetin veya tesisin isim, reklam, tanıtım ve yayın hakları verilebilir.

(Ek fıkra:04/03/2004 - 5105/1.mad) Sponsorluk ve reklamla ilgili esas ve usuller Genel Müdürlükçe çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

ÖZEL SAHA VE TESİSLERİN AÇILMASI

Ek Madde 4 - (Ek madde: 24/01/1989 - KHK - 356/12 md.; Aynen kabul: 14/03/1991 - 3703/16 md.)

Özel hukuka tabi tüzel kişilerle gerçek kişiler, vakıf ve derneklere ait; gençlik merkezleri, gençlik tatil kampları ile benzeri diğer tesislerin yapımında, açılmasında, işletilmesinde ve denetiminde genel hükümler uygulanır ve bunlar hakkında ayrıca Başbakanlığın da izni alınır. Bu ve benzeri tesisler Genel Müdürlüğün gözetimi ve denetimine tabidir.

KAMUYA AİT SAHA VE TESİSLERİN KULLANILMASI

Ek Madde 5 - (Ek madde: 24/01/1989 - KHK - 356/12 md.; Aynen kabul: 14/03/1991 - 3703/16 md.)

Genel ve katma bütçeli idare ve kurumlar ile il özel idarelerine, belediyelere, belediyelere bağlı kurumlara ve iktisadi devlet teşekkülleri ve kamu iktisadi kuruluşlarına ait gençlik ve spor faaliyetlerinin yürütüldüğü saha ve tesislerden gençlik ve spor faaliyetlerinde ortaklaşa faydalanılır.

Birinci fıkrada sözü edilen saha ve tesislerin ortaklaşa ve çok yönlü kullanılma esas ve yönetimleri tesis sahibi kurumla Başbakanlık arasında yapılacak bir protokolle düzenlenir.

SÖZLEŞMELİ PERSONEL

Ek Madde 6 - (Ek madde: 14/03/1991 - 3703/16 md.)

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Merkez Teşkilatında; Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı, Daire Başkanı ve Federasyon Genel Sekreteri, Spor Kontrolörü ve Yardımcısı, tabip, hukuk müşaviri, avukat, mimar, mühendis, müfettiş, şube müdürü, mütercim, aşçı kadroları karşılık gösterilmek suretiyle, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın sözleşmeli personel çalıştırılabilir. Ancak, bu görevlerde çalıştırılacaklar için yükseköğretim yanında, Devlet Memurları Kanununun 68 inci maddesinde belirtilen şartlar aranır.

Bu şekilde çalıştırılacakların sözleşme usul ve esasları ile ücret miktarı ve her çeşit ödemeleri Bakanlar Kurulunca tespit edilir.

Sözleşme ile çalıştırılacak personel istekleri üzerine T.C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilir.

FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETİ

Ek Madde 7 - (Ek madde: 14/03/1991 - 3703/16 md.; Mülga madde: 05/07/1991- KHK - 433/16 md.)

KOORDİNASYON

Ek Madde 8 - (Ek madde: 14/03/1991 - 3703/16 md.)

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Yaygın ve Örgün Eğitim Kurumları arasındaki yurtiçi spor yarışmaları Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ile koordineli olarak yürütülür. Bu kurumlara ait Yurtdışı spor yarışmaları ile Milletlerarası İzcilik Faaliyetleri ise Milli Eğitim Bakanlığı ile koordineli olarak Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından yürütülür ve yurtdışında temsil edilir.

ÖZERKLİK

Ek Madde 9 - (Ek madde:04/03/2004 - 5105/2.mad)

Federasyonlara, talepte bulunmaları durumunda Merkez Danışma Kurulunun uygun görüşü, Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanın teklifi ve Başbakanın onayı ile idarî ve malî özerklik verilebilir. Federasyonun kuruluşuna ilişkin kararın, Resmî Gazetede yayımlanması ile tüzel kişilik kazanılır.

Özerk olan federasyonlar; organları genel kurulu tarafından seçimle göreve gelen, her türlü kararlarını kendi organları içerisinde alan, bütçesi genel kurul tarafından onaylanan ve ibra edilen federasyonlardır.

Özerklikte aşağıdaki kriterler göz önünde bulundurulur:

- Faal sporcu sayısı.
- Faal kulüp sayısı.
- Spor dalının ülkemiz veya dünyadaki yaygınlığı ve gelişme potansiyeli.
- Gelirlerinin giderlerini karşılayabilme yeterliliği.
- Spor dalının olimpik olup olmadığı.

f) Federasyon veya bağı kulüplerin tesis durumu.

Özerkliği onanan federasyon, hazırlayacağı ana statü ve buna bağlı talimatlara göre genel kurulunu ve yetkilendireceği diğer organlarının oluşumunu, görev ve yetkilerini belirler. Özerk federasyonlar, uluslararası federasyonların öngördüğü kurulları oluşturmak zorundadır.

Özerk federasyonların; genel kurullarının toplanması ve çalışmalarına ilişkin usul ve esaslar ile kimlerin oy kullanabileceği ve Tahkim Kurulu ile ilişkileri Genel Müdürlükçe düzenlenecek çerçeve statü ile belirlenir. Özerk federasyonlarca hazırlanacak ana statü, çerçeve statüye aykırı olamaz.

Özerk federasyonların ceza veya disiplin kurullarınca verilen kararlara karşı Genel Müdürlük bünyesinde oluşturulacak Tahkim Kuruluna itiraz edilebilir.

(Değişik fıkra: 07/06/2007-5674 S.K./2.mad) Tahkim Kurulu yedi asıl ve yedi yedek üyeden teşekkül eder. Üyelerin beşinin hukukçu, ikisinin ise spor alanında bilimsel çalışmalar yapmış veya sporda idareci, teknik adam ve benzeri görevlerde bulunmuş kariyer sahibi kişiler olmaları şarttır. Üyeler Genel Müdürün teklifi ve spordan sorumlu Bakanın onayı ile dört yıl için görevlendirilir. Hâkim ve savcılar ile bu meslekten sayılanlar hâkimlik teminatı esasları gözetilerek ve yetkili kurulların onayı alınmak suretiyle Tahkim Kurulunda görev alabilirler. Üyeler kendi aralarından bir başkan seçerler. Tahkim Kurulu tarafından verilen kararlar kesindir.

(Değişik fıkra: 07/06/2007-5674 S.K./2.mad) Tahkim Kurulu, federasyon ile kulüpler, sporcular, hakemler, teknik direktör ve antrenörler; kulüpler ile teknik direktörler, antrenörler ve sporcular; kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak ihtilaflarla, federasyonlarca verilecek kararlar ile disiplin veya ceza kurulu kararlarını, ilgililerin itirazı üzerine inceleyerek sonuçlandırır. Tahkim Kurulu; itiraz üzerine Genel Müdürlük ile federasyonlar ve federasyonların birbirleri arasında çıkacak ihtilafları inceleyerek sonuçlandırır.

(Ek fıkra: 07/06/2007-5674 S.K./2.mad) Tahkim Kurulu; özerk federasyon başkanı ile yönetim kurulu üyelerinin spor ahlakına ve disiplinine aykırı davranışları nedeniyle yapılan başvuruları inceleyerek karar verir.

(Ek fıkra: 07/06/2007-5674 S.K./2.mad) Tahkim Kurulu, ihtiyaç duyduğu konularda ihtisas birimleri oluşturabilir.

(Ek fıkra: 07/06/2007-5674 S.K./2.mad) Tahkim Kurulu üyelerine bir ayda iki toplantıyı geçmemek üzere, görev yapılan her gün için uhdesinde kamu görevi bulunanlar bakımından (2000), bulunmayanlar bakımından (3000) gösterge rakamının Devlet memuruna uygulanan aylık katsayıyla çarpımı sonucunda bulunulacak miktarı geçmemek üzere huzur ücreti ödenir. Bir ayda görev yapılan gün sayısı ikiyi aşması halinde aşan günler için huzur ücreti ödenmez.

(Ek fıkra: 07/06/2007-5674 S.K./2.mad) Tahkim Kurulunun görev, yetki ve sorumlulukları, çalışma usûl ve esasları ile üyelere verilecek huzur ücretinin miktarı Genel Müdürlükçe hazırlanan yönetmelikle belirlenir.

(Değişik fıkra: 28/04/2005 - 5340 S.K./2.mad) Özerk federasyonların bütçesi; katılım payı, tescil, vize, transfer, itiraz, ceza, yayın, sponsorluk, reklam, yardım, bağış ve benzeri gelirlerden oluşur. Genel Müdürlük olimpik branşlarda; federasyonun bir önceki yıl gerçekleşen gelirlerinin % 75'i kadar, olimpik olmayan federasyonlara ise; % 50'si kadar yardımda bulunabilir.

Özerk federasyonların gelirleri ana statüsünde belirlenen usul ve esaslar dahilinde harcamır. Genel Müdürlük bütçesinden özerk federasyonlara, ilgili branşın alt yapısına ve eğitime ilişkin projelerinin desteklenmesi amacıyla gerektiğinde kaynak tahsis edilebilir. Özerk federasyonların tüm gelirleri her türlü vergi, resim ve harçtan muafır.

Genel Müdürlük, özerk federasyonların talebi durumunda, kendisine ait spor tesislerinin işletilmesini, menkul ve gayrimenkullerini bedelsiz olarak kırkdokuz yıla kadar federasyonun faaliyetleri için tahsis edebilir. Söz konusu spor tesisleri ile menkul ve gayrimenkullerin tahsis amacı dışında kullanılması halinde, tahsis işlemi Genel Müdürlükçe iptal edilir.

Özerk federasyonların her türlü faaliyet ve işlemleri Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanlığın denetimine tâbidir. Bu denetim sonucunda görevi başında kalmasında sakınca görülen federasyon başkanı veya yönetim kurulu üyeleri hakkında karar almak üzere, Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakan, genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırır.

Ek Madde 10 - (Ek madde: 28/04/2005 - 5340 S.K./3.mad)

Yargıtay, Danıştay ve Sayıştay Başkan ve üyeleri ile adlî ve idarî yargı hâkim ve savcıları; Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ile özerk federasyonlar tarafından organize edilen sportif faaliyetlerde, (İptal ibare: Anayasa Mah.nin 05/01/2006 tarihli ve E. 2005/55, K. 2006/4 sayılı Kararı ile.) *1*, *2* görev alabilirler.

Ek Madde 11 - (Ek madde: 28/04/2005 - 5340 S.K./3.mad)

Genel Müdürlüğün mülkiyetinde veya kullanımında bulunan spor tesisleri veya taşınmazların kullanım veya intifa hakkı; spor federasyonlarına, en az üçü olimpik olmak üzere toplam altı spor dalında faaliyet gösteren ve liglere katılan spor kulüplerine, yerel yönetimlere, kamu kurum ve kuruluşlarına protokol ile bedelsiz devredilebilir.

GEÇİCİ HÜKÜMLER

Geçici Madde 1 - Ekli 2 sayılı cetvelde gösterilen kadrolar; 13/12/1983 tarih ve 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli I sayılı cetveldeki Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğüne ilişkin bölümüne eklenmiş sayılır.

Geçici Madde 2 - Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün, kadroları ve istihdam edilen personeli, mevcut statü ve haklarıyla birlikte Beden Terbiyesi ve Spor

Genel Müdürlüğüne devredilmiştir. Mevcut personel, hiç bir işleme gerek kalmaksızın kadrolarına atanmış sayılırlar.

Geçici Madde 3 - Bu Kanun uyarınca Genel Müdürlük merkez ve taşra kuruluşlarında yapılacak düzenlemeler sebebiyle unvan ve derecesi değişen veya kaldırılan görevlilerin eski kadrolarına ait aylık, ek gösterge ve her türlü zam ve tazminat hakları yeni görevlerinde kaldıkları sürece şahıslarına bağlı olarak saklı tutulur.

Geçici Madde 4 - Bu Kanunda belirtilen kuruluşlar ve federasyonlar kuruluşlarını bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki sene içerisinde tamamlamak zorundadırlar. Bu kuruluşlar kuruluşlarını tamamlayınca ve ilgili yönetmeliklerle tüzük çıkıncaya kadar mevcut tüzük, statü ve yönetmeliklerin uygulanmasına devam olunur.

Geçici Madde 5 - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Spor - Toto Teşkilat Müdürlüğünün hesaplarında birikmiş olan kupon gelirleri ile idari masraflardan tasarruf edilmiş paralar ve bunların faiz gelirleri Türk Sporunu Teşvik Fonu'na intikal ettirilir.

Geçici Madde 6 - A) 179 sayılı Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 17 nci maddesi ile kurulan "Gençlik Beden Eğitimi ve Okul Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü"nin adı ve kadro unvanı "Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü" olarak değiştirilmiş ve 208 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 6 ncı maddesi ile 179 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye 19/A maddesi olarak eklenen "Gençlik Hizmetleri ve Faaliyetleri Dairesi Başkanlığı" ile ilgili hüküm yürürlükten kaldırılmış ve "Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü" nün görevleri aşağıda belirtilmiştir.

a) Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasa'da ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı bir gençlik yetiştirilmesine yönelik gençlik yayınları hizmetlerinde bulunmak ve diğer kurum ve kuruluşlarla gerekli koordineyi sağlamak,

b) İzciliğin gelişmesini ve faaliyetlerinin yürütülmesini sağlamak,

c) Gençlik merkezleri, hostelleri, kampları v.b. tesislerin yapılmasını, geliştirilmesini ve işletilmesini sağlamak,

- d) Yurt içi ve dışı resmi gençlik faaliyetlerinin koordinatörlük görevini yapmak,
- e) Rehberlik ve danışmanlık hizmetleri sunmak,
- f) Gençlik sorunları ile ilgili araştırmaları yapmak değerlendirmek ve yayın ve dökümantasyon hizmetlerinde bulunmak,
- g) Gençlik faaliyetlerine ait araç, gereç, mükafat ve diğer benzeri ihtiyaçları sağlamak,
- h) Gönüllü gençlik hizmetleri ile boş zamanları değerlendirme faaliyet çeşitlerini bünyesinde toplayan ve yürüten "Gençlik Birlikleri" nin programlarını düzenlemek ve desteklemek, takip ve denetim altında bulundurmak,
- i) Gençlik derneklerinin kayıt ve tescillerini tutmak denetlemek,
- j) Gençlik faaliyetlerinde görev alacak resmi ve fahri görevlilerin hizmet içi eğitimlerini sağlamak,
- k) Millî ve milletlerarası gençlik faaliyetlerinde resmi merci görevini yürütmek,
- l) Gençlerin; serbest zamanlarını sportif, sosyal ve kültürel faaliyetlerle değerlendirmelerine ilişkin hizmetleri yürütmek; ihtiyaç duydukları alanlarda bilgi ve beceri kursları düzenlemek,
- m) Gençliğin uyuşturucu madde, alkol, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan korunması için gerekli tedbirlerin alınması amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyonu sağlamak,
- n) Gençlik turizmi faaliyetlerini yerine getirmek,
- o) Bakanlıkça verilen benzeri görevleri yapmak.

B) (A) fıkrasına göre değiştirilen "Gençlik Beden Eğitimi ve Okul Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü" ile kaldırılan "Gençlik Hizmetleri ve Faaliyetleri Dairesi Başkanlığı" nın personeli mevcut statü ve haklarıyla "Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü" ne devredilmiş olup, bunlar durumlarına uygun kadrolara atanmış sayılırlar. Yapılacak düzenlemeler sebebiyle unvan ve derecesi değişen veya kaldırılan görevlilerin eski kadrolarına ait aylık, ek gösterge ve her türlü zam ve tazminat hakları yeni görevlerinde kaldıkları sürece şahıslarına bağlı olarak saklı tutulur.

Geçici Madde 7 - (Ek madde: 25/08/2000 - KHK/608 md:3; Değiştirilerek kabul: 21/04/2001 - 4644/3. md.)

Bu Kanunun yayımı tarihinden önce (mevcut mevzuat çerçevesinde aynı ve/veya nakdi ödül alan sporcular hariç) olimpiyat şampiyonluğu veya olimpik spor dallarından birinde büyükler kategorisinde dünya şampiyonluğu kazanmış olan sporculara bir defaya mahsus olmak üzere en yüksek Devlet memuru brüt aylığının (ek gösterge dahil) elli katı tutarında ödül **verilir**.

Geçici Madde 8 - (Ek madde: 25/08/2000 - KHK/608 md:3; Değiştirilerek kabul: 21/04/2001 - 4644/3. md.)

Ek 3 üncü madde hükümlerine göre verilecek ödüller, 2000 yılı içinde gençlik ve spor faaliyetlerinde başarı kazananlara ve bu başarıya katkıda bulunanlara da verilir.

Geçici madde 9 - (Ek madde: 04/03/2004 - 5105/3.mad)

Ek 9 uncu maddenin dokuzuncu fıkrasında öngörülen Genel Müdürlük bütçesinden ayrılacak pay ile ilgili oran, federasyonların özerk olduğu tarihten itibaren üç yıl sonra uygulanır. Bu tarihe kadar Genel Müdürlük her türlü desteği sağlar.

5018 SAYILI KANUN HÜKÜMLERİ

Geçici Madde 10 - (Ek madde : 01/07/2006 - 5538 S.K/10.mad)

10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun dış denetimle ilgili hükümleri dışındaki hükümleri, Gençlik ve Spor il müdürlükleri hakkında uygulanmaz.

YÜRÜRLÜK

Madde 42 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

YÜRÜTME

Madde 43 - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

EK-2

TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU KURULUŞ VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN

Kanun Numarası: 3813

Kabul Tarihi: 17/06/1992

Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 03/07/1992

Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı: 21273

16/05/2009 tarih ve 27230 S.R.G. de yayımlanan 05/05/2009 tarih ve 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş Ve Görevleri Hakkında Kanun'un 16. maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

AMAÇ

Madde 1 - (Değişik fıkra: 28/04/2005 - 5340 S.K./4.mad) Bu Kanunun amacı; her türlü futbol faaliyetlerini millî ve milletlerarası kurallara göre yürütmek, teşkilâtlandırmak, geliştirmek ve Türkiye'yi futbol konusunda yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek üzere özel hukuk hükümlerine tabi ve tüzel kişiliğe sahip, özerk Türkiye Futbol Federasyonunun kurulması, teşkilât, görev ve yetkilerine ait esas ve usulleri düzenlemektir.

Türkiye Futbol Federasyonunun merkezi Ankara'dadır. (Ek cümle: 25/05/2004 - 5175 S.K./1. md.) İdari birimlerin görev yerleri Yönetim Kurulunca belirlenir.

(Ek fıkra: 29/11/2007-5719 S.K./1.mad) Türkiye Futbol Federasyonu, Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (FIFA) ve Avrupa Futbol Federasyonları Birliğinin (UEFA) üyesidir.

FEDERASYONUN GÖREVLERİ

Madde 2 - Türkiye Futbol Federasyonunun Görevleri şunlardır:

a) Futbol faaliyetlerini yürütmek, futbolun gelişmesini ve yurt sathına yayılmasını sağlamak, bu konularda her türlü düzenlemeyi yapmak, kararlar almak ve uygulamak,

b) Millî ve milletlerarası kuralların ve her türlü talimatın uygulanmasını sağlamak ve Türkiye'yi futbol ile ilgili konularda yurt dışında temsil etmek,

c) Yurt içi ve yurt dışı futbol faaliyetleri ile millî müsabakalar için plan, program ve benzeri her türlü düzenlemeyi yapmak ve başarılı sonuç sağlanması için gerekli tedbirleri almak.

d) (Ek bent: 29/11/2007-5719 S.K./2.mad) Fair-Play kurallarına uygun olarak bağlılık, dürüstlük ve sportmenlik prensiplerini gözetmek,

e) (Ek bent: 29/11/2007-5719 S.K./2.mad) Uluslararası Futbol Birliği Kurulu (IFAB) tarafından hazırlanan oyun kurallarına ve FIFA Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan futsal oyun kurallarına uymak,

f) (Ek bent: 29/11/2007-5719 S.K./2.mad) FIFA ve UEFA'nın statüleri, talimatları ve kararlarına riayet etmek,

g) FIFA ve UEFA statülerinde belirtilen tahkim kurulları ile uluslararası Spor Tahkim Mahkemesinin (CAS) yetkisini tanımak,

h) (Ek bent: 29/11/2007-5719 S.K./2.mad) Kulüplerin, futbolcuların, hakemlerin, yöneticilerin, teknik yönetici ve antrenörlerin, masörlerin, futbolcu temsilcileri ve müsabaka organizatörleri ile diğer tüm ilgililerin Federasyon tarafından konulan düzenleme ve talimatlara uymalarını sağlamak,

ı) (Ek bent: 29/11/2007-5719 S.K./2.mad) Irkçılık ve her türlü ayrımcılıkla mücadele etmek,

i) (Ek bent: 29/11/2007-5719 S.K./2.mad) Bünyesinde futbol branşı bulunan engelliler spor federasyonlarına her türlü aynî ve nakdî yardımda bulunmak.

TEŞKİLAT

Madde 3 - Türkiye Futbol Federasyonu, merkez, yurt içi ve yurt dışı teşkilatından meydana gelir.

FEDERASYONUN MERKEZ TEŞKİLATI

Madde 4 - Federasyonun merkez teşkilatı

- a) Genel Kurul,
- b) Başkanlık,
- c) Yönetim Kurulu,
- d) Denetleme Kurulu,
- e) Tahkim Kurulu,
- f) Merkez Hakem Kurulu,
- g) (Ek bent: 29/11/2007-5719 S.K./3.mad) Uyuşmazlık Çözüm Kurulu,
- h) (Ek bent: 29/11/2007-5719 S.K./3.mad) Disiplin Kurulları,
- ı) Yan Kurullar, *
- i) İdari Birimlerden, *

meydana gelir. (Ek cümle: 29/11/2007-5719 S.K./3.mad) (g), (h) ve (ı) bentlerinde belirtilen kurulların çalışma usul ve esasları Yönetim Kurulunca çıkarılacak talimatlarla belirlenir.

GENEL KURUL

Madde 5 - (Değişik madde: 14/04/2000 - 4563/1. md. ; Değişik madde: 25/05/2004 - 5175 S.K./2. md.;Değişik madde: 29/11/2007-5719 S.K./4.mad.)

Genel Kurul, çağrı tarihinde, aşağıdaki üyelerden oluşur:

- a) Türkiye profesyonel futbol en üst ligindeki kulüplerin başkanları ile yönetim kurullarınca belirlenecek altışar temsilci.
- b) Türkiye Profesyonel Birinci Ligindeki kulüplerin başkanları ile yönetim kurullarınca belirlenecek birer temsilci.
- c) Türkiye Profesyonel İkinci Ligindeki gruplarda yer alan kulüplerin başkanları.
- d) Türkiye Profesyonel Üçüncü Liginde her gruptan ilk beş sırada olan kulüplerin başkanları.
- e) Türkiye Futbol Federasyonu Başkanlığını asaleten iki yıldan fazla yapmış olanlar.
- f) Türkiye Millî Olimpiyat Komitesi Başkanı ile Yönetim Kurulunca belirlenecek bir temsilci.
- g) FIFA ve UEFA'nın icra kurullarında fiilen en az beş yıl görev yapmış ve yapmakta olan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları.
- h) (A) Millî Takım teknik direktörlüğünü en az iki yıl yapmış olan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları.
- ı) En az yetmişbeş defa (A) Millî olmuş ve Genel Kurul tarihinden en az altı ay önce faal sporculuğu bırakmış olanlar.
- i) Profesyonel Futbolcular Derneği Başkanı.

j) Türkiye Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu Genel Başkanı ile Yönetim Kurulu tarafından belirlenecek dört temsilci.

k) Türkiye Futbol Antrenörleri Derneği Başkanı.

l) Büyükler kategorisinde olimpiyat, dünya, kıta futbol federasyonları şampiyonaları finalleri ile Avrupa şampiyonalarının en az yarı finallerinde maç yönetmiş faal olmayan hakemler.

m) Türkiye profesyonel futbol en üst liginde şampiyon olan kulüplerden her biri için ilave bir temsilci.

n) Bünyesinde futbol dalı bulunan engelliler spor federasyonlarının başkanları.

o) Türkiye Faal Futbol Hakemleri ve Gözlemcileri Derneği Genel Başkanı.

Türkiye Profesyonel Üçüncü Ligindeki gruplarda yer alan kulüplerin puan ve averajlarının eşitliği hâlinde; grup sırasının tespitinde, UEFA kriterleri de dikkate alınarak, kulüpler, Genel Kurul temsilcilerini Federasyon gözetiminde ve kendi aralarında çekecekleri kur'a ile belirler. Takımların maç sayılarında eşitsizlik bulunması hâlinde ise o gruptaki puan sıralaması dikkate alınarak hangi kulübün Genel Kurulda temsil edileceğini belirlemeye Federasyon yetkilidir.

Türkiye liglerinde statü değişiklikleri yapılması veya liglerdeki takım sayılarında azalma veya artış olması nedeniyle yeniden oluşturulacak lige dâhil takımların temsilci sayısını, Genel Kurulda temsil edilen liglerin üye sayısının yüzde onunu geçmemek ve bir defaya mahsus olmak üzere, artırmaya veya azaltmaya Federasyon yetkilidir.

Genel Kurul her yıl Haziran ayında, seçim Genel Kurulu ise dört yılda bir, futbol liglerinin tescili tarihinden itibaren en geç kırkbeş gün içinde, Yönetim Kurulunun belirleyeceği tarihte olağan olarak toplanır. Toplantının gündemi ve tarihi en az onbeş gün önceden günlük ulusal iki gazetede ilan edilir ve Federasyonca, Genel Kurul üyelerine yazılı olarak bildirilir. Genel Kurul gerektiğinde, toplam üye sayısının yüzde kırkının noter onaylı yazılı müracaatı veya Federasyon Yönetim Kurulunun kararı üzerine en geç otuz gün içinde olağanüstü toplanır. Genel Kurulun olağanüstü toplantıya çağırılması hâlinde, çağrıda bulunanlar gündeme esas olacak toplantı sebebini de bildirmek zorundadır.

Olağan ve olağanüstü toplantının yapılabilmesi için üye tam sayısının yarısından fazlasının katılımı gerekir. İlk toplantıda çoğunluk sağlanamadığı takdirde, ikinci toplantı ertesi gün üye tam sayısının üçte biri ile yapılır. İkinci toplantıda da çoğunluk sağlanamadığı takdirde, üçüncü toplantı bir hafta sonra çoğunluk aranmaksızın yapılır. Kararlar toplantıda hazır bulunan üyelerin yarısından fazlasının oyu ile alınır.

Genel Kurul toplantısı Federasyon Başkanının veya görevlendireceği Başkanvekili veya Yönetim Kurulu üyesinin konuşmasıyla açılır. Daha sonra Genel Kurul Divanı oluşturulur. Genel Kurul Divanı bir Başkan, bir Başkanvekili ile iki sekreterden oluşur. Tek adayın bulunması hâlinde seçim açık oyla, birden fazla adayın bulunması hâlinde ad okunmak suretiyle veya gizli oyla yapılır. Bu durumda oylamanın nasıl yapılacağına Genel Kurul karar verir.

Olağan veya olağanüstü toplantılarda Federasyon Başkanı, Yönetim Kurulu ve diğer kurulların seçimi yenilenebilir.

Olağanüstü toplantıda seçilen Federasyon Başkanı, Yönetim Kurulu ve diğer kurullar seçimli olağan toplantı süresine kadar görev yaparlar.

Genel Kurulda birden fazla oy hakkı bulunan üyeler, ancak bir oy kullanabilirler. Vekâleten oy kullanılamaz.

Federasyonda ücretli veya sözleşmeli statüde görev yapanlar ile huzur hakkı alanlar, Genel Kurul üyesi olamazlar; bunların üyelik haklarını kullanabilmeleri için, yapılacak ilk olağan veya olağanüstü toplantıdan en az bir yıl öncesinde görevlerinden ayrılmış olmaları gerekir.

GENEL KURULUN GÖREVLERİ

Madde 6 - Genel Kurulun görevleri şunlardır:

a) Türkiye Futbol Federasyonu faaliyet programını ve bütçesini onaylamak, gerektiğinde bütçe tadilleri yapmak için Yönetim Kuruluna yetki vermek, Yönetim Kurulunu ve Başkanı ibra etmek,

b) (Değişik bent: 25/05/2004 - 5175 S.K./3. md.;Değişik bent: 28/04/2005 - 5340 S.K./6.mad.;Değişik bent: 29/11/2007-5719 S.K./5.mad) Başkanı, Yönetim Kurulunun on dört üyesini ve Denetleme Kurulunu seçmek,

c) Ana statüyü yapmak ve değiştirmek,

d) Yönetim Kuruluna taşınmaz alımı ve satımı için yetki vermek,

e) Denetleme Kurulunca her yıl hazırlanan denetleme raporunu kabul etmek,

f) Kanunla verilen diğer görevleri yapmak.

(Ek fıkra: 28/04/2005 - 5340 S.K./6.mad) Genel Kurul delegeleri tarafından, toplantıda alınan kararlara karşı Genel Kurul tarihinden itibaren otuz gün içinde Ankara Asliye Hukuk mahkemelerinde iptal davası açılabilir. Davalar basit yargılama usulüne tabidir.

BAŞKAN VE BAŞKANVEKİLLERİ

Madde 7 - (Değişik madde: 14/04/2000 - 4563/3. md.)

(Değişik fıkra: 25/05/2004 - 5175 S.K./4. md.) Başkanın görev süresi dört yıldır. Başkanın seçimi, Genel Kurulda Yönetim Kurulunun on dört üyesinin seçiminden önce yapılır. Genel Kurulda Başkan adayı olabilmek için Genel Kurul üyelerinin beşte birinin yazılı teklifi gerekir. Başkanın yokluğunda görevlerini, Başkanın belirleyeceği başkanvekili yürütür. Başkan Genel Kurula katılan üyelerin oyçokluğu ile seçilir. (Değişik cümle: 28/04/2005 - 5340 S.K./7.mad.;Mülga cümle: 29/11/2007-5719 S.K./16.mad)

Gençlik ve spor teşkilatının yönetim kademelerinde görev alanlar, bu görevlerinden asgari bir ay önce ayrılmış olmadıkları sürece, Başkanlığa aday olamaz ve seçilemezler.

(Değişik fıkra: 28/04/2005 - 5340 S.K./7.mad) Başkanın ölümü veya istifası halinde, üç ay içinde tekrar seçim yapılması şartı ile birinci Başkanvekili, yoksa ikinci Başkanvekili, başkanvekillerinin olmaması halinde de Yönetim Kurulunun kendi üyeleri arasından belirleyeceği kişi Başkanlığa vekalet eder. Genel Kurula altı aydan az bir süre var ise yönetimdeki boşalmalar sebebi ile olağanüstü Genel Kurula gidilemez.

BAŞKANIN GÖREVLERİ

Madde 8 - Başkanın görevleri şunlardır:

a) Federasyonu temsil etmek,

b) Federasyonun faaliyetlerini bu Kanun, ana statü ve diğer mevzuata göre yürütmek,

c) Yönetim Kuruluna başkanlık etmek,

d) Yönetim Kurulu kararlarını uygulamak,

e) Yan kurulların kurulmasını ve adaylarını Yönetim Kuruluna teklif etmek,

f) Gerekli gördüğünde yan kurullara başkanlık etmek,

g) Harcamaları yapmak, gerektiğinde bu yetkisini başkanvekillerine veya genel sekreterine devretmek,

h) (Ek bent: 14/04/2000 - 4563/4. md ; Mülga bent: 25/05/2004 - 5175 S.K./17. md.)

ı) (Ek bent: 14/04/2000 - 4563/4. md ; Mülga bent: 25/05/2004 - 5175 S.K./17. md.)

i) (Ek bend: 28/04/2005 - 5340 S.K./8.mad) Merkez Hakem Kurulunun Başkanı ile asıl ve yedek üyelerini Yönetim Kuruluna teklif etmek.

j) (Ek bent: 29/11/2007-5719 S.K./6.mad) Tahkim Kurulu Başkan ve üyeleri ile Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Başkanını Yönetim Kuruluna teklif etmek.

YÖNETİM KURULU

Madde 9 - (Değişik madde: 14/04/2000 - 4563/5. md.) *1*

(Değişik fıkra: 25/05/2004 - 5175 S.K./5. md.) *2* Yönetim Kurulu; Federasyon Başkanı ile Genel Kurulun seçeceği ondört üye olmak üzere onbeş üyeden teşekkül eder.

Genel Kurulda aynı sayıda yedek üye seçilir. Yönetim Kurulunun görev süresi dört yıldır.

Yönetim Kurulu üyeliğine seçilen kulüp temsilcileri, kulüplerinin başkanı veya yönetim kurulu üyesi iseler, seçilmekle bu sıfatları sona erer.

(Ek fıkra: 29/11/2007-5719 S.K./7.mad) Yönetim Kurulu üyeleri; üyelikleri süresince Denetleme Kurulu, Tahkim Kurulu, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, Merkez Hakem Kurulu ve disiplin kurullarında görev alamazlar.

YÖNETİM KURULUNUN GÖREVLERİ

Madde 10 - Yönetim Kurulunun görevleri şunlardır:

a) (Değişik bent: 25/05/2004 - 5175 S.K./6. md.) Futbol takımlarını kayıt ve tescil etmek, bunları liglere ve gruplara ayırmak, liglerin isimlerini belirlemek, ligleri düzenlemek, uygulanacak terfi ve tenzil statüsünü belirlemek,

b) Müsabaka sonuçlarını tescil etmek, müsabakaları ertelemek, ileriye kaydırmak, yarım kalan müsabakalar ile olaylı ve anlaşmalı müsabakalar hakkında karar vermek,

c) Futbol ile ilgili idareci, yetiştirici, teknik eleman, hakem, futbolcu, masör ve benzeri elemanları eğitmek, bu elemanların gelişmesi için her türlü tedbiri almak, sosyal güvenlik haklarını sağlamak, bunların kulüp değiştirmeleri ve çalışmalarını ile ilgili usul ve esasları tespit etmek,

d) Kulüplerin futbol dalı kurmak için yapacakları başvuruları karara bağlamak, bununla ilgili faaliyet ve taahhütleri denetlemek,

e) Futbol takımlarını, futbolcularını ve çalıştırıcılarını ödüllendirmek,

f) (Değişik bent: 25/05/2004 - 5175 S.K./6. md.) Federasyonun merkez, taşra ve yurt dışı görevlerinde çalışan personelin ücretleri ile sosyal haklarını ve gerekli görülen federasyon kurullarının huzur haklarını, tazminatlarını, yolculuk ve ikamet giderlerini ve yolluklarını tespit etmek,

g) Genel Kurul'dan alınan yetki doğrultusunda müsabaka, eğitim ve sağlık ile ilgili tesisler yapmak, yaptırmak,

h) Federasyon faaliyetleri ile ilgili olarak tesis kiralamak, işletmek, işlettirmek ve futbol faaliyetlerinin her türlü araç, gereç, malzeme ve benzeri ihtiyaçlarını sağlamak,

ı) Federasyonun yurt içi ve yurt dışı teşkilatlarını kurmak,

i) Görev alanına giren konularda düzenleme yapmak, uygulamak ve futbol ile ilgili her türlü faaliyetleri yürütmek,

j) Futbol ile ilgili televizyon, radyo, basılı eser yayınları ile her türlü reklam konusunda ticari ve mali hakları düzenlemek ve denetlemek,

k) Başkan tarafından teklif edilen yan kurulları onaylamak,

l) (Değişik bent: 29/11/2007-5719 S.K./8.mad) Uyuşmazlık Çözüm Kurulu ve disiplin kurullarının görev ve yetkileri dışında kalan hususlarda; kulüpler, futbolcular, teknik yönetici ve öğreticiler, hakemler, müsabaka görevlileri ile futbol alanında görevli diğer ilgililerin başvurularını karara bağlamak,

m) Genel Kurul toplantılarını hazırlamak,

n) Bütçeyi hazırlamak,

o) Genel Kurulun verdiği yetkileri kullanmak,

ö) (Ek bent: 25/05/2004 - 5175 S.K./6. md.;Değişik bend: 28/04/2005 - 5340 S.K./9.mad) Birinci ve ikinci Başkanvekilini belirlemek,

p) (Ek bent: 25/05/2004 - 5175 S.K./6. md.) Ulusal ve uluslararası kuralların ve her türlü talimatın uygulanmasını sağlamak,

r) (Ek bent: 25/05/2004 - 5175 S.K./6. md.) Ülkemizde mevcut ise; akredite belgesine sahip olan Doping Kontrol Merkezinde, sporcuların anti doping kontrollerini yaptırmak, dopingli çıkan futbolcularla ilgili ulusal ve uluslararası kuralların kararlarını uygulamak,

s) (Ek bent: 25/05/2004 - 5175 S.K./6. md.) Yönetim Kurulunca her yıl belirlenecek limiti aşan harcamalar için, Başkan ile birlikte bir Yönetim Kurulu üyesine yetki vermek,

t) (Ek bent: 25/05/2004 - 5175 S.K./6. md.) Sporda şiddetin önlenmesi için gerekli tedbirleri almak ve aldirmek,

u) Bu Kanun, ana statü ve diğer mevzuatla verilen görevleri yapmak. *2*

ü) (Ek bend: 28/04/2005 - 5340 S.K./9.mad) Başkan tarafından teklif edilen Merkez Hakem Kurulunun Başkanı ile asıl ve yedek üyelerini atamak.

v) (Ek bent: 29/11/2007-5719 S.K./8.mad) Başkan tarafından teklif edilen Tahkim Kurulu Başkan ve üyeleri ile Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Başkanını atamak.

DENETLEME KURULU

Madde 11 - Denetleme Kurulu, dört yıl için Genel Kurulca seçilecek mali konularda ihtisas sahibi olan beş asil, mali konularda ihtisas sahibi olan beş yedek üyeden teşekkül eder. Üyeler kendi aralarından bir başkan seçerler.

DENETLEME KURULUNUN GÖREV, YETKİ VE SORUMLULUKLARI *1*

Madde 12 - (Değişik madde: 25/05/2004 - 5175 S.K./7. md.)

Denetleme Kurulu, Yönetim Kurulunca hazırlanan ve Genel Kurulca kabul edilen talimata uygun olarak Federasyonun mali işlemlerini Genel Kurul adına denetler. Her yıl hazırlayacağı yıllık denetleme raporunu Genel Kurulun onayına sunar.

(Değişik fıkra: 28/04/2005 - 5340 S.K./10.mad) Denetleme raporunda; gelir-gider tabloları, bilançolar ve yıllık faaliyetleri esas alan mali tablolar yer alır. Ayrıca kaynakların etkin, ekonomik ve verimli kullanılıp kullanılmadığı, harcamaların sportif faaliyetler için yapılıp yapılmadığı ve mali işlemlere ilişkin karar ve tasarrufların amaç ve programlarına uygun olup olmadığı hususlarına da yer verilir. Denetleme Kurulu, raporunu Genel Kurul üyesi tüzel kişilere ve gerçek kişilere Genel Kurulun toplantı tarihinden bir ay önce gönderir. Genel kurul üyeliği bulunan tüzel kişilerin temsilcilerine ayrıca rapor gönderilmez. Raporun postaya verilme tarihi gönderme tarihi olarak kabul edilir.

UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM KURULU

Madde 12/A - (Ek madde: 29/11/2007-5719 S.K./9.mad)

Uyuşmazlık Çözüm Kurulu; Federasyon Yönetim Kurulunun belirlediği Kurul Başkanı ile Kulüpler Birliği Vakfının, Profesyonel Futbolcular Derneğinin ve Türkiye Futbol Antrenörleri Derneğinin her

birinin belirleyeceği beşer üye olmak üzere onbeş üyeden oluşur. Kurulun Başkan ve üyelerinin en az beş yıllık meslekî tecrübeye sahip hukukçu olması şarttır. Kurulun görev süresi, Federasyon Başkanının görev süresi kadardır.

Kurul, beş kişilik heyetler hâlinde çalışır, kararlar oy çokluğu ile alınır.

Heyetler, Kurulun Başkanı ile Kulüpler Birliği Vakfını temsilen iki üye ve uyuşmazlığın konusuna göre dernekleri temsilen iki üyeden oluşur.

Kurul, görevinde bağımsızdır. Kurulun hiçbir üyesi Uyuşmazlık Çözüm Kurulu ve Tahkim Kurulu önünde herhangi bir tarafın vekili sıfatıyla görev yapamaz. Üyeler istifa etmedikçe veya istifa etmiş sayılmadıkça yerlerine yenisi atanamaz. İstifa eden veya istifa etmiş sayılan üyenin yerine, birinci fıkrada belirtilen Vakıf veya derneklere yeni üye bildirilir.

Uyuşmazlık Çözüm Kurulu;

a) Kulüpler ile kulüpler,

b) Kulüpler ile futbolcular, teknik direktörler, antrenörler, oyuncu temsilcileri, masörler ve müsabaka organizatörleri,

c) Oyuncu temsilcileri ile futbolcular, teknik direktörler, antrenörler,

arasında her türlü sözleşmeden doğan veya futbolla ilgili olan uyuşmazlıkları, taraflarının başvurusu üzerine münhasıran yetkili olarak inceler ve karara bağlar.

TAHKİM KURULU

Madde 13 - (Değişik madde: 25/05/2004 - 5175 S.K./8. md.;Değişik madde: 29/11/2007-5719 S.K./10.mad.) *1*

Tahkim Kurulu; Federasyon Başkanının teklifi ve Yönetim Kurulunun kararı ile en az beş yıllık meslekî tecrübeye sahip hukukçular arasından bir Başkan, altı asıl ve altı yedek üyeden oluşturulur. Üyelerin belirlenmesinde FIFA ve UEFA'nın kuralları esas alınır.

Tahkim Kurulunun görev süresi, Federasyon Başkanının görev süresi kadardır. Üyeler kendi aralarından bir Başkanvekili ve bir Raportör seçer.

Özerk federasyonların veya spor kulüplerinin kurullarında görev alanlar ile ceza veya disiplin kurullarınca altı aydan fazla ceza alanlar, Tahkim Kurulu üyeliği yapamazlar.

Kurul, görevinde bağımsızdır. Üyeler istifa etmedikçe veya istifa etmiş sayılmadıkça yerlerine yeni üye görevlendirilemez. Herhangi bir nedenle boşalan asıl üyeliğe, yedek üyeler sırasıyla görevlendirilmiş sayılır. Bu fıkra uyarınca seçilen yedek üyeler, kalan süre kadar görev yapar.

Kurulun toplantı yeter sayısı beştir. Kararlar toplantıda hazır bulunan üyelerin oy çokluğu ile alınır. Oyların eşitliği hâlinde Başkanın oyu belirleyicidir.

TAHKİM KURULUNUN GÖREVLERİ

Madde 14 - (Değişik madde: 28/04/2005 - 5340 S.K./11.mad;Değişik madde: 29/11/2007-5719 S.K./11.mad)

Tahkim Kurulu,

a) Federasyon ile kulüpler, hakemler, futbolcular, teknik direktörler, antrenörler, oyuncu temsilcileri ile diğer görevliler arasında çıkan ihtilaflar hakkında Yönetim Kurulu tarafından verilecek kararları,

b) Amatör ve profesyonel disiplin kurulları kararlarını,

c) Uyuşmazlık Çözüm Kurulu kararlarını,

taraflarının itirazı üzerine inceleyerek kesin olarak karara bağlar.

Sporcuların transfer, lisans ve sözleşmelerinden kaynaklanan ihtilaflar ile teknik direktörler ve antrenörlerin sözleşmelerinden kaynaklanan ihtilaflar hakkındaki Tahkim Kurulu kararlarına karşı, tarafların Spor Tahkim Mahkemesine başvurma hakkı saklıdır.

Tahkim Kurulunun çalışma usul ve esasları talimatla belirlenir.

MERKEZ HAKEM KURULU

Madde 15 - (Değişik madde: 14/04/2000 - 4563/7. md.;Değişik madde: 25/05/2004 - 5175 S.K./9. md.;Değişik madde: 28/04/2005 - 5340 S.K./12.mad;Değişik madde: 29/11/2007-5719 S.K./12.mad)

Merkez Hakem Kurulu, Başkanın teklifi ve yönetim kurulunun onayı ile faal hakemliğini Genel Kurul tarihinden bir yıl ve daha öncesinde bırakmış olanlar arasından, biri başkan olmak üzere dokuz asil ve dokuz yedek üyeden oluşur.

Kurul görevinde bağımsızdır. Üyeler istifa etmedikçe veya çekilmiş sayılmadıkça yerlerine yenisi atanamaz.

MERKEZ HAKEM KURULUNUN GÖREVLERİ

Madde 16 - (Değişik madde: 28/04/2005 - 5340 S.K./13.mad)

Futbol takımı bulunan kulüplerin yapacakları resmî ve özel futbol müsabakalarının yönetimini ve bu müsabakalarla ilgili futbol oyun kuralları açısından teknik anlaşmazlıklarının çözümlenmesini, il ve ilçe hakem kurullarının kurulmasını, hakemlerin eğitilmesini, bunların klasmanlara ayrılmasını, yükselme ve düşme şartları ile statü ve talimatlarda belirtilen diğer görevleri yapar.

DİSİPLİN KURULLARI

Madde 16/A- (Ek madde: 29/11/2007-5719 S.K./13.mad)

Disiplin kurulları, il disiplin kurulları, Amatör Futbol Disiplin Kurulu ve Profesyonel Futbol Disiplin Kurulundan oluşur.

Amatör Futbol Disiplin Kurulu ile Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu; Federasyon Başkanının teklifi, Yönetim Kurulu kararı ile, il disiplin kurulları ise Amatör İşler Kurulunun teklifi ve Federasyon Başkanının onayı ile atanır. Amatör ve Profesyonel Disiplin Kurulu bir Başkan ve altı üyeden, il disiplin kurulu ise bir başkan ve illerin sportif faaliyetlerine göre en az iki, en fazla dört üyeden oluşur. Kurullara asıl üye kadar yedek üye atanır. Disiplin kurulları, Başkanın görevde kaldığı süre ile sınırlı olarak görev yaparlar.

Atanacak asıl ve yedek üyelerin fakülte veya yüksek okul mezunu olmaları gerekir. Başkan, başkanvekili ve raportör olarak görev yapacak olanların hukuk fakültesi mezunu olması şarttır.

Disiplin kurullarının çalışma usul ve esasları talimatla belirlenir.

YAN KURULLAR

Madde 17 - Federasyonun faaliyet ve işlemlerinin yürütülmesi için gerekli olan yan kurulların başkan ve üyeleri, Yönetim Kurulunun onayını almak suretiyle Federasyon Başkanı tarafından belirlenir.

Yan Kurullar şunlardır:

- a) (Mülga bent: 29/11/2007-5719 S.K./16.mad),
- b) Tahkim Kurulu,
- c) Teftiş Kurulu,
- d) Sağlık Kurulu,
- e) Araştırma ve Geliştirme Kurulu,

- f) Mali Danışma Kurulu,
- g) Hukuk Kurulu,
- h) Dış ilişkiler Kurulu,
- ı) Profesyonel İşler Kurulu,
- i) Amatör Kurulu,
- j) (Ek bend: 28/04/2005 - 5340 S.K./14.mad) Gözlemciler ve Temsilciler Kurulu,
- k) (Ek bent: 29/11/2007-5719 S.K./14.mad) Hakem, Gözlemci ve Temsilci Eğitim Kurulu, *1*,*2*
- k) Diğer Yan Kurullar.

İDARİ BİRİMLER

Madde 18 - İdari birimler, Federasyonun bütün işlemlerinin yürütülmesini sağlamak, yönetim kurulunca alınacak kararları uygulamak ve Başkan tarafından verilecek görevleri yerine getirmek üzere bir genel sekreter ve yeteri kadar genel sekreter yardımcısı, danışmanlar, teknik yönetici ve öğreticiler ile diğer idari ve teknik personelden oluşur.

(Ek fıkra: 14/04/2000 - 4563/8. md.) Bu Kanunla verilen görevleri yürütmek ve düzenlemek amacıyla, Federasyonun, merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatı bünyesinde yer alacak birimlerde yeni görevlendirilecek idari ve teknik personelin sayısının mevcut personelin toplam sayısının yüzde beşini geçmesi halinde; bu sayının artırılması, azaltılması ve sözleşme ücretleri limitlerinin belirlenmesi Başkanın teklifi ve Genel Kurulun onayına tabidir. Ayrıca Türkiye Futbol Federasyonunun organize ettiği futbol müsabakalarında görevlendirilen hakemler, müşahit ve temsilciler görevli oldukları müsabakalarda herhangi bir saldırıya maruz kaldıklarında; ceza kanunlarının uygulanması bakımından, bunların işledikleri suçlarla, bunlara karşı işlenen suçlarda Devlet memurlarına ilişkin hükümler uygulanır.

FEDERASYONUN YURT İÇİ TEŞKİLATI

Madde 19 - Federasyonun yurt içi bağlantısını sağlamak maksadıyla, tüm illerde fahri futbol temsilcisi ve Yönetim Kurulunca gerekli görülen illerde yeteri kadar personelden oluşan Federasyon temsilcilikleri kurulur.

FEDERASYONUN YURT DIŞI TEŞKİLATI

Madde 20 - (Değişik madde: 14/04/2000 - 4563/9. md.)

Yönetim Kurulunca gerekli görülen ülkelerde yeteri kadar personelden oluşan Federasyon temsilciliklerinin açılması veya bunların kapatılması, Dışişleri Bakanlığının görüşü alınarak, spordan sorumlu Bakanın kararına

tabidir.

FEDERASYONUN BÜTÇESİ

Madde 21 - Federasyonun bütçesi, Yönetim Kurulunca düzenlenerek Genel Kurulun onayından sonra uygulanır.

Başkan, tahsilat ve harcamaları bütçede belirlenen esaslar çerçevesinde yapmaya yetkilidir.

Başkan, yetkisini sınırlarını belirlemek kaydıyla başkanvekillerine ve Genel Sekretere devredebilir.

(Ek fıkra: 25/05/2004 - 5175 S.K./10. md.) Federasyonun bütçesinden en az yüzde iki oranında Merkez Hakem Kuruluna verilecek pay bu Kurulun bütçesini oluşturur. Bütçe Genel Kurulda ibra edilir. Merkez Hakem Kurulunun bütçesi Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslar dahilinde kullanılır.

(Ek fıkra: 28/04/2005 - 5340 S.K./15.mad) Federasyonun bütçesinden en az yüzde iki oranında pay, eğitim faaliyetlerinde kullanılmak üzere Merkez Hakem Kuruluna verilir.

FEDERASYONUN GELİRLERİ

Madde 22 - Federasyonun gelirleri şunlardır:

- a) (Değişik bend: 28/04/2005 - 5340 S.K./16.mad) Futbol müşterek bahis oyunlarından kulüplere verilen isim hakkının % 15'i,
- b) Kulüplerin profesyonel (Jübile maçları hariç) müsabaka hasılatlarının %10'u,
- c) Başvuru harçları ve para cezaları,
- d) Kulüplerin televizyon ve radyodan yapılacak müsabaka yayınlarından elde ettikleri gelirlerin %10'u ile milli ve temsili müsabakaların televizyon ve radyo yayınlarından elde edilecek gelirler,
- e) (Değişik bent: 25/05/2004 - 5175 S.K./11. md.) Sponsorluk gelirleri,
- f) Milli ve temsili müsabaka gelirlerinden kesintilerden sonra kalan net meblağ,
- g) Tescil, vize, aktarma, aidat ve benzeri gelirler,
- h) Mal varlığı gelirleri, mal varlığı değerlerinin devir, temlik ve satışından elde edilen gelirler,
- ı) Faiz gelirleri,
- i) Bağış ve yardımlar,
- j) Diğer gelirler,

FEDERASYONUN GİDERLERİ

Madde 23 - Federasyon bu Kanunla kendisine verilen görevleri yerine getirebilmek için ilgili mevzuat ve bütçe esasları çerçevesinde gerekli bütün harcamaları yapar.

(Ek fıkra: 14/04/2000 - 4563/10. md.; Değişik fıkra: 28/04/2005 - 5340 S.K./17.mad) Federasyonun yıllık toplam gelirinin en az % 15'i, her bütçe döneminde 31 Aralık tarihine kadar Federasyona sunulan ve Yönetim Kurulu tarafından kabul edilen projelerde kullanılmak üzere ikinci ve üçüncü liglerde takımı bulunan kulüplere; en az % 15'i ise futbolla ilgili olmak kayıt ve şartı ile her bütçe döneminde 31 Aralık tarihine kadar Federasyona sunulan ve Yönetim Kurulu tarafından kabul edilen alt yapı, eğitim veya tesis projelerinde kullanılmak üzere ilgili kurum, kuruluş ile spor kulüplerine, Genel Kurul kararı ile federasyonun kaynak kullandırılmasına ilişkin düzenlemesine uygun şekilde, katılım payı karşılığı olarak kullandırılır.

(Ek fıkra: 14/04/2000 - 4563/10. md.) Federasyonun bütçe dışı yapacağı harcamalara (primler dahil) ve yatırımlara ilişkin usul ve esaslar, Genel Kurul onayı ile belirlenir.

(Ek fıkra: 14/04/2000 - 4563/10. md.) Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından spor kulüplerine veya kamu kurumu veya kuruluşlarına protokol karşılığında devredilen, kiralanana veya süreli intifa hakkı tesis edilen spor tesislerine ait protokol tribünlerinin kullanılmasında kişi sayılarının tespiti ve protokol yönlendirmesi Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü talimatları dahilinde İl ve İlçe Müdürlüklerince yapılır.

(Ek fıkra: 25/05/2004 - 5175 S.K./12. md.) Türkiye futbol liglerinin isim haklarından elde edilen gelirlerin yüzde otuzbeşi üçüncü lig, yüzde yirmibeşi ikinci lig kulüplerine eşit olarak dağıtılır. Kalan yüzde kırkılık kısım ise Federasyon payı kesildikten sonra en üst lige katılan kulüplere yine eşit olarak dağıtılır.

VERGİ MUAFİYETİ

Madde 24 - Bu Kanuna göre yapılacak müsabakalardan elde edilecek gelirler ile federasyonun diğer gelirleri her türlü vergi, resim ve harçtan muafır.

CEZALAR

Madde 25 - Futbol müsabaka ve çalışmalarında kulüpler ve kişilerce disiplin ve sportmenliğe aykırı fiiller ve bunlara uygulanacak müeyyideler, milli ve milletlerarası teamüllere uygun olarak Federasyon Yönetim Kurulu tarafından hazırlanacak esaslarla tespit edilir.

Belirlenecek fiillere uygulanacak cezalar, ihtar, yarışmadan men, hak mahrumiyeti, yarışmayı seyircisiz oynatma, saha kapatma, para cezası, tescil iptali, puan indirme ve küme düşürmedir.

(Değişik fıkra: 25/05/2004 - 5175 S.K./13. md.) *2* Uygulanacak para cezası, beşyüzmilyar lirayı geçemez, bu miktar her yıl 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılır.

KULÜPLER

Madde 26 - Futbol kulüpleri ile diğer spor kulüplerinin futbol şubeleri federasyona bağlıdır. Bunlar hakkında bu Kanun ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılacak esaslar uygulanır.

Federasyon, kulüpleri Yönetim Kurulunca tesbit edilecek esaslar çerçevesinde kayıt ve tescil eder. Kaydı yapılmayan veya herhangi bir vecibesini yerine getirmeyen kulübün kayıt ve tescili iptal edilir. Bu kulüpler müsabakalara iştirak ettirilmez.

FUTBOL KULÜPLERİNİN DEVRİ

Madde 27 - Futbol dalında faaliyet gösteren kulüpler, futbol şubelerini kanunlarda belirtilen şekil ve esaslarda, kuracakları veya kurulmuş anonim şirketlere devredebilirler.

TESİS VE PERSONELDEN YARARLANMA

Madde 28 - Federasyon, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün tesis ve personelinden, bu Genel Müdürlük ile yapacağı sözleşme ve protokol esasları çerçevesinde yararlanabilir ve kulüpleri yararlandırabilir.

(Ek fıkra: 25/05/2004 - 5175 S.K./14. md.) Milli müsabakalarda protokol tribünü Federasyon tarafından düzenlenir.

YAYINLARIN DÜZENLENMESİ

Madde 29 - (Değişik madde: 14/04/2000 - 4563/11. md. *1* ; Değişik madde: 25/05/2004 - 5175 S.K./15. md.) *2*

Futbol müsabakalarının televizyon, radyo ve her türlü teknik cihaz ve benzeri araçlarla yayınlanmasına, yayınların düzenlenmesine ve programlanmasına münhasıran Federasyon Yönetim Kurulu yetkilidir. Milli müsabakalar şifreli yayınlanamaz.

ANA STATÜ, STATÜ VE TALİMATLAR

Madde 30 - Bu Kanunda belirtilen teşkilatın çalışma usul ve esasları ile Kanunun uygulanmasına dair diğer hususlar, Genel Kurulun yapacağı Ana Statü ile Yönetim Kurulunun yapacağı statü ve talimatlarla belirlenir.

DENETİM

Madde 31- (Değişik bent: 29/11/2007-5719 S.K./15.mad)

Federasyonun hesapları ve malî durumu, uluslararası spor sektöründe denetim tecrübesi bulunan bağımsız denetim kuruluşlarına denetlenir. Denetim raporları kamuoyuna duyurulur. Rapor, Genel Kurul tarihinden en az bir ay önce Genel Kurul üyelerine gönderilir ve ayrıca Genel Kurula sunulur.

Aynı şirket aralıksız olarak beş yıldan fazla denetim görevi yapamaz.

YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN HÜKÜMLER

Madde 32 - 3461 sayılı Türkiye Futbol Federasyonunun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN VE YÖNETİM KURULU ÜYESİ SEÇİLME ŞARTLARI

Ek Madde 1 - (Ek madde: 25/05/2004 - 5175 S.K./16. md.;Değişik madde: 28/04/2005 - 5340 S.K./18.mad)

Genel Kurul tarafından seçilen organların, başkan ve üyelerinin seçilme şartları şunlardır:

- a) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak.
- b) (İptal bent: Anayasa Mah.nin 05/01/2006 tarihli ve E. 2005/55, K. 2006/4 sayılı Kararı ile.) *1, *2*
- c) Seçim tarihinden önceki beş yıl içerisinde, bir defada bir yıl ve toplam iki yıl hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılmamış olmak.
- ç) Temerrüt halinde, kesinleşmiş vergi ve sigorta borcu bulunmamak.
- d) Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlar ve organize suçlardan, zimmet, nitelikli zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, emniyeti suiistimal, hileli iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyeti kırıcı suçtan veya istimal ve istihlak kaçakçılığı hariç kaçakçılık, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma suçlarından dolayı kesin hüküm giymemiş olmak.

Federasyon kurullarında görev alan üyelerden yüksek okul mezunu olma şartı aranmaz.

Ek Madde 2 - (Ek Madde: 28/04/2005 - 5340 S.K./19.mad)

Türkiye Futbol Federasyonunun kullanacağı logo ile Federasyon tarafından gerçekleştirilecek tüm faaliyetlerle ilgili logoların kullanım hakkı Federasyona aittir.

GEÇİCİ MADDELER

Geçici Madde 1 - Bu Kanunda öngörülen Ana Statü, statü ve talimatlar yürürlüğe girinceye kadar bu husustaki mevcut düzenlemelerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam edilir.

Geçici Madde 2 - Spordan sorumlu Devlet Bakanı, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde Genel Kurulu toplantıya çağırır. Toplantı ile ilgili her türlü işlem mevcut Federasyon tarafından yapılır.

Bu toplantının başkanı, spordan sorumlu Devlet Bakanındır.

Geçici Madde 3 - 3461 ve 3524 sayılı kanunlara göre görev yapan Başkan, Yönetim Kurulu, Denetleme Kurulu, Tahkim Kurulu ile yan kurullar, bu Kanuna göre oluşacak Federasyon teşkiline kadar görevlerine devam ederler.

Geçici Madde 4 - Bu Kanunun yürürlüğe girişinden sonra yapılacak ilk Futbol Federasyonu Genel Kurulu toplantısına; Kulüp ve dernek Genel Kurulları içinden, Yönetim Kurullarınca Futbol Federasyonu genel kuruluna katılacak üyeler belirlenir. Bu üyeler, kulüp ve derneklerin yapılacak ilk genel kurullarında onaylandırılır. Bir sonraki Futbol Federasyonu genel kurulu için üyeler yeniden belirlenebilir.

Geçici Madde 5 - (Ek madde: 25/05/2004 - 5175 S.K./18. md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce en az kırk defa (A) Milli olmuş ve faal futbolculuğu bırakmış olanlar Türkiye Futbol Federasyonunun Genel Kurul üyesi olurlar.

Geçici Madde 6 - (Ek madde: 25/05/2004 - 5175 S.K./18. md.)

Bu Kanunun 12 nci maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesinde öngörülen bir aylık süre ilk Genel Kurul toplantısı için uygulanmaz.

Geçici Madde 7 - (Ek madde: 25/05/2004 - 5175 S.K./18. md.)

Bu Kanunun yürürlük tarihine kadar hakkında mahkemelerce kapatma kararı verilen ya da davaları sürmekte olan amatör spor kulüpleri, üç ay içinde genel kurullarını toplamak şartıyla faaliyetlerini sürdürürler.

Geçici Madde 8 - (Ek Madde: 28/04/2005 - 5340 S.K./20.mad)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Merkez Hakem Kurulu üyeleri istifa etmiş sayılırlar. Bu tarihten itibaren yedi gün içinde yeni Merkez Hakem Kurulu atanır.

YÜRÜRLÜK VE YÜRÜTME:

Madde 33 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 34 - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

ÖZGEÇMİŞ

Sertaç ERDEM, 1983 yılında Manisa'nın Akhisar ilçesinde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Manisa Soma'da tamamladı. 2002 yılında girdiği Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Spor Yöneticiliği bölümünden Onur Belgesi ile mezun oldu. 2007 yılında Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimine başladı. Halen Bursa Gençlik ve Spor İl Müdürlüğünde Sportif Eğitim Uzmanı olarak görev yapmaktadır.